

پاسخی کهنه به یک سؤال قدیمی :
"آیا دوران سرمایه داری به پایان رسیده است!؟"

تقی روزبه در صفحه 20

تاملی در مورد جهانی پراز تلاطم
و راه رهائی گسست

یونس پارسا بناب در صفحه 23

ریشه های خشونت اسرائیل*

نویسنده : تونی کلیف مترجم : هوشنگ سپهر

در صفحه 26

دموکراسی بدون جنبش نیرومند کارگری
امکان پذیر نیست

گروه پژوهش کارگری در صفحه 27

در باره "سیر تحولات استعمار در ایران"

علیرضا تقفی (کانون مدافعان حقوق کارگر)

در صفحه 31

بیانیه انگلیسی کمیته مرکزی سازمان
پیرامون خطر " اسلام سیاسی " در
انقلابات خاورمیانه ، ضرورت انتقال تجربه
انقلاب شکست خورده ایران و اهمیت شکل
گیری فوروم چپ در این منطقه حساس

در صفحه 2

شورش " کنش " علیه " کار "
بازخوانی مارکس برای درک اتونومی ها
و انقلاب امروزی

جان هالووی ترجمه: پیران آزاد

در صفحه 3

بررسی آرای جان هالووی

پل بلک لچ ترجمه : ح. آزاد

در صفحه 10

گفتگوی گزارشگران با حبیب ریاحی
زندانی سیاسی دوره شاه و عضو سازمان
ما ، درباره نشست مشترک 25 حزب ،
سازمان و نهاد چپ و کمونیست در کلن

در صفحه 16

گفتگوی گزارشگران با پیروز زورچنگ
عضو سازمان ما و از جان بدربرندگان
کشتار زندانیان سیاسی 67 درباره نشست
مشترک نیروهای چپ و کمونیست در کلن

در صفحه 18

برای مطالعه شماره های پیشین " بولتن
مباحثات نظری " به لینک زیر مراجعه کنید :

<http://rahekaregar.com/nazari/nazari.php>

hijacked by the theocratic Islamists and religious fascists.

During and in the early days of the revolution Khomeini and the Islamic groups were talking in support of democracy, equality and freedom of Marxists in practicing their rights, but once he had consolidated power, the religious beliefs of people was misused and a very reactionary and benighted constitution was prepared.

They dominated Iran with the absolute power of Velayate Faghih which gave the supreme leader the power of God! They started suppressing Iranian people, banning the rights of women to choose their clothing and imposed forcibly the Islamic cover (Hijab) on them. This reactionary measure created the first wave of resistance by the non-religious and secular forces of Iran against absolute theocracy. A month after the overthrow of the Shah in 1979, which coincided with the international Women's Day thousands of Iranian women marched in the streets of Tehran chanting slogans like "Freedom is a universal gift, it is not eastern or western, we do not want to go backward, our revolution is progressive not regressive".

Unfortunately the majority of Iranian masses and even the leftist and secular currents did not pay attention to the Iranian feminist movement's slogans and messages. They gave more space to the reactionary Islamist groups to strengthen themselves with the help of the brainwashed masses who were enjoying the freedom of toppling the shah regime. This mistake allowed the Islamic fundamentalists to empower their roots and build their absolute power by killing and suppressing Baha'is, communists, secular, democrats and even progressive Muslims. The new Islamic Fundamentalist regime started suppressing systematically the workers' movements, student movements, women, intellectuals and other minority movements. Today this theocratic regime has been able to hold the killing power of theocracy after 34 years of suppression, although the majority of Iranian population has learned their lessons from the defeated and hijacked revolution and have understood the importance of struggle for secular freedom with great hatred and resistance to the current Iranian absolutist and fascist regime. It could be argued that the strongest and widespread secular movement in the Islamic world is now growing in Iran and our people are experiencing the greatest movement to achieve freedom and justice after being under the severe governance of dictatorships related to Imperialism for decades.

It is about three decades that the Leftist Secular and Radical Groups has lost the competition to the alternative Political Islam, that "naturally" and during the centuries have mounted over ignorance and religious illusions of the Muslim masses, because of the defeat of so called existing "Socialism" and the collapse of these spurious and

بیانیه انگلیسی کمیته مرکزی سازمان

پیرامون خطر "اسلام سیاسی" در انقلابات خاورمیانه، ضرورت انتقال تجربه انقلاب شکست خورده ایران و اهمیت شکل گیری فوروم چپ در این منطقه حساس

Experience and Teachings of the defeated Iranian Revolution

The Egyptian Revolution has bared witness to important political changes familiar to Iranians, particularly to the secular, communist and leftist groups because we have more or less experienced the same transformations in Iran.

Mohammad Morsi, the Egyptian President and the Head of the Ruling Party, the Muslim Brotherhood has begun extensive efforts to depress the Judicial Powers and increase the unprecedented power of the President. His party has terminated the existing illusions regarding the secularist content of the laws and government by strengthening the dictatorial powers of the president. It has been officially mentioned in the Constitution that the Islamic sharia will have the presiding power on governing the country. Muslim Brotherhood and the Salafists who have had the upper hand in preparation (drafting) of the new Constitution, has delivered the First Draft of the Constitution to the Constituent Assembly regardless of excluding the secular and liberal minded members and this Assembly has approved the new Egyptian Constitution based on the Islamist Representatives' Votes that have the majority in the Constituent Assembly. This Constitution will be Official after passing the referendum.

Luckily this bold jump of Muslim Brotherhood which took shape relying on the political and religious ignorance of the majority of people with delusions faced with the protests of millions of democracy loving people, lawyers, journalists, reporters, writers and students organizations, youth, women and Christians. They exposed the lies and tricks of Mohammad Morsi who was pretending that the expanding of his powers will be temporary and the implementation of Sharia Law will not lead to the suppression of democratic freedoms. The progressive people of Egypt are demanding the extension of the Revolution to establish the freedom and justice and ask everybody to be vigilant.

We address all workers and toilers, women, the youth, all freedom and democracy loving people, the left and communists, and the people seeking justice in Egypt to be vigilant and not make the same mistakes that the Iranians experienced. We witnessed how the Iranian Revolution of 1979 was

شورش " کنش " علیه " کار " بازخوانی مارکس برای درک اتونومی‌ها و انقلاب امروزین

جان هالووی ترجمه: پیران آزاد

توضیح مترجم:

عنوان اصلی این مقاله که اول بار در سپتامبر 2010 در مجله‌ی «آنتی پود» منتشر شد " ترک‌ها و بحران کار مجرد" است. با موافقت نویسنده عنوان کنونی برای ترجمه‌ی فارسی آن انتخاب شده است. علاوه بر این تغییر، جان هالووی مقدمه‌ای نیز برای ترجمه‌ی فارسی مقاله‌ی خود نوشت که در ابتدای نوشته می‌آید.

توضیح دیگر آنکه اگرچه از کلمه‌ی خودمختاری استفاده شده اما به واقع واژه مناسبی برای ترجمه‌ی اتونومی‌ها پیدا نکردم و شاید این یادآوری به کار آید که منظور از اتونومی‌ها، آن فضاها، لحظات و حرکت‌هایی است که بر روال خود-تعیین‌کنندگی و نفی منطق شیوه‌ی فعالیت در مناسبات سرمایه‌داری تاکید دارند. از واحدهای صنعتی و کشاورزی که بر پایه‌ی اشتراکی عمل می‌کنند تا دهکده‌های زاپاتیستی، مراکز اجتماعی (Social Centers) که فعالیت‌های جمعی فرهنگی و سیاسی و غیره را به شیوه‌ی آنلاین پیش می‌برند، جنبش اشغال که منطق سازمانیابی آن بر دخالت مستقیم و مشارکت همگانی وافقی استوار است و غیره و غیره نمونه‌هایی از اتونومی‌ها هستند.

کلمات در [] از مترجم

مقدمه‌ی جان هالووی برای ترجمه‌ی فارسی

مارکسیسم انقلابی: مارکسیسم به عنوان تنوری مبارزه
چه‌گونه از این مهلکه بیرون می‌آئیم؟ چه‌گونه از شر
سرمایه‌داری خلاص می‌شویم؟

چه‌گونه از شر این سیستم وحشتناک که ما را نابود و آینده‌ی بشریت را تباہ می‌کند خلاص می‌شویم؟ این یک سوال عملی و درعین حال یک سوال نظری است. آنچه نیاز داریم یک تنوری مبارزه، یک تفکری است که خود بخشی از مبارزه باشد.

مساله آن است که تفکر می‌تواند به آسانی از مبارزه جدا شود. این همیشه پیش می‌آید. مبارزه شکل‌های سازمانی و فرم‌های تفکر را به سرعت می‌سازد و سپس به صورت

غیرقابل کنترل و غیرقابل پیش‌بینی پیش می‌رود و فرم‌های تثبیت شده‌ی فکر و عمل را به عنوان فسیل‌های نهادی و مفهومی پشت سر می‌گذارد. این فسیل‌ها پس از آن بیشتر و بیشتر از حرکت مبارزه جدا می‌شوند و به آسانی می‌توانند مانع آن شوند. مادامی که ما به طور مداوم سنت‌های خودمان را زیر سوال نبریم، آنها به راحتی می‌توانند بر علیه ما شوند. برای ارج نهادن به مردگانی که جان خود را در تلاش برای خلق یک دنیای بهتر فدا کردند، ما باید به آنها بگوئیم "نه! شما اشتباه کردید، انقلاب شما شکست خورد، حالا ما باید دربره‌ی راه‌های پیش‌روی بازاندیشی کنیم." یک تنوری انقلابی نمی‌تواند به انقلابی بودنش ادامه دهد مگر آنکه به طور مداوم در خودش انقلاب شود. بدون شک یک تداوم در تفکر انقلابی، ضد سرمایه‌داری، وجود دارد، اما این تداوم فقط زمانی معنا دارد که بر اساس بازاندیشی مداوم دربره‌ی امکانات تغییر اجتماعی باشد.

dictatorial powers that have destroyed it under the name of Socialism. While by brutally suppressing the leftist groups and making concession to the Islamic Reactionary groups enabling them to expand their social influence by the Reactionary Powers dependent to the West, from Iran to Israel, from Egypt to Afghanistan, has resulted in empowering Political Islam to misuse the "Arab Spring".

Now, after three decades of brutal and bloody theocratic dictatorship in Iran, the Iranian people have found out that under the banner of "Political Islam" there will not be any freedom, justice, no equality between men and women and no freedom for minorities. Our Party, like other leftists, communist, secular and progressive forces is committed and determined to transform our precious experiences regarding the Revolution hijacked by Mullahs to the Revolting Nations of the Middle East. This will enable all of us to organize a regional democratic resistance against despotism and reigning reactionaries and enable us to stop the fundamentalist Islamists.

Assisting the formation of strong civil institutions and mass Organizations as like independent workers' syndicates, youth, women, students and secular students', writers', journalists', law professionals etc, can create powerful resistance against expansion of Political Islam.

In this relation the radical leftists of the Middle East have now a big role to play. This power not only has the duty to defend the equality between men and women, defend the secularism and humane society, defend the personal and social freedom, particularly the youth, but also is the only force which supports the workers and deprived urban and rural peoples and the only force able to organize the class struggle against the Capitalistic system in order to establish social justices and disempowering the Islamists from brainwashing the masses.

The contemporary and Revolutionary Leftist groups of Iran, Egypt and the Middle East will not be able to achieve their goals alone in transferring this vital experience to the deprived masses unless they can make broad contact with fellow comrades in the region and facilitate the creation of a Regional Forum of the Left in the Middle East. This forum will be able to play a vital role by organizing the solidarity of secular and Revolutionary Leftists in the boiling political scene of the region.

Our Organization will try to achieve this goal using all its power.

Long Live Revolution
Long Live Freedom
Long Live Socialism

Central Committee of Rahe karegar
(Revolutionary Workers Organization of Iran)

December 2012

اتونومی" باید به عنوان اعلام بحران "کار مجرد" (abstract Labour) درک شود.

مقدمه: درون‌مایه اتونومی، یک نفی و یک کنش آلترناتیو است. ایده‌ی اساسی یک فضا یا موقعیت خودمختار، بریدن از منطق حاکم و مسلط را مطرح می‌کند، یک گسست یا یک برعکس کردن جریان جبر اجتماعی. "ما هیچ چیز بیگانه و بیرونی حاکم بر فعالیت‌هایمان را نمی‌پذیریم، خودمان تعیین می‌کنیم که چه باید بکنیم." ما نفی می‌کنیم، از قبول تعیین‌کننده بیگانه خودداری می‌کنیم؛ و با دخالت بیرونی تحمل شده بر فعالیت خودمان، بر کنش آلترناتیویمان مخالفت می‌کنیم.

فعالیتی را که رد می‌کنیم اغلب به عنوان بخشی از یک سیستم است، بخشی از شیوه‌ی کم و بیش تنیده‌ی فعالیت‌های تحمیلی، یک سیستم سلطه. بسیاری از جنبش‌های اتونوم، نه همه آنها، شیوه‌های مردود فعالیت را به عنوان سرمایه‌داری می‌نامند. آنها خودشان را ضد کاپیتالیست می‌دانند. ویژه‌گی نگرش اتونومیست آنست که در هر حال فقط ضدیت با سرمایه به طور کلی نیست بلکه ضدیت کردن همین حالا و همین جا با زندگانی مشخصی است که توسط سرمایه‌داران تحمیل می‌شود و تلاشی است برای مخالفت با سرمایه از طریق عمل کردن به شیوه‌ی دیگر. در مقابله با نوع فعالیت سرمایه‌داری ما شیوه دیگری از فعالیت را برقرار می‌کنیم که در پی پیروی از منطق دیگری است.

دو نوع متفاوت از فعالیت وجود دارد: یکی آنکه از بیرون تحمیل می‌شود و به شکل سر راست ناخوشایند است و یا بخشی از سیستمی است که ما آن را رد می‌کنیم و دیگری [نوعی از فعالیت] که به سمت خودتعیین‌کنندگی (Self determination) می‌رود. به واقع به دو نوع واژه‌ی متفاوت هم برای نامیدن این دو نوع از فعالیت نیاز داریم. برای این منظور از پیشنهاد انگلس در پانوشت کاپیتال (Marx 1965, 47) با نامیدن نوع اول فعالیت به عنوان "کار" (Labour) و دومی به عنوان "کنش" (Doing) پیروی می‌کنیم. با این ترتیب، اتونومی می‌تواند به عنوان شورش کنش علیه کار دیده شود.

کنش (Doing)

"کنش" با اشتیاق زیاد عاطفی و اخلاقی همراه است. ما جان خودمان را برای فعالیت‌هایی که از آن لذت می‌بریم و یا به نظرمان مهم است می‌دهیم. رد کردن منطق پول و نیازمندی به سرمایه و وقف خودمان برای ایجاد یک دنیای عادلانه، مبارزه برای دنیایی که بنیانش نه بر حداکثرسازی سود بلکه بر پایه پذیرش متقابل حرمت انسانی است موجب رضایت اخلاقی و غنای شخصی است. اما مساله آنست که تلاش ما برای عمل متفاوت، در مقابل منطق مسلط و ترکیب اجتماعی حاکم قرار می‌گیرد. "کار" (Labour) که مورد پذیرش ما نیست و آن را رد می‌کنیم، بخشی از یک بافت اجتماعی محکم است، بخشی از منطق تنیده سرمایه. این، منطق تولید حاکم و دسترسی به وسایل بقا است. رد کردن این منطق و انتخاب نوع دیگری از فعالیت به معنی روبرو شدن با مشکل دسترسی به آنچه که برای زندگی نیاز داریم و هم چنین به آنچه که برای متحقق کردن پروژه‌های خلاقانه‌ای که در ذهن داریم است. انتخاب کردن "کنش" انتخاب حذف شدن است: حذف شدن از منطقی که آشکارا بنیان موجودیت انسانی را نابود می‌کند، منطقی که اما در عین حال پایه‌ی بازتولید [نیروی] انسان است.

موجودیت کنش‌های آلترناتیو ما همواره با مبحث عدم امکان روبروست. از نظر منطقی، حداقل از نظر منطق سرمایه‌داری، آنها [کنش‌ها] وجود ندارند. اما آنها موجودند: همیشه شکننده، اغلب زودگذر، همراه با مشکلات و تناقضات فراوان، همیشه در خطر محو شدن و یا بدتر از آن ادغام شدن در منطق حاکم و تبدیل شدن به

مساله ما این است: چه‌گونه انقلاب کردن در تنوری انقلابی‌امان را پی می‌گیریم؟ چه‌گونه به در مقابل خودمان ایستادن و گفتن اینکه در اشتباه بودیم و اینکه نیازمند فکر کردن مجدد هستیم ادامه می‌دهیم؟ در سال‌های اخیر جریان اصلی تنوری مارکسیستی از حرکت مبارزه جدا افتاده است، یا بعضی مبارزه به طور روزافزونی مارکسیسم را به کنار رانده است. این امر علت‌های زیادی دارد. آشکارترین آنها سقوط اتحاد شوروی است و این واقعیت که ادعا شده بود مارکسیسم تنوری راهنمای آن فرم از سازماندهی اجتماعی است که حالا برای تعداد معدودی در جهان جذابیت دارد. آن افرادی که آرزو می‌کنند که ای کاش امتیاز زندگی در اتحاد شوروی را می‌داشتند تعداد زیادی نیستند.

علت دوم و در همان رابطه همراه شدن مارکسیسم با "حزب" به عنوان فرم سازمانی و همچنین با این مفهوم که کلید تغییر رادیکال اجتماعی بدست گرفتن کنترل دولت است. اگرچه این یک موضوع تکراری است، اما هنوز هم تجربه نشان می‌دهد که حزب و دولت به عنوان فرم‌های سازمانی محدودیتهای شدیدی به وجود می‌آورند. حزب و دولت، هر دو، ساختارهای سلسله‌مراتبی‌اند که حذف فرمانبرداری را که مشخصه جامعه‌ی سرمایه‌داری است، بازتولید می‌کنند. دولت یک فرم سازمانی است که با فرم‌های سازمانی انباشت سرمایه مطابقت دارد، تجربه‌ی حتی "دست چپی‌ترین" دولت‌های امروز (به عنوان مثال ونزویلا و بولیوی و در این موارد به نحو فعالانه و خیلی مخرب) حاکی از پیش بردن انباشت سرمایه است - و آنها به دلیل فرم دولتی‌اشان نمی‌توانند از پیش بردن انباشت سرمایه خودداری کنند. پیش بردن انباشت سرمایه یعنی جاگیری در مبارزه‌ی طبقاتی و استثمار کار. حالت دیگری نمی‌تواند وجود داشته باشد: برای بریدن از سرمایه‌داری، ما نیازمند فرم‌های دیگری از سازمان هستیم، که به صورت رادیکال با فرم‌های سرمایه‌داری غیرمتقارن (asymmetrical) باشد، فرم‌هایی که قدرت ما را به هم متصل کند، ما را به جای حذف کردن با هم مجتمع کند. این نیاز، یک عنصر مهم مبارزات ضد سرمایه‌داری سال‌های اخیر شده است.

با این همه رد مارکسیسم، اگر چه قابل درک است، مبارزه علیه سرمایه‌داری را ضعیف می‌کند. مبارزات پاره پاره می‌شوند و یا چشم‌انداز غلبه بر نه تنها بی عدالتی‌های مشخص بلکه بریدن از منطق مرگبار انباشت سرمایه را که ریشه‌ی آن مبارزات است، از دست می‌دهند.

مارکسیسم به نحوی حیاتی، پایه‌ای را برای امیدواری در ریشه دواندن امکان خلق جامعه‌ای دیگر در تقابل با آنتاگونیسم جامعه‌ی موجود فراهم می‌کند. تنوری دگرگونی اجتماعی آن در عین حال تنوری شکنندگی سیستم سلطه‌ی موجود است، تنوری انقلاب آن روی دیگر تنوری بحران آن است. مارکسیسم تنوری سلطه (آن گونه که اغلب با آن رفتار می‌شود) نیست بلکه تنوری بحران آن سلطه است. کلید آن بحران عملکرد قوانین عینی نیست بلکه قدرت نافرمانی ما است، خودداری ما از خم شدن در برابر حمله‌ی مداوم، یعنی انباشت سرمایه است. ما بحران سرمایه هستیم. این آن چیزی است که اثبات می‌کند که ما می‌توانیم دنیای دیگری خلق کنیم.

مارکسیسم به عنوان قوی‌ترین و رادیکال‌ترین سنت فکری ضد سرمایه‌داری باقی می‌ماند چرا که قدرت ما را جهت می‌دهد، قدرت ما برای خلق کردن و اینکه وجه دیگری در کانون درک‌مان از جامعه خلق کنیم.

شورش "کنش" علیه "کار"

بازخوانی مارکس برای درک اتونومیها و انقلاب امروزی

خلاصه: در این مقاله کلید پیشنهادی من برای درک خودمختاری (اتونومی (autonomies) شورش یک شکل از فعالیت (کار) علیه شکل دیگر آن است. من این شورش را به مفهوم مارکسی "کاراکتر دوگانه‌ی کار" ربط می‌دهم و پیشنهاد می‌کنم که عروج "سیاست

عنصر تازه ای از سیستم سیاسی یا اجتماعی. بنا بر معمول آنها نباید وجود داشته باشند اما موجودند، تکثیر می‌شوند و گسترش می‌یابند.

تَرک

ما می‌توانیم این فضاها و یا لحظات "کنش دیگر" را به عنوان شکاف و تَرک در سیستم مسلط سرمایه‌داری بدانیم. اما آنها اتونومی واقعی نیستند چرا که در حقیقت حاکم بر خود نیستند: آنها حرکتی در این مسیر اند. آنها نیروی مخالف‌اند. چرا که علیه منطق سرمایه فشار می‌آورند، بنابراین برای نامگذاری آنها به یک مفهوم "منفی" [سلبی] احتیاج داریم تا یک مفهوم "مثبت" [ایجابی]: تَرک (شکاف) تا اتونومی.

مشکل مفهوم "اتونومی‌ها" آن است که به آسانی در خدمت یک تفسیر هویت‌گرایانه قرار می‌گیرد. "اتونومی‌ها" می‌توانند به عنوان واحدهای خودکفا انگاشته شوند، فضا هایی که ما به آنها پناه بریم، فضاهایی که در آنها یک هویت ویژه و متفاوت را ساخته یا گسترش دهیم. در دنیایی که بر مبنای نفی اتونومی و خودتعیین‌کنندگی است، اتونومی در حالت ایستا و بی حرکت (Static) غیر ممکن است. خودتعیین‌کنندگی وجود ندارد: آنچه وجود دارد حرکت به طرف خودتعیین‌کنندگی است. به عبارت دیگر حرکتی بر علیه و به ماورای نفی خودتعیین‌کنندگی، و به عنوان بخشی از این حرکت، به وجود آوردن فضاهای است خلی شکننده یا لحظاتی که در آن ما آن دنیایی را که می‌خواهیم خلق کنیم، تجربه می‌کنیم.

تَرک (شکاف) یک مفهوم منفی و ناپایدار است. تَرک، پاره کردن منطق تنیده گی سرمایه‌داری (Capitalist cohesion)، شکستن ساخت سلطه است. از آنجایی که سلطه یک پروسه‌ی فعال است، تَرک نمی‌تواند ایستا باشد. حرکت می‌کند، طولانی‌تر می‌شود، گسترش می‌یابد، شاید با دیگر شکاف‌ها بهم رسیده و پیوند بخورد، شاید پُر و محو شود. دوباره ظاهر می‌شود، تکثیر می‌شود، طولانی می‌شود. آنها هویت‌ها را می‌شکنند. بنابراین و ضرورتاً تنوری تَرک، انتقادی (Critical)، نفی کردن خستگی ناپذیر و ضد هویت‌گرایی است، یک تنوری شکستن و خلق کردن است، نه یک تنوری واحدهای خودکفا.

شکاف و تَرک در سیستم سلطه‌ی سرمایه‌داری در همه حال و همه جا وجود دارد. مثلاً روزی که نمی‌خواهم سر کار بروم و می‌خواهم در خانه بمانم و با بچه‌ها بازی کنم. این تصمیم اگرچه تأثیر شورش زاپاتیس‌ها را ندارد اما همان محتوی را دارد. "نه، ما نباید آنچه را که سرمایه به ما می‌گوید انجام دهیم، ما باید کار دیگری بکنیم، آنچه را که ضروری می‌دانیم و مایلم." آشکارترین راه تصور کردن و فکر کردن به این شورش در وجه و شکل مکانی است (مثلاً "اینجا در چیپاس، آنجا در آن مرکز اجتماعی Social Center، نباید به سرمایه تمکین کنیم. باید کار دیگری بکنیم")، اما دلیلی ندارد که چرا نباید به آن از نظر زمانی فکر کنیم ("در این آخر هفته، در زمان این سمینار، یا تا آن زمان که می‌توانیم، ما باید همه‌ی انرژی‌مان را صرف خلق روابطی بکنیم که منطق سرمایه را نفی کند"). یا نفی کردن ما می‌تواند موضوعی (Thematic) باشد یا مربوط به انواع ویژه‌ای از منابع و فعالیت‌ها باشد: "ناباید اجازه دهیم آب، یا آموزش، یا نرم‌افزار (soft ware) با منطق سرمایه اداره شوند، آنها باید به صورت عمومی و مشترک باشند و باید با آنها بنا بر منطق دیگری عمل کنیم" و غیره و غیره.

شورش علیه منطق سرمایه همه جا وجود دارد. مشکل اما تشخیص آنهاست، هرچه فرمان را بیشتر بر تَرک متمرکز کنیم، تصورمان از نقشه تغییر بیشتری می‌کند. نقشه‌ی جهان فقط نقشه‌ی سلطه نیست، نقشه‌ی شورش هم هست، نقشه‌ی باز شدن تَرک‌ها، حرکت آنها، بهم رسیدن آنها، پیوند آنها، بسته شدن آنها و تکثیر آنها. هرچه بیشتر بر تَرک و شکاف تمرکز کنیم، تصویر دیگری از جهان بیشتر نمایان

می‌شود. یک تصویر ضد جغرافیایی که نه تنها نشانه‌های مکانی را وارونه می‌کند بلکه خود بُعد [زمانی، مکانی] را به چالش می‌کشد.

تنها با چنین نقطه عزمی است که می‌توانیم تصور کنیم که جهان چه‌گونه می‌تواند به نحوی رادیکال تغییر کند. انقلاب تنها می‌تواند تشخیص، خلق، گسترش و تکثیر این تَرک‌ها باشد: تصور کردن راه دیگری برای تغییر رادیکال جهان سخت است.

روشن است که این شکاف‌ها یا فضاها - لحظات نفی‌کننده و خلق‌کننده، با مشکلات عظیمی روبرو می‌شوند و این ناشی از این حقیقت است که اگرچه آنها فضاهای اتونوم نیستند اما تلاش می‌کنند که طرحی باشند بر علیه و به ماورای منطق حسابگرانه سرمایه‌داری. آنها با سرکوب یا به خدمت خویش درآوردن توسط دولت، با بازتولید درونی شیوه‌های رفتاری برگرفته از جامعه مردود، و یا شاید قوی‌تر و رموزانه‌تر از همه‌ی اینها، با نیروی مخرب "ارزش"، "قانون بازار"، تهدید می‌شوند. با نگاه از منظر یکپارچگی اجتماعی، آنها نمی‌باید موجودیت داشته باشند. از منظر حسابگری سرمایه‌دارانه، آنها به لحاظ منطقی غیر ممکن، بیهوده‌گی و دیوانگی اند. اما آنها هنوز هستند؛ شورش رشد یابنده‌ی کنش‌گری علیه کار مزدی (Labour).

کارا کتر دوگانه‌ی کار

این تَرک‌ها حرکت‌های ضد سیستمی هستند، حرکت‌هایی علیه تنیده‌گی یا فشار سیستم اجتماعی. اگر در نظر بگیریم که این سیستم، سرمایه‌داری است، بنابراین این حرکت‌ها حرکت‌های ضد سرمایه‌داری‌اند، فارغ از آنکه آنها از ترم سرمایه‌داری استفاده کنند یا نه. آنها یگانه‌ی فرم‌های مبارزه‌ی ضد سرمایه‌داری نیستند، اما فرمی است که اهمیت زیادی پیدا کرده است.

سوال مهمی که مطرح می‌شود آن است که آیا مهمترین تنوری ضد سرمایه‌داری یعنی مارکسیسم، ظرفیت درک این حرکت‌ها را دارد؟ فعالان بسیاری [در این حرکت‌ها] مارکسیسم را به عنوان امر نامربوط به مبارزه‌ی خود رد می‌کنند و آن را در ارتباط تنگاتنگ با اشکال مبارزه‌ای که از جانب آنها مردود است، یعنی مبارزه‌ی قدیمی ضد سرمایه‌داری اتحادیه‌های کارگری و مبارزات احزاب رفرمیست و انقلابی، می‌بینند. و اغلب هم بنظر می‌رسد که تحلیل‌های مارکسیستی در دنیای خود سرگردانند و از مبارزات اخیر ضد سرمایه‌داری دور افتاده‌اند. بنابراین سوال درباره‌ی ظرفیت مارکسیسم هم برای این جنبش‌ها و هم برای تنوری مارکسیستی سوال مهمی است.

تَرک‌ها (یا اتونومی‌ها) شورش یک شکل از فعالیت علیه شکل دیگر است، شورش کنش علیه کار (Labour). فعالیت انسانی یک کارا کتر دوگانه خودآنتاگونیستی دارد. این کارا کتر دوگانه خودآنتاگونیستی فعالیت انسانی، یا آنطور که مارکس نامیده "کارا کتر دوگانه‌ی کار" موضوع مرکزی کار اوست. هر تنوری تَرک، شورش کنش علیه کار، باید از این [نقطه] آغاز کند.

مارکس جوان در دست‌نوشته‌های سال 1844 بین کار بیگانه‌ساز و فعالیت آگاهانه زندگی تمایز می‌گذارد. فعالیت آگاهانه زندگی فعلیتی خودتعیین شده و مفید است، که انسان را از سایر حیوانات متمایز می‌کند. مارکس ادعا می‌کند که این فعالیت آگاهانه حیاتی در سرمایه‌داری به شکل کار بیگانه‌ساز در آمده، کاری که ما آن را کنترل نمی‌کنیم. فعالیتی که ما را از انسان‌های همراهان و از نوع‌مان جدا می‌کند. مارکس در کاپیتال دیگر از همان واژه استفاده نمی‌کند، اما از همان صفحات اول بر کارا کتر دوگانه کار به عنوان "محوری که درک روشن از اقتصاد سیاسی حول آن می‌چرخد" مجموعه مارکس انگلس 1965 [1867] 41 - و بنابراین به همان سان درک روشنی از سرمایه‌داری - تأکید دارد. او بعد از انتشار جلد اول [کاپیتال] به انگلس نوشت:

بهترین نکات در کتاب من اینهاست: 1) کاراکتر دوگانه‌ی کار، مطابق آنچه که به عنوان ارزش مصرف و ارزش مبادله بیان می‌شود. (درک همه‌ی حقایق به این وابسته‌اند این بلافاصله در بخش اول تاکید می‌شود) (Marx 1984 [1867] 407)

در، برعلیه و به ماورای کار مجرد

چنان که آمد، تَرک می‌تواند به عنوان شورش کنش علیه کار دیده شود. این بیانگر یک آنتاگونیسم اساسی و زنده مابین این دو نوع فعالیت است. اگر در صدد بررسی اهمیت مارکس برای درک کردن تَرک هستیم باید سوال کنیم که آیا در کاپیتال هم این آنتاگونیسم زنده و اساسی نهفته در "طبیعت دوگانه‌ی کار" وجود دارد؟

روشن است که یک آنتاگونیسم بین کار مفید و کار مجرد وجود دارد، اما معمولاً به عنوان یک آنتاگونیسم مهار شده، به عنوان سلطه، درک می‌شود. در سرمایه‌داری کار مفید "به شکل" کار مجرد وجود دارد. شیرینی‌پزی من "به شکل" فعالیتی که کاملن نسبت به من بی تفاوت است وجود دارد. معمولاً این "به شکل"، به عنوان مهار شدن کامل و بدون مازاد، به عنوان رابطه‌ی یک طرفه‌ی سلطه، درک می‌شود. و از این جهت چون کار مفید در درون کار مجرد به تمامی مهار شده دیده می‌شود پس [به نظر می‌آید] کاتگوری‌ای است که دیگر قابل توجه نیست.

اما چنین نیست و هنوز جای توجه دارد. شیرینی‌پزی من برای بازار مطمئن به عنوان چیزی بی تفاوت با من است، اما لحظاتی در همین پختن شیرینی هست که من علیه این بی تفاوتی مجرد می‌جنگم و تلاش می‌کنم لذت را دوباره حس کنم، حتی لحظاتی هست که می‌گویم "گور پدر بازار" و هر کاری که می‌توانم می‌کنم تا شیرینی واقعاً خوبی بپزد - این یک تَرک است که کنش علیه کار شورش می‌کند. به عبارت دیگر وقتی می‌گویم چیزی "به شکل" چیز دیگری وجود دارد باید بدانیم که این به معنی موجودیت "در، بر علیه و به ماورای" آن "شکل" است. با گفتن اینکه کار مفید به شکل کار مجرد وجود دارد منظور آن است که کار مجرد شیوه‌ی موجودیت آن است. به بیان دیگر، از آنجا که کار مجرد نفی خصوصیات ویژه کار مشخص یا مفید است، می‌توانیم بگوئیم که کار مشخص به "شیوه‌ی انکار شده" (mode of being denied Gunn 1992:14) وجود دارد. اما انکار خود را نمی‌پذیرد و نمی‌تواند بپذیرد؛ لاجرم علیه انکار خود واکنش می‌کند، برعلیه و به ماورای آن انکار فشار می‌آورد. کنش مفید در، برعلیه و به ماورای کار مجرد وجود دارد. همه‌ی ما از راهی که کنش مفید در کار مجرد وجود دارد با خبریم، راهی که در آن کنش مفید روزانه ما از سرناچاری تحت فرمان کار مجرد در می‌آید (به عبارت دیگر "پول در آوردن"). ما این را به عنوان یک روند آنتاگونیستی حس و تجربه می‌کنیم: آنتاگونیسم مابین کنش ما به سمت خود-تعیین‌کنندگی فعالیت خودمان (انجام دادن آنچه که دلمان می‌خواهد) و انجام دادن آنچه که مجبوریم بکنیم تا پولی در بیاوریم. موجودیت کنش مفید علیه کار مجرد تجربه کردن یک نارضایتی عمیق است. کنش مفید هم چنین در آن لحظات و فضاهایی که موفق می‌شویم آنچه را که لازم می‌دانیم یا میل داریم، چه فردی و چه جمعی، انجام دهیم وجود دارد. اگرچه کار مجرد کنش مفید را تحت فرمان در می‌آورد و مهار می‌کند ولی آن را به طور کامل در بر نمی‌گیرد: کنش مفید نه تنها در، بلکه هم چنین برعلیه و به ماورای "شکل" خود وجود دارد.

آیا این آن چیزی است که مارکس می‌گوید؟ روشن است که پاسخ وابسته به تفسیر است. کار مارکس یک نقد کاتگوری اقتصاد سیاسی است. او این کاتگوری‌ها را می‌شکافد و نشان می‌دهد که یک چیز تاریخی نیستند بلکه بطور تاریخی فرم‌های ویژه روابط اجتماعی آنتاگونیستی سرمایه‌داری‌اند. او به گونه‌ای شگرف کاتگوری کار را می‌شکافد و نشان می‌دهد که در بر دارنده یک آنتاگونیسم بین کار مفید و کار مجرد است. همه کاپیتال می‌تواند به عنوان نقد کار مجرد از منظر کار مفید دیده شود: دقیقن بخاطر همین [تفاوت] منظر است که کار مفید جلوه مهمی در روایت رایج ندارد. بازخوانی مارکس در زمینه‌ی مبارزات جاری علیه سرمایه‌داری ما را وامی‌دارد که بر آنتاگونیسم مابین کار مجرد و مفید خیره شویم و (چه با مارکس و یا

کاراکتر دوگانه کار در کاپیتال به تمایز بین کار مجرد و کار مفید (یا مشخص) اشاره می‌کند. کار مفید ارزش مصرف تولید می‌کند و در هر جامعه‌ای وجود دارد، اما در سرمایه‌داری این کار به شکل کار مجرد در می‌آید، کاری که از مشخصات خود جدا می‌شود، کاری که ارزش تولید می‌کند. این تمایز بین کار مجرد و کار مفید، شکل توسعه یافته همان تمایز پیشین بین کار بیگانه‌ساز و فعالیت آگاهانه زندگی است. کار مفید یک فعالیت انسانی (یا کنش) خلاقانه - تولیدی بدون رابطه با [نوع] جامعه‌ای که در آن انجام می‌شود، است؛ کار مجرد کار خودتعیین نشده‌ای است (non self determining) که در آن همه کیفیت‌ها به کمیت فرو کاسته شده است.

در سرمایه‌داری، فعالیت ما (کنش) به کار مجرد تبدیل می‌شود. با آن به عنوان فعالیتی که از هرگونه ویژه‌گی‌های مشخص تهی است رفتار می‌شود، فعالیتی که به صورت کمیت درآمد و در مبادله‌ی کالاها در مقابل فعالیت‌های دیگر اندازه‌گیری و شمارش می‌شود. این تجرید یک تجرید مفهومی نیست؛ بلکه با کیفیت خود کنش سروکار دارد. من یک شیرینی می‌پزم. از پختن شیرینی لذت می‌برم، از خوردن آن لذت می‌برم، از سهم شدن آن با رفیقم لذت می‌برم و از شیرینی‌ای که پخته‌ام به خود می‌بالم. زمانی تصمیم می‌گیرم که از طریق پختن شیرینی امرار معاش کنم. شیرینی می‌پزم و در بازار می‌فروشم. رفته رفته شیرینی وسیله‌ای می‌شود که با آن درآمد کافی برای گذران زندگی بدست آورم. باید شیرینی را با چنان سرعت و به شیوه‌ای تولید کنم که قیمت را پایین آورده تا فروش رود. لذت، دیگر بخشی از پروسه نیست. بعد از مدتی در می‌یابم که پول کافی در نمی‌آورم و فکر می‌کنم که شیرینی‌پزی در هر حال برای پول در آوردن به آخر خط رسیده پس باید چیز دیگری درست کنم که بهتر فروخته شود. کنش من حالا به طور کامل نسبت به محتوی خود بی تفاوت شده است؛ یک تجرید کامل از کاراکتر مشخص آن به وجود آمده است. شی‌ای که تولید می‌کنم حالا آنچنان از من بیگانه شده که تا زمانی که فروش می‌کند، برایم مهم نیست که شیرینی است یا مرگ موش.

آنچه مهم است آنکه این تجرید نه تنها فعالیت را به چیزی تبدیل می‌کند که برای ما بیگانه و سرکوبگر است؛ بلکه این راهی است که در آن تنیده گی اجتماعی سرمایه‌داری خلق می‌شود. فعالیت‌های مردمان متفاوت دقیقاً از طریق همین روند تجرید جمع‌آوری می‌شود. وقتی قناد شیرینی‌اش را می‌فروشد و با استفاده از پول لباس می‌خرد، آن وقت یک ادغام اجتماعی بین فعالیت‌های قناد و فعالیت‌های لباس‌دوز از طریق فقط معیارهای کمی کار آنها به وجود می‌آید. تجرید کنش به کار (با تجرید کار از ویژه‌گی‌های کنش) هم سرکوب کننده بیواسطه کنش گر است و هم بطور هم‌زمان خلق کردن یک تنیده‌گی اجتماعی (یک سیستم) است که خارج از هر کنترل آگاهانه اجتماعی قرار دارد. این آن تنیده گی اجتماعی است که تَرک‌ها یا اتونومی‌های ما آن را رد می‌کند.

دوگانگی بین کار مجرد و کنش مفید، مضمون مرکزی کاپیتال است. طبیعت دوگانه کار طبیعت دوگانه کالا را به عنوان ارزش مصرف و ارزش [مبادله] به وجود می‌آورد (درست در ابتدای کتاب عنوان شده)؛ ساختار بحث پروسه کار (به عنوان پروسه کار و روند تولید ارزش اضافه) و روند جمعی کار (به عنوان همکاری از یک طرف و تقسیم کار و مانوفاکتور، صنعت مدرن و ماشینی از سوی دیگر) را فراهم می‌آورد. کار مجرد به عنوان تولیدکننده‌ی ارزش، به عنوان کار مزدی تولیدکننده‌ی سرمایه (Capital producing wage) مطرح می‌شود و کنش مفید (Useful doing) در کاتگوری "قدرت تولیدی کار اجتماعی" (Productive power of social labour) یا با اختصار بیشتر "نیروهای تولید" قرار می‌گیرد.

علیه و در ماورای او) به بررسی طبیعت رابطه‌ی بین کار و کنش بنشینیم.

کار مجرد و سنت مارکسیستی

رازی در این موضوع هست. مارکس در صفحات آغازین کاپیتال نوشت که طبیعت دوگانه کار محوری است که درک اقتصاد سیاسی حول آن می‌چرخد؛ او به انگلس نوشت که این یکی از دو بهترین نکات کتاب اوست. و اما امر غیر ممکن رخ داد: سنت مارکسیستی عمل نامی از این نکته نمی‌برد. نسل‌هایی از فعالان و دانشگاهیان، کاپیتال را تحلیل کرده‌اند اما هنوز آنچه که مارکس مدعی بود استدلال مرکزی اوست تقریباً نادیده گرفته شده است. این حقیقتی است که در سال‌های اخیر توجه بیشتری به این نکته شده است اما با این همه هنوز تقریباً همه تمرکز منحصر به کار مجرد بوده است تا بر کاراکتر دوگانه کار. این غفلت غیرعادی را چگونه توضیح می‌دهیم؟ بدون شک بخشی از آن می‌تواند تقصیر شیوه نقد مارکس باشد، یعنی پرداختن به موضوع از منظر کار مفید فرو کوفته شده. اما از طرف دیگر به نظر نمی‌رسد که این غفلت را بتوان بر اساس کمبودهای شیوه آکادمیک توضیح داد. می‌باید توضیح اجتماعی‌ای داشته باشد.

یک توضیح احتمالی بر مبنای این حقیقت است که کاراکتر دوگانه کار به طور اجتناب‌ناپذیری به کاراکتر دوگانه مبارزه ضدسرمایه‌داری فرا می‌رود. سرمایه بر دو نوع آنتاگونیسم بنیاد می‌شود. اولی آن آنتاگونیسمی است که ما تا کنون به عنوان محوری مشخص کرده‌ایم: مبارزه‌ای که کنش، یعنی فعالیت روزمره مردم، را به کار مجرد، تولید کننده ارزش، تبدیل می‌کند. این مبارزه اغلب به مرحله انباشت اولیه، یعنی به وجود آمدن تاریخی پایه‌های سرمایه‌داری، مربوط است، اما اشتباه است اگر این امر (یا انباشت اولیه) را به گذشته محدود کنیم. مبارزه برای تحمیل انضباط (دیسپلین) کار بر فعالیت ما مبارزه‌ای است که توسط سرمایه هر روزه پیش برده می‌شود: چه کار دیگری مدیران، معلمان، مددکاران اجتماعی، پلیس و غیره می‌کنند؟ تنها بر مبنای همین سطح اول از آنتاگونیسم است که سطح دوم بر پا می‌شود. فقط زمانی که فعالیت مردمان به کار (Labour) تبدیل شد استثمار کردن آنها ممکن می‌شود. ابتدا فعالیت انسانی به کار تولید کننده ارزش (Value Producing Labour) تبدیل می‌شود و سپس ما مجبور می‌شویم که نه تنها معادل ارزش نیروی کار خودمان بلکه همچنین ارزش اضافی را تولید کنیم تا توسط سرمایه‌داران تصاحب شود. آنتاگونیسم دوم، آنتاگونیسم استثمار، وابسته به آنتاگونیسم اول یعنی آنتاگونیسم مجردسازی یعنی تبدیل پیشین کنش مفید به کار مجرد است.

بر این اساس دو سطح از درگیری وجود دارد. ابتدا مبارزه کنش مفید علیه مجردسازی خودش، یعنی علیه کار مجرد: این مبارزه‌ای است علیه "کار" (و بنابراین علیه سرمایه، چرا که این "کار" است که سرمایه را به وجود می‌آورد). و سپس مبارزه کار مجرد است علیه سرمایه: این مبارزه "کار" است. این دومی مبارزه جنبش کارگری است؛ اولی آن مبارزه‌ای است که گاهی از آن به عنوان نوع دیگر جنبش کارگری نام برده می‌شود، اما این به هیچ وجه به محیط کار محدود نمی‌شود: این مبارزه علیه "کار" (Labour) مبارزه علیه شکل گرفتن کار به عنوان فعالیتی متمایز از جریان عمومی کنش است. در صحبت کردن از ترک [در سرمایه‌داری] به عنوان شورش کنش علیه کار، ما به روشنی از مبارزه اول، سطح عمیق‌تر مبارزه ضدسرمایه‌داری، مبارزه علیه "کار" که سرمایه را تولید می‌کند، صحبت می‌کنیم.

هر دو نوع این مبارزات مبارزه علیه سرمایه‌اند، اما تأثیرات بسیار متفاوتی دارند. حداقل تا این اواخر، در مبارزه علیه سرمایه کار مجرد دست بالا را داشته است. این بدان معنی است که مبارزه زیر فرمان فرم‌های بوروکراتیک سازماندهی و عقاید بت‌واره شده (Fetishised) بوده است.

سازماندهی کار مجرد علیه سرمایه در اتحادیه (Trade Union) متمرکز می‌شود، که برای منافع کار مزدی مبارزه می‌کند. مبارزه اتحادیه‌ای معمولاً به عنوان فرم اقتصادی مبارزه دیده می‌شود که نیازمند تکمیل شدن با مبارزه سیاسی است که به شکل تیپیک به صورت احزاب سیاسی که جهت‌گیری دولت‌مدار دارند سازمان می‌یابد؛ و هر دو نوع "انقلابی" و "رفرمیستی" جنبش کارگری در این نگرش پایه‌ای یکسانند. سازماندهی کار مجرد [توسط سرمایه] به نحو تیپیک به شکل سلسله‌مراتبی (هیرارشیک) است و این زمینه‌ای است برای بازتولید شدن در سازمان‌های جنبش کارگری.

مجرد شدن کار ریشه آن چیزی است که مارکس آن را بت‌واره‌گی کالایی (Commodity Fetishism) می‌نامد، یعنی یک روند جداسازی آنچه را که ما به وجود می‌آوریم از پروسه‌ی خلق آن. آنچه که خلق می‌شود به جای آنکه به عنوان بخشی از پروسه خلق کردن دیده شود، به صورت یک سری از "چیزها" درمی‌آید که بر کنش و فکر ما سلطه پیدا می‌کنند. روابط اجتماعی (روابط بین مردم) بت‌واره یا متجسد می‌شود. محور بودن کنش در تفکر و عمل ما با "چیزها" (روابط اجتماعی متجسد شده reified social relations) مانند پول، سرمایه، دولت، دانشگاه و غیره جایگزین می‌شود. جنبش کارگری (به عنوان جنبش کار مجرد) این چیزها را به عنوان امر موجود می‌پذیرد. بنابراین به عنوان مثال، جنبش کارگری زمینه‌ی پذیرش خودنمایی دولت به عنوان سازمانگر جامعه را دارد (به جای آنکه آن را به عنوان لحظه‌ای از تجرید کار ببیند که نیروی واقعی تنیده‌گی اجتماعی است). کار مجرد، به یک مفهوم دولت‌محور از تحول اجتماعی منتهی می‌شود. جنبش کار مجرد در یک زندان سازمانی و مفهومی اسیر می‌شود که انگیزه‌ها برای تغییر انقلابی را خفه می‌کند.

مارکسیسم ارتودکس تنوری جنبش کارگری بر مبنای کار مجرد است. بر این اساس تقریباً به طور کامل مسئله‌ی بت‌واره‌گی (Fetishism) و طبیعت دوگانه کار را نمی‌بیند.

بدین ترتیب، فرادستی مبارزه کار مجرد (یا کار مزدی) علیه سرمایه در جنبش ضد سرمایه‌داری توضیح می‌دهد که چرا یک مفهوم یگانه از کار هم در جنبش کارگری و هم در سنت مارکسیستی مسلط شده است و اینکه چرا تأکید مارکس بر محوری بودن طبیعت دوگانه (Tow Fold nature) کار مورد غفلت قرار گرفته است. مباحث اخیر مارکسیستی تلاش کرده‌اند که بر این میراث با بازگشت به مسئله کار مجرد غلبه کرده و آن را بهبود دهند، اما کماکان در جدی گرفتن طرف دیگر طبیعت دوگانه‌ی کار ناموفق‌اند.

بحران کار مجرد

اگر ما بر بازگشت به مفهوم مارکسی طبیعت دوگانه کار تأکید می‌کنیم، به این دلیل است که مبارزه کار مجرد (مبارزه کار علیه سرمایه) در بحران است در حالی که اهمیت مبارزه علیه کار و بنابراین علیه سرمایه در برآمد است.

نشانه‌های بحران کار مجرد به روشنی دیده می‌شود: افول جنبش اتحادیه‌ای در همه‌ی دنیا؛ ضعیف شدن و یا محو عملی احزاب سوسیال دموکرات با همه‌ی تلاش آنها برای رفرم رادیکال؛ فروپاشی اتحاد شوروی و دیگر "کشورهای کمونیستی" و ادغام چین در دنیای سرمایه‌داری؛ شکست جنبش‌های آزادیبخش ملی در آفریقا و آمریکای لاتین؛ بحران مارکسیسم نه تنها در درون دانشگاه‌ها بلکه بالاتر از آن به عنوان تنوری مبارزه.

همه‌ی اینها در سطح وسیع حتی توسط "چپ" به عنوان یک شکست تاریخی برای طبقه کارگر دیده می‌شود. اما شاید این شکست باید به عنوان شکست برای جنبش کارگری، برای جنبشی که بر پایه کار مجرد بنیان شد، شکستی برای مبارزه کار مجرد علیه سرمایه، و احتمالاً به عنوان گشایشی برای مبارزه کنش علیه کار دیده شود.

اگر چنین باشد آن وقت این شکستی برای مبارزه طبقاتی نیست بلکه تحول به سطح عمیقتری از مبارزه طبقاتی است. مبارزه کار جای خود را به مبارزه کنش برعلیه و به ماورای کار می‌دهد.

بحران کار مجرد می‌تواند به عنوان نمایش عدم تمایل ما از تبدیل شدن به رویوت دیده شود. انباشت سرمایه‌دارانه یک حرکت درون‌ساز دارد که بطور مداوم سرمایه را و می‌دارد که شدت استثمار را بیشتر کند تا سودآوری خود را حفظ کند. سرمایه برای بقا نیازمند فرمانبری هرچه بیشتر فعالیت انسانی از منطق انباشت است. (این آن استدلال پایه‌ای مارکس در تئوری گرایش نزولی نرخ سود است). طی چهل و اندی سال اخیر (به ویژه از 1968) مبارزه علیه سرمایه به طور روزافزونی به شکل شورش‌های متعددی علیه مالک شدن تدریجی و مداوم این منطق بر زندگی و فعالیت‌های ما درآمده است. ریشه بحران کنونی [سرمایه‌داری] در نافرمانی ماست، در خودداری ما از گذاردن کامل زندگی‌مان تحت فرمان منطق سرمایه تا تمام کنش‌مان را تبدیل به کار مجرد کند.

این بحران را همچنین می‌توان با ترم‌های مارکسیسم کلاسیک به عنوان شورش نیروهای تولید علیه مناسبات تولید دید. به هر صورت درک از نیروهای تولید نباید به عنوان اشیاء باشد، بلکه به سادگی به عنوان "قدرت‌های تولیدی کار اجتماعی"، به عنوان قدرت اجتماعی ما به کنش‌گری (Social power to do). راهی که در آن قدرت کنش‌گری ما لاک مناسبات اجتماعی سرمایه‌داری را می‌شکند به وجود آوردن واحدهای هرچه بزرگتر تولید نیست، بلکه از طریق میلیون‌ها ترک است، فضاهایی که مردم در آنها اعلام می‌کنند که اجازه نخواهند داد تا قدرت‌های خلاقانه آنها به وسیله سرمایه محصور شود، بلکه آنها آن خواهند کرد که خودشان میل دارند و لازم می‌دانند.

جنبش کنش مفید علیه کار مجرد همیشه به عنوان جریان زیر پوستی و براندازانه در برعلیه و به ماورای جنبش کارگری وجود داشته است. از آنجایی که جنبش کنش مفید حرکتی به سوی خلاقیت خود تعیین‌کننده (Self determining creativity) است، فرم‌های سازمانی آن به نحو تپیک ضد عمودی و در جهت مشارکت فعال همگان بوده است. سنت شورآگرایان و مجمع عمومی‌گرایان همیشه مخالف سنت دولت‌مدار و حزب‌مدار در درون جنبش ضدسرمایه‌داری بوده است. حالا، و با بحران کار مجرد، این سنت دوباره، به فرم‌های نوین و رویایی، می‌شکند.

از آنجا که کنش مفید به واقع واجدغای بی شمار فعالیت انسانی است، کاراکتر جنبش آن تا اندازه‌ای تمایل به معشوش بودن و تکه تکه بودن دارد، یک جنبش جنبش‌ها که برای دنیایی شامل دنیاهای متعدد مبارزه می‌کند. از این منظر می‌توان به آسانی به این فکر افتاد که این مبارزات غیر مرتبطند، مبارزات هویت‌های مختلف و متعددند، مبارزات مختلف و برای اختلاف‌ها. اما چنین نیست. اگرچه کنش مفید و خلاق پتانسیل بی کران دارد، اما همیشه در برعلیه و به ماورای یک دشمن مشترک است، و آن مجرد کردن کنش به صورت کار است. به این دلیل اهمیت دارد که به موضوع تضاد و نه تنها اختلاف فکر کنیم. یعنی به مبارزه فعالیت انسانی (قدرت کنش‌گری ما، "قدرت اجتماعی کار تولیدی") برعلیه و به ماورای مجردسازی خویش، علیه فرو کاستن آن به تولید ارزش _ پول _ سرمایه.

مخاطب این استدلال کیانند

علیه چه کسانی استدلال می‌کنم و چرا؟ یکی از خوانندگان ناشناس پیش‌نویس این مقاله به نیکی پیشنهاد کرد که خوب است مخاطبین این نوشته مشخص شوند، او حق داشت می‌باید این برخورد روشن و آشکار شود.

اولین مورد حمله، به برخوردهای آکادمیک با جنبش‌ها به عنوان "موضوع مورد مطالعه" است. به جای برخورد با آنها به عنوان

بخشی از مبارزه انسانی که همه‌ی ما در آن، فارغ از انتخاب، دخیل هستیم (در این طرف یا آن طرف، یا معمولن هر دو). چنین برخوردهایی از این جهت آکادمیک هستند که در سنت‌ها و ساختارهای دانشگاهی محبوب‌اند. اگرچه من یک استاد دانشگاه هستم، اما تشخیص من آن است که دانشگاه بهترین مکان برای بحث درباره‌ی اتونومی‌ها نیست. برعکس، درست بخاطر آنکه یک استاد دانشگاه هستم، به شکاف روزافزون مابین نیازمندی‌های کار دانشگاهی و چالش پژوهش‌های علمی به خوبی آگاهم. در موقعیت تاریخی کنونی، من این را یک فرض آشکار می‌گیرم که کار علمی باید علیه هجوم انتحاری برای خودویران‌گری انسان جهت‌گیری کند. به عبارت دیگر تنها سوال علمی که برایمان می‌ماند اینست: با هر جان‌کدنی آیا از این کثافت بیرون می‌آئیم؟ این شامل این سوال می‌شود: چگونه بازتولید سرمایه‌داری، این جامعه‌ی خودویران‌گر را متوقف می‌کنیم؟ این سوالی است که جا دادن آن در یک چارچوب دانشگاهی هرچه سخت‌تر می‌شود.

دوم، استدلال متوجه آنانی می‌شود که مطالعه مارکس را به عنوان یک منبع برانگیزاننده رد می‌کنند. خیلی از مباحث درون سنت مارکسیستی آنچنان از جهت‌گیری‌های جاری مبارزه‌ی ضدسرمایه‌داری به دور افتاده‌اند که بسیاری از فعالان، مارکسیسم را به عنوان چیزی بی ربط با مبارزات‌شان رد می‌کنند. این یک اشتباه است و به آسانی منتهی به سرگردانی بین خلسه و ناامیدی، بین ارزیابی زیاد از دست‌آوردهای مبارزات و یاس فراوان وقتی که مشکلات سر می‌رسند، می‌شود.

سوم، استدلال متوجه و علیه آن مباحث اتونومی‌ها می‌شود که تقریباً به طور انحصاری بر دست‌آوردهایشان خیره می‌شوند. بی نهایت مهم است که بر شیپور اتونومیسم دمیده شود، اما در چند سال گذشته روشن شده است که ما باید به طور کامل و باز درباره‌ی مشکلات عظیمی که داریم صحبت کنیم.

چهارمین مخاطب این نقد آن نگرش‌هایی است که به سرعت با شناختن مشکلات جنبش اتونومی به رد و نفی اهمیت آنها می‌رسند. جنبش‌های اتونومیست اغلب ناموفق‌اند، بعضی مواقع اسفناک و بی معنی‌اند، و می‌توانند به خدمت ساختارهای غیر متمرکز قدرت مشخصه نئولیبرالیسم درآیند، اما به چه جای دیگری برویم؟ به احزاب برگردیم؟ نه متشکریم. به شیوه‌ی سر در برف فرو کردن کبک، رایج در دانشگاه‌ها پناه ببریم؟ نه: بهتر است که مشکلات را به عنوان چالش در نظر بگیریم و نه به عنوان بی اعتباری.

پنجم، این استدلال علیه تمام آن نگرش‌هایی است که کاراکتر یگانه کار را بها می‌دهند و بر اهمیت محوری‌ای که مارکس به کاراکتر دوگانه کار داد چشم می‌پوشند. این وجه مشخصه نگرش‌های مارکسیست سنتی است که اغلب با یک تعریف (چه محدود و چه وسیع) از طبقه‌ی کارگر به عنوان طبقه انقلابی همراه است: و بر آنند که مبارزه‌ی طبقه کارگر می‌تواند توسط مبارزات "غیر طبقه‌ی" (non class) "جنبش‌های نوین اجتماعی" تکمیل شود یا نشود. استدلال علیه این نگرش‌ها آنست که مبارزه‌ی انقلابی، مبارزه کار نیست، بلکه مبارزه کنش علیه کار است، و اینکه مبارزه طبقه‌ی کارگر مبارزه‌ای است علیه موجودیت خودش به عنوان طبقه، علیه طبقه‌بندی شدن خودش.

ششمین مخاطب این نقد آن نگرش‌هایی است که به درستی و به درخشانی بر اهمیت کاراکتر دوگانه‌ی کار تاکید می‌کنند اما بعد از آن بطور انحصاری بر کار مجرد متمرکز می‌شوند، با این فرض که کاتگوری کار مشخص و مفید یا غیرپروپولماتیک است یا آنکه به طور موثری در درون کار مجرد مهار شده است. در این نگرش‌ها تضاد از آنتاگونیسم اجتماعی جدا می‌شود، به نحوی که نقد سرمایه در عمل به عنوان نقد کار مجرد درک می‌شود، اما این نقد، مجرد می‌ماند چرا که در آن رابطه‌ی بین کار مجرد و کار مشخص و مفید به عنوان یک آنتاگونیسم زنده درک نمی‌شود. این نگرش محرک است ولی به لحاظ

سیاسی اسفبار می شود، این نگرش ما را به نتیجه‌گیری قدیمی‌ای که یک انقلاب ضدسرمایه‌داری ضروری است می‌رساند اما اینکه چه‌گونه به دست می‌آید ما را کاملن در هوا رها می‌کند.

هفتم، و مهم، استدلال علیه آن نگرش‌هایی است که اغلب تحت تاثیر دلوز یا هارت و نگری، محوریت سرمایه را به عنوان کاتگوری درک طبیعت آنتاگونیسم اجتماعی در این جامعه به حاشیه می‌برند. استدلال علیه آن این است که موضوع محوری، کنش‌گری ماست، شیوه‌ای که فعالیت روزانه‌ی ما از آن طریق سازمان می‌یابد. در سرمایه‌داری، کنش ما تحت نظم کار مجرد است، یا به عبارت دیگر فعالیت ما زیر سیطره نیرویی است که در کنترل ما نیست و آن واجد یک جبر اساسی است، گسترش ارزش و کنش بی پایان برای سود. این سازماندهی فعالیت ما نتایج فاجعه‌باری دارد و باید تغییر کند. تمرکز مبارزات جاری بر شورش کنش علیه کار است و فشاری برای شکل دادن فعالیت خودمان. به دست آوردن کنترل بر فعالیت خودمان به معنی انحلال سرمایه است. اگر به جای مبارزه علیه سرمایه مفهوم مبارزه برای دموکراسی را بگذاریم، مبارزه را ضعیف می‌کنیم و بدتر از آن، هدف را گم می‌کنیم: یک دموکراسی واقعی‌تر، به خودی خود، هیچ کاری برای تغییر فرم و محتوی فعالیت روزانه‌ی ما نمی‌کند. به این دلیل است که چرا ما سرمایه را به عنوان موضوع محوری می‌گذاریم و آنچه از سرمایه درک می‌کنیم، نه یک کاتگوری اقتصادی بلکه فرم ویژه‌ی تاریخی سازماندهی فعالیت انسانی است.

هشتمین موضوع نقد پوشیده، مفهوم خودارزش‌گذاری (Self valorization) است. ترمی که توسط نگری ساخته شد و در مباحثات جنبش‌های اتونوم بسیار به کار برده می‌شود. خودارزش‌گذاری بنابر نظر کلیور (1992.429)، "یعنی پروسه‌ی ارزش‌گذاری که از ارزش‌گذاری سرمایه اتونوم است _ پروسه‌ی خود تعریف شده، خود تعیین‌کننده که از فقط مقاومت در برابر ارزش‌گذاری سرمایه‌داری فراتر رفته و به یک پروژه‌ی اجبابی مشروط به خود رسیده است". بدن در همین مقاله می‌گوید "خیلی از پروسه‌های خود ارزش‌گذار و مشروط به خود از کنترل سرمایه رها می‌شوند". روشن است که ما هم از همان پروسه‌ی شورش حرف می‌زنیم و تلاش می‌کنیم آن را درک کنیم. اما آنچه مرا نگران می‌کند این بیان است که این پروسه‌ها "از ارزش‌گذاری سرمایه اتونوم هستند" یا "رها از کنترل سرمایه‌اند". من ترجیح می‌دهم تاکید کنم که رابطه‌ی "نوع دیگری از کنشگری" با سرمایه به صورت یک رابطه‌ی در، برعلیه و به ماورای آن است. به چهار دلیل: اول، مفهوم خودارزش‌گذاری، یا در حقیقت مهاجرت [از سرمایه]، این خطر را دارد که تصور گمراه کننده از ثبات به وجود آورد. همانطور که در بحث قبلی درباره‌ی مشکلات ترک [در سرمایه‌داری] دیدیم، احتمالان درست‌تر است که ترک را به عنوان مکان‌ها و لحظات گسست در نظر بگیریم که موجودیت ناپایداری دارند و تنها از طریق تشکیل مجدد مداوم خود می‌توانند بقا داشته باشند. دوم، مفهوم خودارزش‌گذاری می‌تواند به این نظر منتهی شود که شکل ویژه‌ای از فعال بودن است که می‌تواند با خودداری از کار به وجود آید، در حالی که مفهوم کنش‌گری آنتاگونیسم را در همه‌ی پروسه‌ی فعالیت، نه به عنوان یک احتمال بلکه به عنوان بخش اجتناب‌ناپذیر زندگی، وارد می‌کند. به عبارت ساده، زندگی آنتاگونیسم بین کنش‌گری و کار مجرد است. سوم، مفهوم خود ارزش‌گذاری ما را به نقد کار مجرد و جلوه‌های آن به آن شیوه‌ای که کاراکتر دوگانه‌ی کار نقد می‌کند نمی‌رساند. و در نهایت، خودارزش‌گذاری، با حالت بیرون بودن از ارزش‌گذاری، بحران آن را شکل نمی‌دهد، در حالی که کنش‌گری بحران کار مجرد است.

نهم، این استدلال با درکی رودرو می‌شود که بر آن است که فضاها یا لحظات شورش یا نوع دیگر کنش‌گری بیرون از سرمایه‌اند. سرمایه در کنار "نوع دیگری از کنش‌گری" نیست: بلکه جنس و نیروی هژمونی سرمایه به عنوان یک شیوه رفتاری یا یک مناسبات اجتماعی به نوعی است که به طور مدام بر همه کنش‌ها در جهان تحمیل و بازتحمیل می‌شود. بنابراین، کار مجرد آن فرمی است که

کنش در جامعه سرمایه‌داری به آن فرم موجود است، با این ترتیب کنش، در، برعلیه و به ماورای آن فرم به عنوان شورش آشکار و پنهان وجود دارد. بازی کردن با بچه‌های مان فعالیتی نیست که در بیرون و کنار سرمایه صورت گیرد: بلکه، بازی کردن با بچه‌ها در درون سرمایه صورت می‌گیرد (برای اینکه در این بازی ما شیوه‌ی اتوریته‌ی سرمایه‌داری را بازتولید می‌کنیم)، و علیه سرمایه (چرا که آن شیوه‌ی اتوریته را رد می‌کنیم و با تاکید بر اهمیت بازی کردن بر سرمایه فشار می‌آوریم) و به ماورای سرمایه (چرا که نقاط گسستی می‌تواند باشد که در آن دنیایی وری روابط سرمایه‌داری می‌آفرینیم، اما همیشه به صورت مبارزه و همیشه در لبه‌ی بحران). درست به مانند خودارزش‌گذاری، عقیده‌ی "خارج بودن" [از سرمایه] می‌تواند به پوزیتیویستی شدن مفاهیم، انحراف از آنتاگونیسم مرکزی، منتهی شود: زندگی مبارزه‌ای است علیه فرم‌های سرمایه‌دارانه فعالیت که به سرعت جهان را نابود می‌کند. تمام.

نتیجه

استدلالی که در این نوشته مطرح می‌شود پیشنهاد می‌کند که برای درک جنبش اتونومیستی و انقلاب امروزی نیاز به بازخوانی مارکس داریم. آیا این واقعن به ما کمک می‌کند؟ من فکر می‌کنم آری. بازخوانی مارکس در پرتو مبارزات جاری تاکید بر استثمار و مجردسازی را جا به جا می‌کند: به جای آنکه مجردسازی یک عمل مقدماتی برای استثمار دیده شود، این [بازخوانی] مجردسازی را موضوع اصلی و استثمار را به عنوان انکشاف آن می‌بیند. اگر چنین نکنیم، مارکس را به یک فرم از مبارزه‌ی طبقاتی که هم سرکوبگرانه و هم در حال نزول است می‌خوب می‌کنیم. طرد کردن مارکس هم به معنی از دست دادن غنای عظیم محرک‌های او و هم از دست دادن مسیرهای تداوم است که، علیرغم همه چیز، برای مبارزات ما بسیار مهم‌اند. شاید بدتر از همه، طرد کردن مارکس از دست دادن خودمان است، تار و کدر کردن مسائلی که مبارزاتمان را احاطه کرده، و فرش کردن راه ادغام مجدد سرکشی‌هایمان در سیستمی که آن را طرد می‌کنیم.

درک کردن اتونومی‌ها از منظری که پیشنهاد شد، به عنوان ترک در سلطه‌ی سرمایه‌داری، یعنی ایجاد پاره گی در تنیده‌گی که توسط کار مجرد بافته میشود، به ما کمک می‌کند که به این جنبش‌ها به عنوان یک مد، به عنوان علامت ضعف مبارزه طبقاتی، به عنوان انبوهی از اجزا نگاه نکنیم، بلکه آن را حرکتی بدانیم به سوی انسانیت که بحران کار مجرد را شکل می‌دهد. بنابراین اهمیت آنها این است: جنبش‌های ما بحران کار مجرداند، و آینده‌ی جهان به حاصل این بحران وابسته است.

بررسی آرای جان هالووی

پل بلک لچ

ترجمه: ح. آزاد

اثر جان هالووی تحت عنوان "تغییر جهان بدون کسب قدرت" (2002) هم-چون سایر متون اساسی پسا-مارکسیسم اتونومیست نظیر امپراطوری (2000) مایکل هارت و تونی نگری، در چارچوب فضای ضد-سرمایه-داری جهانی در آغاز هزاره قرار دارد (1). علاوه بر این، اثر هالووی کانون مهم-ترین بحث-ها در چپ بین-الملل را تشکیل می-دهد (2) و از حیث تأکیدی که بر پیوند بین سوسیالیسم و خودفعالی انسان برقرار می-کند، و نقد او بر این نظر که دولت سرمایه-داری، می-تواند برای تغییر سوسیالیستی مورد استفاده قرار گیرد، شایان تحسین به شمار می-رود.

اما "تغییر جهان بدون کسب قدرت" در عین حال اثری است حاوی اشکال-های متعدد. یکی از این اشکال-ها به بارزترین شکلی، در ایده-ی مرکزی او در باره-ی "فریاد" نمودار می-شود. این مفهوم از آن چه که هالووی در ابتدا طرح می-کند، مساله-سازتر است. او می-گوید "فریاد بنیادی-ترین شکل واکنش ما در برابر سرمایه محسوب می-شود. نظامی که ما آن را به وجود می-آوریم، اما آن را به عنوان نیرویی بیگانه و حاکم بر خود تجربه می-کنیم" (3). اگر این دیدگاه به او فرصت می-دهد که بر خودکنشی مردم عادی تأکید کند، این نقطه قوت اما، دست-کم در چاپ اول کتابش توان خود را از دست می-دهد، بدان سبب که او تمایلی از خود نشان نمی-دهد که بین اشکال گوناگون فریاد تمایز قایل شود. برای مثال ممکن است شورش دانشجویان در میلیباتک در سال 2010 به مثابه-ی فریاد خشمی علیه نظام درست باشد، اما آیا درخواست "محل کار انگلیسی، برای کارگر انگلیسی" نیز چنین است. به طور عام-تر همان گونه که میشل لویی می-گوید: فریاد غالباً می-تواند شکل مخربی پیدا کند. او اشاره می-کند که مشکل است تصور کرد فریاد که غالباً به شکل-های "خودکنشی، رفتار جنون-آمیز، تروریسم و سایر اشکال واکنش-های ضدانسانی در برابر نظام" بروز پیدا می-کند، بتواند "نقطه عزیمتی برای رهایی" به شمار آید (4). این نکته ساده در عین حال عمیق، این مساله را به ذهن متبادر می-کند که ما به رویکرد مثبتی نیاز داریم که توسط آن بتوانیم درباره کنش افراد دآوری کنیم. متأسفانه گرچه هالووی این ادعا را می-پذیرد که فریادها می-توانند شکل-های ارتجاعی به خود بگیرند، و این موضوع برای هر دیدگاهی که از فریاد عزیمت می-کند می-تواند مشکل-آفرین شود، معهداً او برای ارائه راه-کار مشخص، برای فراتر رفتن از این دشواری چیزی برای گفتن ندارد، به جز آن که "شکل-های ضد اقتدارگرایانه فریاد، شکل-های اقتدارگرایانه-ی آن را تصفیه می-کند" (5).

هر چند این ادعا به شکل محسوس در مبارزه علیه فاشیسم ناتوان است، این کاستی اما، امتناع عمومی هالووی از پذیرش هر معیار مثبت برای رهایی را نشان می-دهد. در واقع او از انکار چنین معیاری فراتر می-رود و ادعا می-کند کسانی که به نوع دیگری استدلال می-کنند، شکلی دیگری از سلسله مراتب را به وجود می-آورند که جنبش ضد-سرمایه-داری علیه آن مبارزه می-کند. او بر مبنای چنین ادعایی بین جریانی که او آن را "مارکسیسم سنتی" می-نامد، و تفسیر خود از مارکسیسم تمایز قایل می-شود. تفسیری که ریشه-اش به این نظر مارکس برمی-گردد که کمونیسم نه یک امر آرمانی، بلکه "جنبش واقعی است که وضع کنونی امور را نفی می-کند" (6).

هالووی بر این نظر است که منطق موضع مارکس این است که "ما نمی-دانیم" که جهان را چگونه تغییر دهیم (7). در یک سطح این ادعا کاملاً معقول است که هیچ قطب-نمای انقلابی وجود ندارد که ما را به سرزمین موعود هدایت کند. مشکل اما این است که هالووی ادعایی

بیش از این را مطرح می-کند که چپ باید راه خود را در پیچ و خم بیغوله-های سیاسی پیدا کند. برای او ندانستن البته به شعاری بدل شده که تفسیرش را از مارکسیسم، از "مارکسیسم سنتی" جدا کند. اما تعریف هالووی از "مارکسیسم سنتی" شامل ارائه کاریکاتوری از اندیشه-های لنین به عنوان یک ایدئولوژی است، ایدئولوژی مبتنی بر وجود "عقل کل" که تلاش می-کند آگاهی انقلابی را از بیرون به درون طبقه منتقل کند (8). او با نادیده گرفتن تفسیرش از مارکس که تفسیری است خاص هالووی، در عین حال مساله-ای را مطرح می-کند که "شناخت" حقیقت، مجموعه-ای از قضایا نظیر خودبیگانگی، دولت، مارکسیسم سنتی و غیره را در برمی-گیرد. این ادعا البته موضوعی است کاملاً مورد مشاجره.

این مشکل در آخرین اثرش "ایجاد شکاف در سرمایه-داری" مشهود است که به عنوان تلاش برای تکمیل و فراتر رفتن از محدودیت-های "تغییر جهان بدون کسب قدرت" فهمیده شده است. "ایجاد شکاف در سرمایه-داری" با یک قیاس آغاز می-شود. گرچه سرمایه-داری به شکل اتافی بسته بدون هیچ در یا پنجره-ای برای فرار به نظر می-رسد، در واقعیت اما، اتاق دارای هزاران "شکاف و ترک" کوچک است. این ترک-ها شیوه-های متعددی را نشان می-دهند که مردم از طریق آن-ها می-توانند در برابر بیگانگی زندگی مدرن مقاومت کنند. نمونه-های او التقاطی اند و حق مطلب را ادا نمی-کنند. این نمونه-ها باغبانی، آوازخوانی، اعتصاب کردن، سرودن اشعار، اشغال، گذراندن وقت با بچه-ها و غیره را در بر می-گیرد. فهرست این اقدامات بی انتهاست چون برای نه گفتن به نظام، روش-های بی-شماری وجود دارد، پاسخ فریبنده-ی هالووی به پرسش "ما چه می-توانیم بکنیم؟" در تلاش بر گسترش و "افزایش" این شکاف-ها برای درهم شکستن سرمایه-داری استوار است (9). این استدلال مستقیماً از تز "تغییر جهان بدون کسب قدرت" نتیجه می-شود. هالووی اعتقاد دارد که هر یک از این ترک-ها تجلی مشخص عملکردی است استوار بر نمونه-های ویژه-ی فریاد. و تمام آن-ها به شیوه-های متفاوت تصویری از روش-های بدیل زندگی است که به فراسوی وجود بیگانه شده اشاره دارد (10).

در یک سطح شکاف-های طرح شده از سوی هالووی، به چیزی واقعی در زندگی ما ارجاع می-دهد. به عنوان نمونه، من با بچه-هایم بازی می-کنم، ما شادمانی را تجربه می-کنیم که نوعی فرار از ابزاری شدن در زندگی مدرن محسوب می-شود. اما این امر صرفاً یک لحظه-از ملاحظه است که می-پذیرد بازی من، ممکن است نمونه-ای باشد از شیوه-های متعددی که مردم به وسیله-ی آن، تحت تأثیر تحولات نئولیبرالی، به انسان اقتصادی تقلیل داده نمی-شوند (11)، با وجود این، اما، این رفتار تهدیدی در برابر سیستم ایجاد نمی-کند، برعکس، به عنوان یک پدر، من به سادگی می-توانم هم-چون مصرف-کننده-ای در نظر گرفته شوم، که برای بچه-های خود اسباب-بازی یا خانه-ای در محدوده-ی "بهترین" مدرسه می-خرم. من مطمئناً از این طریق، فشار "قدرت فاسدکننده" را حس می-کنم که تبلیغ-کننده می-خواهد تمام جنبه-های اوقات فراغت را به کالا تبدیل کند. بنابراین ما باید در مورد اعتقاد پیش از حد او به این نمونه-ها احتیاط کنیم که هالووی به عنوان اشاره به فراسوی وجود بیگانه شده نام می-برد، به این علت که فشارهای مشابهی بر باغبان، قرانت-کننده، سراینده و غیره اعمال می-شود: هر یک از این-ها به این یا آن شکل، جنبه-هایی از نظام بیگانه شده را حس می-کنند. برای نمونه صرفاً لازم است به شیوه-های فکر کنیم که حتی بازی کردن با کودکان می-تواند جنبه-ای از ابزاری شدن را در بر داشته باشد: با این سفسطه که "این کار برای آموزش آن-ها خوب است، در نتیجه به ارتقای شغلی آن-ها کمک می-کند".

این مسایل، ضعف بنیادی اسلوب هالووی را نشان می-دهد، آن هنگام که مفهوم از خودبیگانگی را مورد استفاده قرار می-دهد. قدرت اثر او در تکرار ادعایی است که مارکس با کاربرد مفهوم کار مجرد در سرمایه (1867) واژه-ی بیگانگی را به شکلی تعمیق می-بخشد که در دست نوشته-های اقتصادی-فلسفی (1844) به کار گرفته است (12). مارکس تحت عنوان بیگانگی به چیزی اشاره دارد که کاملاً با کاربرد آن در زبان روزمره تفاوت دارد. بیگانگی در زبان متداول بر احساس مبهمی از ترس و بی هدفی دلالت دارد. به نظر مارکس،

برعکس، بیگانگی به چیزی بسیار دقیق‌تر ارجاع می‌دهد (13). او نشان می‌دهد که انسان‌ها اساساً حیوانات اجتماعی اند که نیازهای خود را با کار همکارانه بر روی طبیعت به دست می‌آورند. سرمایه‌داری این آزادی را از ما می‌رباید، چون تولید برای بازار، سبب می‌شود که همگان کنترل بر این که چه چیزی را تولید می‌کنند و به چه روشی تولید می‌کنند از کف بدهند. به علاوه گرچه سرمایه‌داری یک شکل تولید اجتماعی در هم ادغام شده است، تصاحب فردی آن به این معنا است که ما از خصلت اجتماعی خود، بیگانه می‌شویم: بازار نمی‌تواند چیزی به جز تمایلات فردی را ثبت کند. سرانجام ما رابطه‌ای بیگانه شده با طبیعت داریم: مصرف‌کننده‌ها به جای این که خود را جزئی از طبیعت حس کنند، با طبیعت صرفاً به عنوان وسیله‌ای در برآوردن نیازهای فردی روبه‌رو می‌شوند. (14)

بدین ترتیب مفهوم بیگانگی مارکس مدلی است در مورد این که ما چه گونه توسط سرمایه‌داری جنبه‌ی انسانی خود را از دست می‌دهیم، و هالووی با پیوند این نظر با مفهوم مرکزی در سرمایه، به ما یادآوری می‌کند که مارکس هیچ گاه نقد انسان‌گرایانه‌ی دوران جوانی خود را از سرمایه‌داری در آثار دوران بعدی‌اش کنار نگذاشته است. این موضوعی است مهم، چون مفهوم کار مجرد در قلب نقد دوران پختگی مارکس از اقتصاد سیاسی قرار دارد. در واقع مارکس به وسیله‌ی این مفهوم بر مشکلات بنیادی که آدم اسمیت و دیوید ریکاردو در نظریه‌ی ارزش کار با آن روبه‌رو اند، غلبه می‌کند. (15) نه اسمیت و نه ریکاردو هیچ یک به طور کامل درک نمی‌کنند که چگونه انواع گوناگون و متمایز کار باید با هم مقایسه شود، در حالی که مارکس قادر می‌شود این مساله را با طرح خصلت دوگانه کار حل کند: براین مبنا که کار دارای جنبه‌ی مشخص است، یعنی "کار مشخص" برای تولید اشیای سودمند و "کار مجرد" که عبارت است از روند تولید ارزش از طریق برابری اشکال مشخص کار تحت انضباطی که رقابت ایجاد می‌کند (16). از آن جا که کار مجرد، ارزشی است که در بازار تحقق می‌یابد، و چون تولید اشیاء برای فروش به عنوان کالا در بازار، جهانی به وجود می‌آورد که به شکل نیروی بیگانه بر ما مسلط می‌شود، کار مجرد چنان‌که به خوبی فهمیده شود همانا کار بیگانه است.

متأسفانه هالووی علی‌رغم تکرار این نکته‌ی مهم در تحلیل مشخص خود از سرمایه‌داری، به واقعیت بیگانگی در عین قابل شدن بیش از حد به آن، به مساله کم بها نیز می‌دهد. جوهر حقیقت "مارکسیسم سنتی" در نزد او این است که بسیاری از مارکسیست‌های قرن بیستم برای مفهوم کار مجرد اهمیت کمی قابل بودند. او با شروع از ضعف انگلس در اشاعه‌ی اندیشه‌ی مارکس، ادامه می‌دهد که این نویسندگان به هسته‌ی اصلی بحث ارزش در فصل اول کتاب سرمایه بی توجهی می‌مانند. این امر موجب شده است که بسیاری از آن‌ها تئوری ارزش مارکس را با نظریه‌ی ریکاردو یک سان بگیرند. و به طور قاطع، مفهوم کار مجرد را به کار مشخص تقلیل دهند (مجموعه‌ی از اعمال ساده). این دیدگاه نه تنها خصلت ویژه‌ی سرمایه‌دارانه‌ی ارزش را مخدوش می‌کند، بلکه در را برای انتقادات به نظریه ارزش کار از سوی طرفداران جدید ریکاردو در دهه‌ی 70 می‌گشود. این منتقدان با رد نظریه ارزش کار، سوسیالیسم را به نقد اخلاقی از استثمار فرو می‌کاستند. این جنبش در جهت وارونه کردن تکامل سیاسی مارکس حرکت می‌کند. تفسیر مارکس در مورد سوسیالیسم مبتنی بر "حرکت واقعی امور" در واقع می‌خواست چپ را از محدودیت‌های درک اخلاقی از سیاست فراتر ببرد. در حالی که اخلاقیون به حقایق اخلاقی عام فکر می‌کردند، به نظر مارکس سرمایه‌داری یک نظام تاریخی ویژه‌ی بیگانگی محسوب می‌شد و کارگران در مبارزه برای دموکراسی واقعی، از طریق اشکال مشخص همبستگی و کاهش شرایط (نا-آزادی) زندگی‌شان به اشکال کار مجرد، در واقع اشکال مشخص آزادی انسان در جهان مدرن را به ارمغان می‌آورند. در دهه‌ی 1970 نظریه‌پردازانی که در مقابل نقد طرفداران جدید ریکاردو از مارکس دفاع می‌کردند، سعی نمودند از نویسندگانی بیرون از دایره‌ی اقتصاد سیاسی مارکسیسم سنتی الهام بگیرند. مهم‌ترین مولفی که مورد توجه آن‌ها بود اقتصاددان روسی (و قربانی

استالینی) ایزاک ایلچ روبین بود. تشریح روبین از نظریه ارزش کار، برخلاف عقاید مسلط مارکسیسم غربی، به فصل اول سرمایه به طور عام و مفهوم کار مجرد به طور خاص تکیه می‌کرد.

متأسفانه تفسیر روبین از مارکس گرچه مهمات نیرومندی در مقابله با نقد طرفداران جدید ریکاردو از نظریه ارزش در اختیار سوسیالیست‌ها قرار می‌داد، اما کاستی‌های خاص خود را نیز دربر داشت. چون کالا (نه سرمایه‌داری) مرکز توجه فصل اول کتاب سرمایه است. تحلیل‌گرانی که به طور یک جانبه بر این قسمت از کار مارکس تکیه می‌کنند، به جای تصحیح خطاهای تفسیر سنتی، به وارونه کردن آن گرایش دارند. بدین ترتیب برخلاف گرایش مسلط که کار مجرد را به کار مشخص تقلیل می‌دهد، نظریه‌پردازان نظریه روبین با تاکید بر تحقق ارزش کالاها در روند مبادله به جدایی کار مجرد از کار مشخص سوق داده می‌شوند (18). این در واقع موضع هالووی نیز به شمار می‌رود. او تمایز تحلیلی مارکس بین کار مجرد و کار مشخص را به تقسیم بین "کنش" غیربیگانه و تولید بیگانه‌شده برای بازار بدل می‌سازد (19). او استدلال می‌کند که جلوه‌های کار مشخص می‌تواند به عنوان لحظه‌ای از "کنش" و شکاف در سرمایه‌داری درک شود که بازتاب تضاد بین "کنش" و بیگانگی است: بنابراین تاکید اثر او بر "تخاصم بین کنش مشخص و کار مجرد، و مبارزه‌ی کنش علیه کار" استوار است. (20)

اما این تمایز قابل دفاع نیست. در سرمایه‌داری کار در عین مجرد بودن، مشخص نیز محسوب می‌شود (21). به عنوان نمونه هنگامی که به عنوان یک معلم، به کار آموزش می‌پردازم، و در حالی که می‌توانم بین شیوه‌ی مشخص آموزش و روشی که آموزش من به طور مجرد با سایر اشکال کار در بازار مقایسه می‌شود، یک تمایز تحلیلی قابل شوم، در عمل نمی‌توانم کنش مشخص آموزش را از اشکالی جدا کنم که در مناسبات بیگانه شده جلوه‌گر می‌شود. من می‌توانم آموزش را به طریقی تصور کنم که به شکل آزمون‌ها و نمره‌ها و تکه‌های شبی‌واره‌ی دانش شالوده‌ریزی نشده باشد، اما واقعیت عمل آموزش به وسیله‌ی الزامات شغلی تعیین می‌شود که مملو از مناسبات بیگانه شده است. این در مورد تمام اشکال کار مشخص در اقتصاد سرمایه‌داری صادق است. حتی کارهایی که برای بازار انجام نمی‌گیرد. بنابراین حتی خارج از کار، هنگامی که می‌خوانیم، آشنایی می‌کنیم، تزیین می‌کنیم یا هر کار دیگر، واقعیت این است زندگی ما حول تقسیم معینی بین زمان کار و زمان فراغت انجام می‌شود که به طور عینی و بیگانه شده تعیین شده است، و این به آن معناست که تمام کنش‌های ما از سوی مناسبات بیگانه شده تعیین می‌شود: فقط لازم است که ما به تجربه‌ی وقت‌گذرانی بیهوده در برابر تلویزیون بعد از یک روز کار یا ورزشی فکر کنیم که هر چه بیش‌تر به شکل حرکات تولید در کارخانه درآمده است، و به همین دلیل تمایز ساده بین کار و فراغت خطایی بزرگ محسوب می‌شود. (22) و این تازه قبل از این است که در نظر بگیریم تکنولوژی‌های جدید زمان فراغت ما را شکل می‌دهند. به بیان عمومی‌تر غیرممکن است که ما در برابر جهان بیگانه شده در حین کار ناتوان باشیم، ولی به شکل سحرآمیزی در هنگام قرانت، بازی، معاشرت، رابطه‌ی جنسی، عاملانی مستقل و خودتعیین‌گر بدل شویم. حتی بیش از این اعتقاد به این که کنش‌های مشخص هنگام کار می‌تواند نشانه‌ای بر مناسبات بیگانه نشده‌ی آینده باشد، خوش‌خیالی محسوب می‌شود: مناسبات بازار فقط کارهای مجرد را با هم مقایسه نمی‌کند، آن‌ها شیوه‌های مشخص کار واقعی را نیز شکل می‌دهند.

هالووی چون به طور یک جانبه به شکلی که سرمایه‌داری با مقایسه اشکال مشخص کار در بازار به ما تحمیل می‌کند که طبق آن ما می‌توانیم محصولات خود را در مقابل پول به فروش برسانیم و نیازمندی‌های خود را برآورده سازیم، به نتایج این روند کم بها می‌دهد؛ و کار را از ارزش ذاتی خود تهی می‌سازد، و یک منطق ابزاری را جایگزین آن می‌کند. او به مثال پختن شیرینی اشاره می‌کند: استعدادی که با علاقه‌ی شخص به پختن، خوردن و تقسیم شیرینی ظاهر می‌شود، اما در صورت تبدیل تولید برای بازار به وسیله‌ی صرف و با هدف پول‌سازی بدل می‌شود (23).

متاسفانه این نمونه بسیار گمراه‌کننده است، چون گرچه فشار مبادله‌ی بازاری بر تولید را روشن می‌کند، به شکلی که تولید هر چه بیش‌تر از ارزش ذاتی خود تهی می‌شود، اما یک رابطه‌ی متقابل عمیق‌تر بین ارزش مصرف و ارزش مبادله را در سرمایه‌داری مورد غفلت قرار می‌دهد. سرمایه‌داری نه تنها تعیین می‌کند که ما چگونه تولید کنیم، بلکه همین‌طور تعیین می‌کند که در درجه‌ی اول، آن چه را که دارای ارزش مصرف است تولید کنیم. تا آنکه از این ارزش مصرف برخوردار است که می‌تواند آدم‌ها را نابود کند، مراکز نیروگاه هسته‌ای برای ساختن بمب‌های هسته‌ای به کار می‌روند. ناآوا در بازتولید ارزان نیروی کار تا حد امکان نقش ایفا می‌کند، و از زمره نتایج کار معلمان به خیل انسان‌ها این‌ست که در چارچوب تقسیم کار موجود، جای خود را پیدا کنند. همان گونه که این نمونه‌ها نشان می‌دهند "کنش" صرفاً به وسیله‌ی مبادله‌ی کلایی ایزاری نمی‌شود، بلکه عمیقاً توسط خود این روند شکل می‌گیرد. در واقع تحت سلطه‌ی سرمایه‌داری، تنها ارزش‌های مصرفی که برای بازار تولید می‌شود آن‌هایی هستند که دارای ارزش مبادله نیز می‌باشند، و "کنش" که بسیاری از این اشیاء را تولید می‌کند، جایی در جامعه سوسیالیستی ندارد.

بنابراین اگرچه این نکته درست است که هالووی به آن اشاره می‌کند که "کار مشخص در تمام جوامع وجود دارد" (25)، اما این به آن معنا نیست که اشکال کار مشخص به شکلی در جامعه سرمایه‌داری وجود دارند که می‌تواند نشانه‌ای از یک آینده‌ی غریب‌گانه شده باشد. بخش وسیعی از این کارها در آینده وجود نخواهد داشت و آن‌هایی که به وجود خود ادامه می‌دهند، مثل تولید غذا و ساختن خانه به طور بنیادی متحول می‌شوند.

این به آن معنا نیست که بگویم بیگانگی مطلق است. این ابلهانه است که تصور کنیم جامعه سرمایه‌داری شکلی از امتیزه شدن اجتماعی است. چون جامعه‌ی جدید علی‌رغم گرایش به تقلیل تعامل انسان‌ها به فضای تصادم خواست‌های فردی از اشکال همبستگی نیز برخوردار است که انسان‌ها از طریق آن‌ها علیه بیگانگی شورش می‌کنند. این روندها کمک می‌کنند که اشکال همبستگی در مقابل خودپرستی حفظ کنند، و این امر به توضیح این مطلب کمک می‌کند که ما چگونه قادریم اشکالی از رابطه جنسی یا مشارکت را تصور کنیم که یا کمابیش ایزاری اند، یا از طریق آن‌ها ما قادر ایم فردیت اجتماعی خود را تحقق بخشیم. اما از آن جا که بیگانگی یک پدیده‌ی اجتماعی است. ما موجودات اجتماعی هستیم که شیوه‌ی تعامل اجتماعی با طبیعتی که نیازهای ما را برآورده می‌کند از دست داده‌ایم. نمی‌تواند به طور فردی یا حتی محلی حل شود، و هر راه‌حلی از آزاد کردن "کنش" از سلطه‌ی کار مجرد بسی پیچیده‌تر از این خواهد بود.

یک دلیل برای این که هالووی از نتایج روش درک مارکس از بیگانگی شانه خالی می‌کند این است که او تصور می‌کند که این قرانت از بیگانگی، برای بدیل در برابر سرمایه‌داری جایی در نظر نمی‌گیرد. او در واقع فکر می‌کند که طرح تقابل "کنش" بر علیه کارمجرد، یا باید بدبینی افراطی تندور آدورنو را بپذیرد، و یا به اصطلاح نخبه‌گرایی لنین را (26). اما این دوراهی، یک دوراهی کاذب است.

دیالکتیک منفی آدورنو که هالووی از آن استفاده می‌کند با نقد مشهور مفهوم "نفی در نفی" هگل آغاز می‌شود (27). هدف این نقد، به سادگی از جنبه‌ی نظری برخوردار نبود. که محتوای مثبت دیالکتیک را نقد کند، بلکه مهم‌تر از آن یک نقد عملی بود، یعنی انکار این مطلب که همبستگی کارگران می‌تواند از وجود بیگانه فراتر رود. برعکس، مارکس این مفهوم را از پوشش متافیزیکی‌اش نجات داد؛ و آن را به این معنا به کار برد (حداقل یکی از موارد کاربردش) که سرمایه‌داری، انسان‌ها را از محتوای انسانی‌شان تهی می‌کند (نفی). اما علاوه بر این، این انسان‌های تهی شده در جریان شورش علیه شرایط سرمایه‌داری، شبکه‌ای از همبستگی به وجود می‌آورند که در مسیر بدیل مثبتی در برابر سرمایه‌داری قرار دارد (نفی در نفی) (29). چگونه درباره این بحث داور کنیم. نکته‌ی اصلی این است که اولاً بپذیریم که اهمیت مفهوم کار مجرد متضمن نفی مبارزات جنبش کارگری نیست (30). و دوم، در بطن زبان فلسفی

تفسیرهای متفاوتی از خصلت جنبش کارگری در سرمایه‌داری دیده می‌شود. در حالی که مارکس معتقد است این جنبش به امکان سوسیالیسم اشاره دارد، آدورنو بر این باور است که این مبارزات در چارچوب این مناسبات بیگانه محصور باقی می‌ماند. کاستی اساسی در استدلال آدورنو طبق نظر رایا دونفسکایا ناتوانی "در گوش فرادادن به صداهایی بود که از پایین بر می‌خاست". او می‌گوید "آدورنو شیوه‌هایی را که اشکال تکامل یافته‌ی سازماندهی کارگران به طور واقعی پیدا می‌کنند، نادیده می‌گیرد؛ مبارزاتی که در چارچوب سرمایه‌داری انجام می‌گیرد، می‌تواند به مبارزاتی فراسوی سرمایه و علیه آن بدل شود" (31).

هالووی روایت خود از نقد آدورنو به جنبش کارگری را با ارجاع به استدلال‌های مطرح شده از سوی موشه پوستون در اثر "زمان، کار و سلطه‌ی اجتماعی" (1996) ارائه می‌دهد (32). اما دونفسکایا همان گونه که آدورنو را مورد نقد قرار داده است، پیتیر هادیس و دیوید مک‌نالی نیز به کاستی اساسی اثر پوستون اشاره می‌کنند - که جنبش کارگری را به جنبش کار مجرد تقلیل می‌دهد.

بدین ترتیب هادیس در نقد به پوستون که مستقیماً به اثر هالووی نیز مربوط می‌شود می‌گوید: "مبارزه‌ی پرولتاریا به سادگی به مبارزه بر سر توزیع ارزش محدود نمی‌شود، بلکه خود وجود ارزش را نیز در بر می‌گیرد" (33).

اگر هالووی نقد یک جانبه به جنبش کارگری را می‌پذیرد، باید در عین حال نمونه‌ی لنینی آن را نیز قبول کند. در واقع او روایتی از لنین ارائه می‌کند که لارس لی آن را "تفسیر سنتی" از لنین می‌نامد (34). طبق این مدل، لنین شیوه‌ی مبارزه کارگران را تنزل می‌دهد، چرا که صرفاً قادر به دستیابی به "آگاهی اتحادیه‌ای" هستند. بنابراین "آگاهی سوسیالیستی" باید از سوی نخبگان مارکسیست از خارج به داخل جنبش کارگری انتقال یابد. این نوع مارکسیست‌ها کارگران را هم‌چون "پیاده نظام" خویش در نظر می‌گیرند که از طریق آن‌ها قادر به کسب قدرت دولتی خواهند شد. و هنگام دستیابی به قدرت، نخبه‌گرایی و دولت‌گرایی آن‌ها علی‌رغم نیات خیرشان درست نوعی از روابط سلسله مراتبی بیگانه شده را بازتولید می‌کنند که علیه آن مبارزه کرده بودند (35).

متاسفانه چون تفسیرهایی از این دست در مورد تاریخ روسیه در هر دو سوی جنگ سرد به امری رایج تبدیل شده (این نظر که استالین ثمره‌ی آرای لنین است، نه تنها در شرق، بلکه نقد لیبرال به مارکسیسم در غرب به استالینیسم را نیز موجه جلوه می‌دهد) و چون این نظر در سال‌های پس از فروپاشی اتحاد شوروی نیز به تفسیری ولنگارانه بدل شده است، خوانندگان تصادفی "تغییر جهان بدون کسب قدرت"، نقد هالووی به لنین را مورد پرسش قرار نمی‌دهند. این امر موجب تاسف است چون این نقدها ضعیف‌ترین بخش اثر هالووی را تشکیل می‌دهد.

طبق نظر هالووی یکی از مشکلات "مارکسیسم سنتی" ناتوانی او در درک این مطلب است که چون کار مجرد، کار بیگانه است، جنبشی که از کار مجرد برمی‌خیزد در محدوده‌ی مناسبات بیگانه شده اسیر می‌ماند. از این منظر جنبش کارگری و مارکسیست‌های سنتی که در راستای آن عمل می‌کنند، به محصور ماندن در چارچوب مناسبات بیگانه شده محکوم اند. چون مبارزات جنبش کارگری اساساً در محدوده‌ی فروش نیروی کار باقی می‌ماند. مبارزه برای شرایط بهتر کار به نوبه‌ی خود موجه است، اما قادر نیست از چارچوب مناسبات سرمایه‌داری فراتر رود: هالووی اصرار دارد که عزیمت از کارمزدی (یا به سادگی کار) به "عنوان مبنای جنبش ضدسرمایه‌داری کاملاً به جنبشی در دام مناسبات سرمایه‌داری اسیر خواهد ماند" (36). بنابراین نقد او از لنینیسم به قبول نقد مشابه لنین و (آدورنو) به محدودیت آگاهی طبقه کارگر بر می‌گردد.

ممکن است به نظر برسد که هالووی با توجه به این که شباهت‌هایی که اثر او با آرای آتونومیست‌های ایتالیایی وجود دارد، به این نتیجه رسیده است. چون آتونومیست‌ها بیان سیاسی شیوه‌ای بودند که مبارزات طبقه کارگر در ایتالیای بعد از جنگ محدودیت‌های استالینیسم حزب کمونیست و اتحادیه‌گرایان را پشت سر گذاشت (37). متاسفانه نتایج سیاسی هالووی از آن چه که در آغاز به نظر می‌رسد کمتر نمونه‌وار است. چون یکی از مشکلات کلیدی

آتونومیست-های ایتالیایی این بود که مهم‌ترین نظریه‌پردازان آن‌ها تعریف طبقه کارگر را در برابر شکست جنبش کارگری در دهه‌ی 1970 به شکلی تغییر دادند که کارگران سازمان‌یافته را به عنوان شکل جدیدی از اشرافیت کارگری کنار می‌گذاشت؛ و بیش‌تر به جانب مبارزات دانشجویان و بیکاران سوق می‌یافتند (38). گرچه بدون تردید پیوند با این جنبش‌ها امری درستی به شمار می‌رفت، اما نقد آتونومیست‌ها به طبقه کارگر سازمان‌یافته یک ارزیابی معقول از شکست- جنبش کارگری نبود و خود به صورت مانعی عمل می‌کرد، نقدی که در هنگام رکود مبارزات، بتواند در راستای پیشبرد مبارزات طبقه کارگر قرار گیرد. (39)

یکی از ایرادهای نقد کاریکاتوری هالووی از لنینیسم این است که شباهت بین مارکسیسم لنین با دیدگاه اولیه آتونومیسم ایتالیایی را مغشوش می‌کند. به عنوان نمونه لارس لی نشان می‌دهد که جهت‌گیری کامل لنین به سوی جنبش کارگری به این واقعیت بر می‌گردد که مبارزات و آگاهی کارگران به فراتر رفتن از جنبش اتحادیه‌ای گرایش دارد (40). به این علت که این هالووی است که ظرفیت سوسیالیستی جنبش کارگری را نادیده می‌گیرد "نه لنین"، چون او قادر نیست احزاب انقلابی را بدون نخبگانی که از بالا بر طبقه کارگر فرمان‌روایی می‌کنند، درک کند. این موضوع احتمالاً حتی برای زمانی صادق است که او "وجود چیزی را که به پیشاهنگ معروف است" نمی‌تواند نادیده گیرد (41). هالووی در این مورد حق دارد: دقیقاً به علت پراکندگی، فرقه‌گرایی و ناموزون بودن جنبش در پایین، وجود رهبران و "پیشاهنگان" در مقطع معینی ضروری شمرده می‌شود. او حق دارد که فعالان چپ نباید وقت خود را با بحث درباره وجود یا عدم وجود پیشاهنگ تلف کنند. آن‌ها به سادگی بخشی از واقعیت مبارزه‌اند. اما در عوض باید درباره خصلت سوسیالیستی رهبری به بحث پردازند.

متأسفانه شیئی‌وارگی و درک او از مبارزات جنبش کارگری که در چارچوب مناسبات بیگانه محصور است، به این معناست که او نمی‌تواند از درک کاریکاتوری لنینیسم فراتر رود. به عنوان کسانی که به انقلاب برای طبقه کارگر پافشاری می‌کنند (42). لنین برعکس درباره‌ی مدلی از رهبری سوسیالیستی که هالووی به او نسبت می‌دهد بسیار انتقادی برخورد می‌کند. او در واقع بر این نظر است که حزب انقلابی باید رهبری واقعی جنبش را از پایین سازماندهی کند، لنین در تفسیری در مورد چپ بریتانیا در 1920 چنین می‌گوید: "ما به طور قاطع به کمونیست‌های بریتانیا می‌گوییم به عنوان حلقه‌ای در پیوندهای بین حزب - یعنی اقلیتی از طبقه - و بقیه طبقه کارگر عمل کنند. اگر این اقلیت قادر به رهبری توده‌ها و بقیه برقراری پیوند نزدیک با آن‌ها نیست، پس حزب به معنای واقعی کلمه نیست و به طور عام فاقد ارزش است" (43). چون لنین پیشاهنگ را به عنوان رهبری سازمان‌یافته‌ی جنبش واقعی از پایین می‌نگرد، بسیاری از الزامات عملی درک او از رهبری به شکل طنزآلودی، فرسنگ‌ها از ادعای هالووی در مورد نظریه انقلابی مبتنی بر "مسیر پیشروی را باید حس کرد" فاصله دارد. (44)

این به آن معنا نیست که نقد هالووی بر جنبش کارگری فاقد بصیرت است. روشن است که بخشی زیادی از رهبری جنبش کارگری بریتانیا با تخریب مبارزات اخیر برای بازتشیستی بدترین عملکرد را به نمایش گذاشته است. دیدگاه او بیش‌تر اما یک بُعدی است (45). قدرت موضع هالووی از درک او درباره اصلاح-طلبی ناشی می‌شود، که به بهترین شکل به عنوان یک استراتژی فهمیده می‌شود که هدفش بهبود شرایط کارگران و سایر گروه‌های استثمار شده تحت ستم در چارچوب نظام کار مجرد است (سرمایه‌داری) که عالی‌ترین تجلی خود را در سطح دولت جلوه‌گر می‌سازد. اگر فرم‌های واقعی در این سطح به دست آید، بزرگ‌ترین ضعف رفرمیسم این خواهد بود که دولت را به عنوان داوری بی طرف بین منافع متخاصم در درون جامعه مدنی می‌انگارد. این نظر خطاست: دولت‌ها از لحاظ ساختاری با سرمایه پیوندهای متقابل دارند و همان طور که در زیر ملاحظه خواهیم کرد، بی طرفی ظاهری آن‌ها صرفاً بازتاب شکل ویژه‌ای استثمار کارمزدی از سوی سرمایه است. (46) به همین علت هالووی حق دارد که بگوید هر جنبش اجتماعی که هدفش کسب قدرت دولتی است، در محدوده‌ی چارچوب سرمایه‌داری اسیر باقی

می‌ماند، و این امر اصلاحات ممکن را به نیازهای انباشت سرمایه وابسته می‌کند.

آن چه را که برداشت هالووی از کار مجرد نادیده می‌گیرد، این است که مبارزات جنبش کارگری را نمی‌توان به این محدودیت تقلیل داد. گرچه هژمونی اصلاح-گرایی در جنبش کارگری در چانه‌زنی‌های ساختاری بر سر نیروی کار و توانایی تاریخی اصلاح-گرایی برای پیشبرد اصلاحات واقعی در دوره‌های توسعه سرمایه‌داری ریشه دارد، همواره بین اصلاح-طلبی و خودفعالی کارگران تنش وجود دارد؛ و این تنش هنگامی که رونق به رکود بدل می‌شود تعمیق می‌یابد. در چنین دوره‌هایی اصلاح-گرایان سیاست-های ریاضتی را به عنوان تنها راه بازگشت سرمایه به وضع عادی توجیه می‌کنند. این طرز تلقی اختلاف بین کارگران عادی و رهبران-شان را شدت می‌بخشد، به خصوص این اختلاف زمانی حاد می‌شود که کارگران برای حفظ سطح زندگی خود اقدام به مبارزه می‌کنند. در چنین شرایطی چون جنبش واقعی کارگران به طور موثر این مختصاتی را که اصلاح-طلبان به عنوان امر ممکن معرفی می‌کنند مورد چالش قرار می‌دهند؛ فضایی انقلابی به وجود می‌آید که هژمونی اصلاح-طلبی را در درون جنبش کارگری به مبارزه می‌طلبد. تا آن جا که این دیدگاه در راستای اشکال همبستگی قرار دارد که طبیعتاً سوسیالیسم در چارچوب سرمایه‌داری است، با ادعای هالووی مبنی بر این که هر گام از فعالیت سوسیالیستی باید پیش نشانه‌ای بر هدف سوسیالیسم تلقی شود، از نقاط مشترکی برخوردار خواهد بود. (47)

اما چون این مبارزه هم شامل مبارزه بین طبقات و هم اختلاف بین اصلاح-گرایان و انقلابیون بر سر کسب هژمونی در جنبش کارگری است، نمی‌تواند به سادگی پیش نشانه‌ای از سوسیالیسم باشد. گرچه همبستگی کارگران یکی از مبانی اعتقادی مارکسیسم به امکان سوسیالیسم است، چون پیروزی سوسیالیسم صرفاً یکی از امکان‌های موجود محسوب می‌شود، در نتیجه سوسیالیست‌ها باید برای کسب رهبری جنبش از پایین مبارزه کنند. این مبارزه طبیعتاً-هایی برای سوسیالیسم به شمار نمی‌رود، و از طریق روابط سلسله مراتبی نباید بر جنبش کارگری تحمیل شود، بلکه باید تلاش کرد که کارگران را به نتایج ضدسرمایه‌دارانه فعالیت خود آگاه کرد و همین طور به آن‌ها نشان داد که این ادعای اصلاح-طلبانه مبنی بر غیر عملی بودن این نتایج مبارزه کرد. بنابراین نادیده گرفتن توان سوسیالیستی مبارزه جنبش کارگری نه فقط خطاست، بلکه بدین معناست که رهبری این جنبش را به اصلاح-طلبان واگذار می‌کند تا آن‌ها را در محراب اهداف انباشت سرمایه‌داری قربانی کنند.

این بصیرت مارکس در مورد جنبش کارگری بود که از طریق پیوند با محافل سوسیالیستی در پاریس و از طریق تجربه شورش بافندگان سیلزی به دست آمد (48) که جنبش این طبقه تازه تکوین یافته، اشکالی از همبستگی را به معرض نمایش می‌گذارد که از محدوده‌ی خودبیگانه‌گی فراتر می‌رود؛ و به شکل نوینی از دموکراسی اشاره دارد. جنبش کارگری بر خلاف سلطه‌ی اشرافیت و همین طور اشکال سیاسی محدود دموکراسی بورژوازی، چون به فراتر رفتن از جدایی بین سیاست و اقتصاد گرایش دارد، تعمیق مفهوم آزادی را به عنوان دموکراسی واقعی نشان می‌دهد. این پیوند بین مبارزات کارگران و ایده‌ی دموکراسی، اساساً برای مارکس حایز اهمیت بود، چون بدیلی واقعی را در برابر سرمایه داری جلوه‌گر می‌ساخت، بدیلی که در جوهر این مبارزه قرار دارد که علیه سرمایه‌داری انجام می‌گیرد (48). در حالی که دموکراسی بورژوازی بازتاب جدایی بین سیاست و اقتصاد است، دلایلی تاریخی فراوانی وجود دارد که مبارزات در محل کار، به شکل جدیدی از دموکراسی گرایش دارد و از این جدایی فراتر می‌رود (50). چون این مفهوم از دموکراسی در مرکز بدیل مثبت مارکسیسم در برابر سرمایه‌داری نهفته است، تمایز هالووی بین مارکسیسم سنتی و درک مارکس از سوسیالیسم به عنوان "جنبش واقعی امور" غیرقابل دفاع است. مارکسیسم سنتی، یا حداقل سنت کلاسیک از مارکس و انگلس تا لنین، تروتسکی، لوکزامبورگ، گرامشی و دیگران به بهترین شکل به عنوان یک سنت در حال تکامل قابل فهم است که ریشه‌ی آن در درس‌هایی است که از جنبش واقعی کارگران الهام می‌گیرد.

این بدیل مثبت در برابر سرمایه‌داری جدا از این که اختراع یک پیشاهنگ باشد گرایشی واقعی در درون مبارزات کارگران است. و جدا از این که عمل پیشاهنگ هم‌چون "نیروی خارجی" (52) محسوب می‌شود که نظرات خود را بر جنبش تحمیل می‌کند، بیش‌تر باید به مثابه‌ی پیشرفته‌ترین بخش جنبش برای دموکراسی فهمیده شود. نکته‌ی قابل توجه این که مفهوم دموکراسی در مدل مارکس از جنبش کارگری جنبه‌ی ذاتی دارد. در حالی که در اثر هالووی جنبه‌ی قانونی ندارد. این به آن معنا نیست که او چیزی درباره دموکراسی برای گفتن ندارد. برعکس، هنگامی که میشل لووی او را مجبور می‌کند که درباره فقدان نسبی مفهوم دموکراسی در "تغییر جهان بدون کسب قدرت" توضیح دهد، او با دفاع از شوراهای کارگری به عنوان مبنای دموکراسی واقعی پاسخ می‌دهد (صرف نظر از تفسیرهای اشتباه او از ویژگی‌های لنینیسم) که به سادگی می‌توان آن را از صفحات مجله سوسیالیسم بین‌المللی استخراج کرد. (53)

در حالی که درک ما از دموکراسی کارگری در فراتر رفتن جنبش واقعی کارگران از جدایی بین سیاست و اقتصاد ریشه دارد؛ تفسیر هالووی در این باره به عنوان امری سرهم بندی شده و اضافه شده به بقیه اثرش به نظر می‌رسد. این موضوع آن جا روشن می‌شود که شکاف‌های مورد نظر هالووی در سرمایه‌داری قرار دارد، و از هزاران "فریاد"ی بر می‌خیزد که خود از هزاران "کنش" سرچشمه می‌گیرد. تصور این که این فعالیت‌ها می‌توانند با هم بدیل دموکراتیک در برابر سرمایه‌داری ایجاد کنند خیال‌پردازی محض است. و اشاره به شعار زاپاتیست‌ها تحت عنوان "جهان جهان‌های بسیار" صرفاً تفسیر دوباره‌ای است از مشکل (54). برعکس چون جنبش کارگری صرفاً بر اساس این وحدت می‌تواند پیروز شود، دموکراسی واقعی در همبستگی که کارگران در جریان مبارزه برای مقاومت در برابر سرمایه‌داری به وجود می‌آورند جنبه‌ی ذاتی دارد. در واقع چون این اشکال همبستگی ایده‌ی فردگرایی خودپرستانه را مورد چالش قرار می‌دهد جنبش در چارچوب سرمایه‌داری در عین حال مبنایی است علیه سرمایه‌داری.

یک تفاوت اساسی بین این نوع درک از جنبش و درک هالووی از آن مبتنی بر هزاران شکاف، این است که چون شکل اول، مبنای یک بدیل سیستماتیک در برابر سرمایه‌داری به وجود می‌آورد، مشکل است تصور کنیم نوع دوم در بهترین حالت و به طور استثناء چیزی جز انواع گوناگونی از مقاومت در برابر سرمایه‌داری ایجاد کند. این نکته خصلت سطحی بررسی اثر او را توضیح می‌دهد. علی‌رغم لفاظی جمله‌های ماورای رادیکال او، پیشنهادهای عملی‌اش به نویسندگان اصلاح‌طلبی که آگاهانه دولت‌گرا هستند مثل هیلاری وین‌رایت نزدیک است (56). هالووی به عنوان نمونه در بحثی درباره رابطه مراکز اجتماعی با شوراهای محلی ایده‌ی "قاعده‌ی طلایی" را نادیده می‌گیرد که طبق آن هر تماسی با دولت قدغن است (57). مشکل این استدلال غلط بودن آن نیست. در زمینه‌ی اندکی متفاوت من در کنار فعالان سوسیالیست در شورا در لیدز کار می‌کردم. آن‌ها به یک گروه مخالف کسری بودجه کمک می‌کردند که بر علیه رهبری محلی و ملی حزب آن‌ها عمل می‌کرد - بلکه در ناتوانی هالووی در ارتقاء نظریه به سطح عملی است. در عوض تفسیرهای او صرفاً به عنوان یک توجیه خودسرانه برای کار در کنار عناصر آشکارا اصلاح‌طلب عمل می‌کند. اگر این امر بازتاب فقدان فرقه‌گرایی از سوی او نباشد، در همراهی با یک انکار لجویانه درگیری جدی با استدلال مارکس درباره اهمیت بنیادی دولت کارگری در روند انقلابی محسوب می‌شود. (58)

به نظر مارکس دولت کارگری از نیازهای این جنبش سرچشمه می‌گیرد. این نکته‌ای است که او در نامه‌ی مشهورش به ژوزف وایده مایر می‌گوید:

کار تازه‌یی که من کرده‌ام اثبات این امر است که

- 1) وجود طبقات منوط به مرحله‌های خاصی در تکامل تولید است.
- 2) این که مبارزه طبقاتی به حکم ضرورت به دیکتاتوری پرولتاریا می‌انجامد؛
- 3) این که خود این دیکتاتوری در حکم "مرحله‌ای" گذار برای برانداختن تمامی طبقات و گذار به جامعه‌ی بی طبقه است... (59)

مارکس به هیچ وجه دیدگاهی دولت‌گرا نداشت و به صراحت موضع خود را از سوسیالیست‌های دولتی جدا کرد، با این استدلال که "آزادی عبارت است از تبدیل دولت از ارگانی مافوق جامعه به ارگانی در خدمت آن" (60). به همین دلیل انگلس می‌توانست مفهوم دیکتاتوری پرولتاریا را معادل دموکراسی واقعی قرار دهد: حزب ما و طبقه کارگر تنها تحت شکلی از جمهوری دموکراتیک به قدرت می‌رسد. این حتی شکل ویژه‌ی دیکتاتوری پرولتاریاست" (61).

هالووی برخلاف مارکس و انگلس ناتوانی خود را در درک ایده‌ی دولت کارگری نشان می‌دهد. به این ترتیب او بحث کس کالینیکوس را در مورد این که چگونه دولت کارگری از نیازهای جنبش از پایین سرچشمه می‌گیرد رد می‌کند. با این ادعا که مفهوم دولت کارگری "مطلقاً بیهوده" است (67). این گزاره اصرار هالووی مبنی بر این که لنین یک سوسیالیست دولتی بود نشان می‌دهد، علی‌رغم این که لنین گفته بود سوسیالیسم تنها بر پایه‌ی "درهم شکستن" دولت موجود به دست می‌آید (63). با کنار گذاشتن مفهوم دولت کارگری به عنوان یک مفهومی سرهم‌بندی شده، هالووی از بحث جدی درباره‌ی مشارکت لنین طرفه می‌رود. به نظر لنین چون انقلاب به معنای این است که طبقه کارگر باید به طور جمعی کنترل بر سرنوشت خود را در شرایطی در دست بگیرد که هنوز اساساً با نقائص رژیم کهن مشخص می‌شود، سلطه‌ی او کارکردهایی شبیه دولت را در بر می‌گیرد. بدین ترتیب هالووی در هیچ موردی با این مشکل که چگونه ساختارهای دموکراتیک بر پایه‌ی شوراهای کارگری باید قانون‌گذاری کنند، فرمان دهد، قضاوت کند، تنبیه کند، پاداش دهد، توزیع کند، سازماندهی کند و علیه ضد انقلاب اسلحه به دست بگیرد روبه‌رو نمی‌شود (64). به علاوه این شکاف در امتناع او، صرفاً برخاسته از خصوصیتی شخصی نیست، بلکه محدودیت‌های واقعی در نظریه او از دولت را نشان می‌دهد.

دیدگاه هالووی نسبت به مساله دولت در چارچوب بحث‌هایی قرار دارد که چپ در دهه‌ی 1960 و 1970 به آن پرداخته است. او یکی از نظریه‌پردازان مرتبط با مجله سرمایه و طبقه است که سعی می‌کرد از محدودیت‌های بحث درباره نظریه دولت مارکس بین رالف میلی‌باند- نیکوس پولانتزاس فراتر رود. میلی‌باند و پولانتزاس هر دو علی‌رغم نظرات متفاوت‌شان استقلال دولت را به شکلی نظریه‌پردازی کردند که راه را برای صورت‌بندی‌بندی‌های اصلاح‌طلبانه مارکسیسم باز کرد (65). هالووی و هم‌فکرانش در کمک به فراتر رفتن از این محدودیت، به بحث "استنتاج دولت" نظریه‌پردازان آلمانی متوسل شدند (66). نکته‌ی اصلی که هالووی از این نظریه‌پردازان برداشت کرد این بود که استقلال ظاهری دولت در جوامع سرمایه‌داری در واقع بازتابی شیئی‌شده از نحوه‌ی جدایی اشکال اقتصادی از سیاسی در روابط سرمایه‌دارانه تولید است که میلی‌باند و پولانتزاس به اشکال متفاوتی این اشتباه را مرتکب شده‌اند. این به آن معناست که تحلیل آن‌ها در ظاهر شیئی‌واره‌ی دولت محدود مانده است. به شکلی که جوهر سرمایه‌دارانه‌ی آن را مخدوش می‌کند (67).

در حالی که این دیدگاه نسبت به بحث میلی‌باند - پولانتزاس گامی به جلو محسوب می‌شود، کولین بارکر ضعف بنیادی دیدگاه هالووی را نشان داده است. چون در تحلیل هالووی خود روابط تولید سرمایه‌داری را به رابطه‌ی مستقیم استثمار بین دولت و سرمایه تقلیل داده است، که در سطح نامناسبی از تجرید عمل می‌کند. بحث آلمانی و بررسی این موضوع در نشریه سرمایه و طبقه، نمی‌تواند دولت منفرد را در چارچوب نظام دولت‌ها قرار دهد. بارکر استدلال می‌کند که این شکاف در نظریه، حاکی از سوء تفاهمی درباره نقش دولت در رقابت با سایر دولت‌هاست. به همین علت یک بدفهمی در این مورد که هر چه سرمایه‌داری پیرتر می‌شود، دولت‌ها به مداخله در خود روند تولید برای پیشبرد قدرت رقابت ملی بیش‌تر گرایش پیدا می‌کنند. در نتیجه هالووی و هم‌فکرانش میزان و خصلت مداخله دولت در اقتصادهای شرق و غرب در قرن بیستم را به شکل نامناسبی تدوین می‌کنند. (68)

نقد هالووی به مفهوم دولت کارگری را بهترین شکل در این رابطه می‌توان فهمید. همان طور که درک او از سرمایه‌داری موجب نادیده گرفتن اهمیت جنبه‌های مهمی از محتوای ویژه‌ی اجتماعی

Bensaïd, 2005, p170 :1
 به عنوان نمونه سمپوزیوم
 Capital & Class 85, 2005, Historical Materialism 13.4,
 2005, and the essays collected at
 www.herramienta.com.ar. See also Gonzalez, 2003;
 Callinicos, 2003; Callinicos, 2004; and Harman, 2004
 :3 Holloway, 2010a, p1
 :4 Löwy, 2005, p24
 :5 Holloway, 2010a, pp227-228
 :6 Holloway, 2010a, p219; see Marx and Engels, 1976,
 p49
 :7 Holloway, 2010a, p215
 :8 Holloway, 2010a, p225
 :9 Holloway, 2010b, pp4-5; 11
 :10 Holloway, 2010a, p221; 2010b, p29; 2012
 11- برای یک نقد جالب از خیال-پردازی-های درباره طبیعت
 انسان که در کتاب-های درسی اقتصاد پُر است مراجعه کنید
 به
 :12 Keen, 2011, pp38-73
 :13 Holloway, 2010b, p93
 :14 Sayers, 2011, px
 :15 Marx, 1975, pp322-334
 :16 Rubin, 1979, pp248-255
 :17 Saad-Filho, 2002, pp26-29; Rubin, 1973, pp131-
 :18 158; Colletti, 1972, pp82-92
 :19 Green 1978; 1979
 18- این یک روایت فشرده از استدلالی است که الفردو سعد
 فیلهو ارائه داده است:
 (Saad-Filho 1997; see also Saad-Filho, 2002, pp21-34;
 and Weeks, 1981; 1990)
 :19 Holloway, 2010b, p89
 :20 Holloway, 2010b, p156
 :21 Saad-Filho, 1997, p465
 :22 Braverman, 1974, p278; Brohm, 1978
 :23 Holloway, 2010b, p92
 :24 Holloway, 2010b, pp94, 98
 :25 Holloway, 2010b, p92
 :26 Holloway, 2010b, pp213, 217
 :27 Holloway, 2009a; 2009b
 :28 Adorno, 1973, pxix
 :29 Marx, 1976, p929
 :30 See Green, 1978
 :31 Dunayevskaya, 2002, p187
 :32 Holloway, 2010b, pp172, 187
 :33 Hudis, 2004, p155; McNally, 2004
 :34 Lih, 2006
 :35 Holloway, 2010b, p59
 :36 Holloway, 2010b, pp104, 159
 37- در مورد رابطه هالووی با آتونومیسم مراجعه کنید به:
 Holloway, 2010a, pp160-175; 2010b, p190. For a
 friendly overview of the emergence of autonomism see
 Cleaver, 2000, pp58-77, and for a more critical note
 see Fuller, 1980
 :38 Callinicos, 2001, p38; more generally, see Wright,
 2002
 39- این دیدگاه را با کلیف مقایسه کنید 1979 و هارمن 1979.
 امروزه یک گرایش مشابه در بین کسانی دیده می-شود که
 طبقه کارگر سازمان یافته را نادیده می-گیرند و کارگران موقت
 را به عنوان یک بدیل موقت انقلابی ستایش می-کنند.
 :40 Lih, 2006; Blackledge, 2006
 :41 Holloway, 2010a, p230
 :42 Holloway, 2010a, pp230-231
 :43 Lenin, 1991, p170
 :44 Holloway, 2010a, p220

دولت-های مدرن می-شود، گرایش او در حرکت سریع از تحلیل شکل
 ارزشی به نتایجی درباره شکل دولت، خود مبنای نفی مفهوم دولت
 کارگری نیز به شمار می-رود(69). به خصوص ناتوانی او در درک
 دولت کارگری به عنوان شکلی از قدرت مجزا از سرمایه-داری،
 نتیجه-ی گرایش او به فروکاستن تمام دولت-ها به تجلی شی-واره
 مناسبات سرمایه-دارانه تولید محسوب می-شود.

هالووی به شکل طنزآمیزی ردیه-ی خود از مفهوم دولت کارگری
 مارکس را با تمجید خود با نهادی ترکیب میکند که مارکس و انگلس
 آن را با مفهوم دولت کارگری تداعی می-کنند: کمون پاریس(70)
 انگلس نوشت:

"اخیرا بی فرهنگان سوسیال دموکرات یک بار دیگر از عبارات
 دیکتاتوری پرولتاریا وحشت زده شده-اند. بسیار خوب آقایان، آیا
 می-خواهید بدانید که این دیکتاتوری به چه شباهت دارد؟ به کمون
 پاریس نگاه کنید. آن دیکتاتوری پرولتاریا بود"(71)

هالووی با نادیده گرفتن این نقل قول، سیاست انقلابی لنین را با
 اصلاح-طلبی یکسان می-کند، با این ادعای ناموجه که هر دو خواهان
 فتح "قدرت دولتی" اند(72). به علاوه این نقد از لنین را با
 پیشنهادی به همان اندازه پیش پا افتاده ترکیب می-کند، مبنی بر این
 که شورا... کاملا متفاوت از حزب است"(73). البته که متفاوت است،
 اما این به آن معنا نیست که قرار دادن حزب در برابر شورا هم-چون
 بدیل یک دیگر، اساسا می-تواند معنایی داشته باشد(74). بهتر است
 که حزب را هم-چون آگاه-ترین و مبارزترین بخش از طبقه کارگر در
 نظر گرفت، به این نحو، اهداف دموکراتیک در ذات جنبش کارگری
 نهفته است.(75)

این کاستی-ها در استدلال هالووی صرفا از منافع دانشگاهی نتیجه
 نمی-شوند، این کاستی-ها نظریه او را درباره انقلاب تضعیف
 می-کنند. در واقع انتقادهای آناشیسستی به احزاب انقلابی و تمایز بین
 دولت سرمایه-داری و کارگری را تکرار می-کنند. تناقضی که موجب
 شد که مارکس به باکوین بنویسد:"او مطلقا از انقلاب اجتماعی
 چیزی نمی-فهمد، به غیر از عبارت-پردازی-های سیاسی"(76).
 متأسفانه به نظر می-رسد که پاسخ مارکس به باکوین در مورد
 تفسیر هالووی از رویه-رو شدن جنبش انقلابی با نهاد دولت پاسخ
 مناسبی باشد. هالووی در تقابل بین ضرورت-های عملی جنبش-ها از
 پایین-کافیست فقط به جنبش-های معاصر در مصر و سوریه فکر
 کنیم- و یک مدل نظری که در برخورد مناسب با مشکلات هم-چون
 سدی عمل می-کند، فلج شده است: از یک سو او می-نویسد"احتمالا
 این خطاست که فکر کنیم که اسلحه در دفاع از خود یک ابزار کلیدی
 محسوب می-شود، در حالی که از طرف دیگر می-پذیرد"با که و چه
 گفتن در واقع پاسخی ندارم"(77). در حالی که این احمقانه است که
 با این ادعا که مارکسیسم کلاسیک برای همه چیز پاسخی آماده دارد،
 با چنین موضعی مخالفت کرد. معهذاً این واقعیت دارد که تاریخ جنبش
 کارگری درس-هایی در اختیار ما قرار می-دهد که امروزه نیز از
 اعتبار برخوردار است.

بحث هالووی در مورد کار مجرد و بیگانگی و تاکید او بر عامل
 انسانی در جنبش ضدسرمایه-داری دستاوردهای مهمی در برابر
 نواهای ضدانسان-گرایانه در درون جنبش محسوب می-شود. اما به
 طور مشخص در مورد قدرت دولتی نظریه او، پاسخی در برابر
 نیازهای جنبش ارانه نمی-کند. برای ارتقاء نظریه-ی او به سطح
 نیازهای عمل انقلابی لازم است که از درک یک جانبه-ی او از نفی،
 مدل مجرد او از دولت، بدفهمی-اش از خصلت بیگانگی، و تصویر
 مضحک او از جنبش کارگری و مارکسیسم کلاسیک فراتر رفت. تاکید
 او بر "کنش" در تقابل با کار مجرد به این معناست که سیاست او در
 روابط پیگانه اسیر شده است. و نه مبنایی برای نقد مناسب
 سرمایه-داری فراهم می-کند و نه برای جنبش ضدسرمایه-داری. در
 واقع نظریه-ی او در مورد جنبش ضدسرمایه-داری در چارچوب
 سرمایه-داری باقی می-ماند و از آن فراتر نمی-رود، از این رو دیدگاه
 او به نوعی از اصلاح-گرایی شباهت دارد.(78)

گفتگوی بهروز سورن از سایت گزارشگران با حبیب ریاحی

**مترجم ، زندانی سیاسی دوره شاه و عضو
سازمان ما ، درباره نشست مشترک 25 حزب ،
سازمان و نهاد چپ و کمونیست در کلن**

**گزارشگران: آیا پیامی برای طیف منفرد چپ که ناظر بر این
واقعه (خودمانی) میباشد، دارید؟**

ح ریاحی: این واقعه خودمانی نیست. اگر طیف وسیع منفرد
چپ خود را در شکل‌گیری و تکوین این روند شریک و مسئول
حس می‌کند، موظف است خود نیز به چاره اندیشی اقدام کند.
زمینه‌ی پیوستن آن‌ها و غنا بخشیدن به این مجموعه فراهم
است و من امیدوارم این طیف مسئولیت تاریخی خود را
فراموش نکنند. آن‌ها که از همین سازمان‌های موجود جدا شده
اند، ضعف‌ها و نقاط قوت این سازمان‌ها را میدانند و بجاست
اگر برنامه‌ی سازنده‌ای دارند، گام اول را برای رفع کمبودهای
این مجموعه بردارند

.....

**گزارشگران: آقای ریاحی خوشحالیم که به دعوت ما پاسخ
مثبت دادید.**

ح ریاحی: خوشحالم که در این گفت و گو شرکت می‌کنم.

**گزارشگران: سازمان شما در نشست سازمانهای چپ
سوسیالیست در کلن شرکت کرد. آیا شما شخصاً در این تجمع
حضور داشتید؟**

ح ریاحی: متأسفانه نتوانستم شرکت کنم.

**بنظر شما دلایلی که موجب شد پس از سالها این مجموعه کنار
هم قرار بگیرد و تلاشی برای پاسخ به ضرورت‌های موجود
بدهند، کدام بوده است؟**

ح ریاحی: دلایل متعددی، شخصاً فکر می‌کنم: ۱ - تحولات
خاور میانه، ۲ - بحران جهان سرمایه داری و اینکه نظام
سرمایه داری پس از رو در رویی با بحران‌های پی در پی، طی
بیش از نیم قرن، باز هم توانسته است به بقای خود ادامه دهد،
۳ - شکست « سوسیالیسم واقعاً موجود » و ملموس شدن
دلایل شکست آن، تقریباً برای همه‌ی نیروهای طرفدار
سوسیالیسم چه در سطح جهان و چه در ایران، ۴ - شکل‌گیری
ی بدیل‌های امپریالیستی و ارتجاعی این بار با دستاویز «
حقوق بشر» و اسلام مهر ورز!، ۵ - زد و بند‌های دول
امپریالیستی با به اصطلاح نیروهای لیبرال و رفورمیستی که
در پی صدور « دمکراسی! » با دخالت نظامی‌ی نیروهای
بیگانه‌اند و یا در پشتیبانی از اصلاح طلبان درون نظام
جمهوری اسلامی برای نفی مسالمت آمیز آن توهم پراکنی

45- در واقع این امر شامل عقب نشینی از فرمول اولیه درباره
سرشت مبارزات جنبش کارگری است:

- Holloway, 1995b, p178
.Harman, 1991, p13 :46
.Holloway, 2010a, p221 :47
.Perkins, 1993, pp15-45 :48
Blackledge, 2008, p135; 2010a, pp114-117; 2012, :49
pp56-59
See the essays collected in Ness and Azzellini, :50
2011
.Molyneux, 1985 :51
.Holloway, 2009b, p95 :52
.Holloway, 2011; 2010b, p40 :53
.Holloway, 2010b, p210 :54
.Blackledge, 2011 :55
.Wainwright 2003; Wainwright and Holloway, 2011 :56
.Holloway, 2010a, pp235, 262 :57

هم‌پوشانی بین سیاست‌های هالووی و رفرمیسم چپ
سابقه‌ی طولانی دارد. به عنوان نمونه تنش‌هایی موجود در
کتابی توسط گروهی که شامل هالووی و رفرمیست‌های
چپ است- سی. اس. ای دستگاه دولتی و هزینه‌ها-1979،
ص 129.

- Holloway, 2010a, p217 :58
.Marx, 1983, pp62-65 :59
.Marx, 1974, p354 :60
.Engels, 1990b, p227 :61
.Callinicos and Holloway, 2005, p122 :62
.Holloway, 2010a, p11; 2010b, p83; Lenin, 1968 :63
.Thanks to Colin Barker for this point :64
.Harman, 1991, p4 :65
On the German debate, see Nachtwey and ten :66
Brink, 2008
Holloway and Picciotto, 1991, pp112-117; 1978, :67
p19
.Barker, 1978; 1991, p206 :68
این موضوع حتی در پذیرش جزئی هالووی از استدلال بارکر
نیز دیده می‌شود:
Holloway, 1995a, p137
69- باب چسوپ به درستی می‌گوید که مدل ذات-گرایانه‌ی
هالووی در مورد رابطه بین دولت و سرمایه شامل یک
تقلیل-گرایبی است که ویژگی شکل دولت را مغشوش
می‌کند:
Jessop, 1982, pp133-135. See also Bieler and Morton,
2003, p474
.Holloway, 2010b, p40 :70
.Engels, 1990a, p191 :71
.Holloway, 2010b, p83 :72
.Holloway, 2010b, p40 :73
.Holloway, 2010b, p60 :74
.Harman, 2004, pp30-33, 39-44 :75
Marx, 1974, p334. See also Blackledge, 2010a; :76
2011
.Holloway, 2010b, p56; 2010a, p237 :77
.See Callinicos, 2004; Harman, 2004 :78

می‌کنند، ۶ - ضرورت هویت یابی چپ طرفدار دمکراسی و سوسیالیسم نه بعنوان سازمان های متفرقه ی گوناگون بلکه بعنوان جنبشی متحد برای هدفی مشترک و در پیوند با جنبش های اجتماعی ی گوناگون . ۷ - تلاش برای رهایی از پراکندگی، فرقه گرایی و نداشتن پیوند با سوژه های واقعی تحقق بخش دمکراسی رادیکال و برابری ی سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی.

چپ طرفدار آزادی و برابری فقط با ضرورت های عیان مواجه نیست، بلکه باید بتواند به ضرورت های تاریخی - طبقاتی ی جامعه ی ما هم پاسخگو باشد.

گزارشگران: چه معیارهای اولیه ای برای دعوت از نهادهای شرکت کننده موجود بوده است و آیا از همه نیروهای متشکل چپ دعوت بعمل آمده است.

ح ریاحی: تا آنجائیکه اطلاع دارم از همه ی نیروها دعوت شده بود، قضیه امری یکی دو روزه نبود بلکه حدود دو سال گفتگو و طی برگزاری سمینار ها و نشست های چندی این مجموعه شکل گرفت. اعتقاد به سرنگونی رژیم جمهوری اسلامی به همت مبارزات آزادیخواهانه و مستقل اکثریت مردم ستمدیده ی جامعه، پایبندی به آزادی های بی قید و شرط سیاسی، مخالفت با هر نوع دخالت خارجی در ایران، مخالفت با جنگ، باور به خود سازمانیابی کارگران و زحمتکشان و دیگر اقشاری که دهه هاست سرکوب و حقوق انسانی شان پایمال می‌شود، به مثابه سوژه های اصلی پیشبرد آزادی، دمکراسی ریشه‌ای و سوسیالیسم در جامعه و اعتقاد به جنبشی سوسیالیستی در کنار دیگر جنبش های اجتماعی، پاره‌ای از حد اقل هایی است که این مجموعه را گرد هم آورده است.

گزارشگران: ترکیب نیروها آیا بیانگر حضور چپ متشکل در خارج کشور است؟ چه نیروهائی از دخالت در این کوشش خودداری کردند؟

ح ریاحی: متأسفانه چپ متشکلی در خارج وجود نداشته و فلسفه ی تلاش برای ایجاد چپ متحد در خارج هم از همین جا نشأت می‌گیرد. در این تلاش همه جانبه ی نیروهای چپ طرفدار دمکراسی و سوسیالیسم، از هم اکنون نمی‌توان بر سر اینکه چه نیروهائی نیامدند یا می‌مانند یا می‌روند زیاد تکیه کرد، چون روند حرکت را نباید با نام و نشان سازمان ها یا تشکل هایی که شرکت می‌کنند یا نمی‌کنند، داوری کرد بلکه با این سنجید که تا چه حد به وحدت نیروهای چپ رادیکال و پیشبرد برنامه ی متناسب با خواست ها و مطالبات کنونی مردم نائل می‌شوند، با این باید سنجید که این نیروها تا چه اندازه میتوانند گفتمان های ارتجاعی امپریالیستی و ارتجاعی ی مذهبی را افشا و گفتمان آزادی و برابری را مطرح و توده گیر کنند.

گزارشگران: با توجه به گذشته چپ بطور کلی که کمتر تجاربی در ارتباط با کار مشترک دارد، تلاش برای شکل دادن یک بدیل سوسیالیستی بعنوان یک کار بسیط تا چه حد در دسترس است؟ به تعبیری دیگر آیا این هدف استراتژیک و دراز مدت است؟

ح ریاحی: شما با طرح این پرسش اتفاقاً به همان نکته‌ای اشاره کرده اید که باید دغدغه ی اصلی نیروهای چپ

سوسیالیست باشد. این نیروها که از صدر مشروطه تا کنون مبارزه کرده اند، باید بالاخره این پرسش را برای خود مطرح و به آن پاسخ دهند، که چرا همیشه منفرد عمل کرده و حتی در دورانی که جامعه فنودالی بود و خواست های دمکراتیک اصلی ترین بستر مبارزه را تشکیل میداد، نتوانستند با نیروهای ملی و دمکرات اتحاد های موردی ولی با برنامه ی مشخص که دستیابی به آن بستر ساز پیشروی تاریخی خود آن ها نیز بود، به وحدت برسند. اما اینکه بدیل سوسیالیستی یک هدف استراتژیک است یانه، مسلماً هدفی استراتژیک است ولی هدف استراتژیک را به روز قیامت و فردهای نامعلوم و نامی گذارند، بلکه باید تدارک آنرا از هم‌اکنون دید. اگر برابری سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی که هدف سوسیالیست هاست را بورژوازی می‌توانست تحقق ببخشد، تا کنون این کار را کرده بود، نظام سرمایه داری بر اساس غارت و استثمار میتواند به عمر خود ادامه دهد، و بیش از چهار صد سال حیات آن نشاندهندی این امر است. در این نظام، برابری بیشتر روی کاغذ است تا در زمین سفت و سخت جامعه، کافی است در همین جوامع پیشرفته ی سرمایه داری به تبعیضات حقوقی ای که در مورد زنان یا اقلیت ها اعمال می‌شود نظری افکند. در این جوامع حقوق زنان با مردان هنوز هم برابر نیست. بنابراین، برنامه ی نظام سرمایه داری تحقق عدالت اجتماعی نیست. پس اگر این مولفه جانیامیه ی برنامه ی سوسیالیست هاست، باید طبقات و لایه‌های اجتماعی که سوژه ی تاریخی این برنامه اند، آن را سازماندهی کنند. این آن لولای اتصالی است که تاکتیک سوسیالیست ها را با برنامه ی استراتژیکشان بهم پیوند میدهد. سوسیالیست ها بدون کمک به خود سازمانیابی کارگران، اقشار زحمتکش و جنبش های رهایی بخش دمکراتیک اجتماعی، در تاریخ مبارزات یک جامعه نمی‌توانند جایگاه ویژه خود را داشته باشند. این جاست مرز مشخص کننده ی نیروهای سوسیالیست از انواع و اقسام نیروهای بورژوازی خواهان دمکراسی که از تشکل یابی طبقه ی کارگر و زحمتکشان جامعه وحشت دارند و به هر وسیله‌ای سعی می‌کند مانع شکل‌گیری آن شوند.

گزارشگران: جنبش چپ همیشه از پراکندگی و تشتت رنج برده است. سوال ما یا شاید بسیاری از فعالین سیاسی اینست که چرا حالا و مثلاً ده سال قبل این اتفاق نیافتاد؟

ح ریاحی: به نظرم بهتر است این سؤال را از همه ی نیروهای چپ سوسیالیست، چه دارای سازمان و چه منفرد بپرسید، و از مجموعه ی پاسخ ها به نتیجه ی ثمربخشی دست پیدا کنید. چپ متشکل و چپ منفرد، هر دو در ایجاد وضعیت موجود سهیم اند و برای از میان بردن آن باید تلاش کنند. ده سال پیش شرایط دیگری بر جهان حاکم بود و مخصوصاً در داخل کشور، اکثریت عظیمی به اصلاحات درون نظام امیدوار بودند. پس از انتخابات سال ۸۸ و از میان رفتن مشروعیت کامل رژیم حتی در میان بخش وسیعی از اصلاح طلبان زمینه ی مناسب برای طرح خواست های آزادیخواهانه و برابری طلبانه بیش از هر زمان دیگری فراهم شده است و چپ سوسیالیست باید این موقعیت را هرچه سریعتر درک و تلاش کند به نیرویی اجتماعی و مطرح در میان اکثریت جامعه تبدیل شود. چپ نباید و نمی‌تواند هدف استراتژیک خود را کنار بگذارد و همچون رفورمیست ها و نیروهای راست خود را پشت سر بدیل های ضد دمکراتیک و ضد انقلابی مخفی کند و برای فرصتی که هرگز فرا نخواهد

رسید، منتظر بماند یا تنها به کار تبلیغی گفتاری یا نوشتاری بسنده کند.

گفتگوی بهروز سورن از سایت گزارشگران با پیروز زورچنگ

عضو سازمان ما و از جان بدربرندگان کشتار
زندانیان سیاسی 67 درباره نشست مشترک
نیروهای چپ و کمونیست در شهر کلن (آلمان)

در صورتی که بتوان بدور از هر گونه هیجان و جو زدگی به این جمع نگاه کرد، جمعی است با اشتراکات قابل توجه که امکان ادامه همگامی آنها با پیدا کردن دینامیزم لازم جهت اتحاد عملهای مشترک ممکن خواهد بود. اگر این شروع و همگامی همراه باشد با نقد جمعی از تجربه ها و انحرافات تلاشهای گذشته که ما را یکبار دیگر در یک دور باطل قرار نهد. آگاهی از انحرافات و شکستهای گذشته بهترین سرمایه این جمع خواهد بود برای به پیش رفتن. برای اینکه چپ بتواند به این پراکندگی فائق آید و بلوغ واقعی خود را نشان دهد راهی ندارد جز اینکه با شجاعت تمام مرز خود را با انحرافات گذشته مشخص کند. ظرفی که این جمع مدعی بنای آن را دارد باید شکلی باشد از حضور فعال و مشارکتی تمامی اعضاء آن با انعطافات مثبتی که دموکراسی مستقیم را هر چه بیشتر دامن بزند و به قولی ژلاتینی باشد

گزارشگران: بنظر شما چه تدابیر عاجلی را باید این بلوک را توجه به شرایط سیاسی موجود در برنامه کوتاه مدت خود قرار دهد؟

ح ریاحی: اتحاد پیرامون اشتراکات ضمن ادامه ی گفت و گو بر سر اختلافات، دفاع از خواست های مشخص سیاسی و مطالباتی کارگران، زنان، دانشجویان، بیکاران، گرسنگان، ملیت های تحت ستم و اقلیت های مذهبی، دفاع از آزادی کلیه ی زندانیان سیاسی و عقیدتی، طرح خواست لغو اعدام، شکنجه و سنگسار و تمامی ی قوانین قرون وسطایی تبعیض آمیز مذهبی، طرح خواست جامعه لائیک مبتنی بر جدایی دین از دولت و نهاد های آموزشی و مدنی، پیوند با جنبش های مطالباتی کارگران و زحمتکشان و طرح و دفاع از این مطالبات در پیوند با جنبشهای اجتماعی و کارگری جهان و سرانجام اجتناب از طرح حد اکثری خواست های برنامه ای خود، که متلاشی کننده ی این اتحاد است. درواقع، آزموده را نباید برای صدمین بار آزمود!

گزارشگران: جای خالی کدام نیروها را میتوان در این تجمع احساس کرد

ح ریاحی: اگر منظور شما نیروهای منفرد چپ سوسیالیست است، بی تردید باید تلاش شود ظرف مناسبی برای شرکت آنها در این جنبش پیدا کرد که به باور من خود این نیروها هم باید در درجه نخست ابتکار عمل را بدست بگیرند و با برنامه ی یاری دهنده به این مجموعه برای پیوستن به آن پیش قدم شوند.

گزارشگران: آیا پیامی برای طیف منفرد چپ که ناظر بر این واقعه (خودماتی) میباشد، دارید؟

ح ریاحی: این واقعه خودماتی نیست. اگر طیف وسیع منفرد چپ خود را در شکل گیری و تکوین این روند شریک و مسنول حس می کند، موظف است خود نیز به چاره اندیشی اقدام کند. زمینه ی پیوستن آنها و غنا بخشیدن به این مجموعه فراهم است و من امیدوارم این طیف مسنولیت تاریخی خود را فراموش نکند. آنها که از همین سازمان های موجود جدا شده اند، ضعف ها و نقاط قوت این سازمان ها را میدانند و بجاست اگر برنامه ی سازنده ای دارند، گام اول را برای رفع کمبودهای این مجموعه بردارند.

گزارشگران: با سپاس از شما و امید که در آینده نزدیک باز هم در اینباره گفتگویی داشته باشیم

ح ریاحی: از فرصتی که در اختیارم گذاشتید ممنونم.

26.08.2012

www.gozareshgar.com

پیروز زورچنگ را بعنوان زندانی سیاسی گذشته و از جان به در بردگان 67 و فعال سیاسی سوسیالیست در تبعید می شناسیم و نامی آشنا در اعتراضات سراسری برای آزادی و برابری است. تلاش ما برای گفتگو با ایشان مثبت بود و از این بابت بسیار خوشحالیم.

پیروز عزیز سپاس از اینکه به درخواست گزارشگران پاسخ دادید

پیروز زورچنگ:

من هم متشکرم از شما عزیز که این فرصت را برایم ایجاد کردید.

گزارشگران: بنظر ما چپ متشکل در تبعید سالهای درازی دچار خمودگی و انجماد بوده است. اینکه این مجموعه و به این وسعت در خارج از کشور در کنار یکدیگر قرار گرفتند و وعده تلاش برای تشکیل بدیل سیاسی میدهند برای بسیاری از فعالین چپ شادی آور است. امید زاست و زاینده گرد و غبار بی حرکتی و سکون است. البته منظور تشکله بطور منفرد یا فعالین آنها نیستند. هر یک از آنها تلاشهایی را سازمان داده اند و مبارزات خود را به انواع دیگر و جداگانه تداوم داده اند.

اتحاد عمل و بالابردن عیار تاثیر گذاری بر حوادث سیاسی قطعا از جمله دغدغه ها و نگرانی های شما هم بوده است. تا چه حد به این واقعه و تدارک آن نزدیک بوده اید و چگونه؟

پیروز زورچنگ:

لازم میدانم به عرض برسانم که من شخصاً در نشست اول حضور نداشتم ولی از طریق رفقای خودم که از روز اول در روند شکل گیری و سازماندهی این حرکت نسبتاً کم نظیر در جنبش چپ ایران فعال بودند بطور کامل در جریان قرار داشتم. سالهای زیادی است که نبود بدیل سوسیالیستی در جنبش مردمی و نداشتن گفتمان مستقل یعنی گفتمان سوسیالیستی در بین طبقه کارگر و زحمتکشان و بخصوص در شرایطی که هر دو ارتجاع صف کشیده (رژیم سرمایه داری جمهوری اسلامی و امپریالیسم) در مقابل جنبش مردم ایران سعی در اعمال اراده گفتمان خود بر این جنبش بوده و هستند، آزار دهنده بوده است و مسلماً هر انسان مسنول و معتقد به اراده جمعی را نگران و باعث دغدغه خاطرش شده است. من هم چون خودم را متعلق به این جمع میدانم از این حال و هوا مستثنی نبودم.

گزارشگران: انتظار شخص شما از این مجموعه و تداوم راهش چیست؟ آیا خوشبین هستید؟

پیروز زورچنگ:

در صورتی که بتوان بدور از هر گونه هیجان و جو زدگی به این جمع نگاه کرد، جمعی است با اشتراکات قابل توجه که امکان ادامه همگامی آنها با پیدا کردن دینامیزم لازم جهت اتحاد عملهای مشترک ممکن خواهد بود. اگر این شروع و همگامی همراه باشد با نقد جمعی از تجربه ها و انحرافات تلاشهای گذشته که ما را یکبار دیگر در یک دور باطل قرار ندهد. آگاهی از انحرافات و شکستهای گذشته بهترین سرمایه این جمع خواهد بود برای به پیش رفتن. برای اینکه چه بتواند به این پراکندگی فائق آید و بلوغ واقعی خود را نشان دهد راهی ندارد جز اینکه با شجاعت تمام مرز خود را با انحرافات گذشته مشخص کند. ظرفی که این جمع مدعی بنای آن را دارد باید شکلی باشد از حضور فعال و مشارکتی تمامی اعضاء آن با انعطافات مثبتی که دمکراسی مستقیم را هر چه بیشتر دامن بزند و به قولی ژلاتینی باشد. در عین حال با مرزبندی کامل با هر دو ارتجاع داخلی و خارجی در پراتیک، همچنان بلند گویی برای بیان خواستهای صدای سوم باشد.

ایجاد چنین شرایطی آن انتظاری است که باعث زوده شدن دل نگرانیها خواهد شد و امیدوار و خوشبین به آینده آن.

گزارشگران: اگر واقع بین باشیم باید در نظر بگیریم که این اقدام بسوی تشکیل بدیل سوسیالیستی در بستری از اختلافات شدید در میان چپ صورت می گیرد. از مسئله تحریم اقتصادی گرفته تا حرکتی سیاسی بنام دادگاه مردمی لندن (ایران تریبونال). آیا چپ میتواند اقدامات سیاسی مشترک برای دراز مدت انجام دهد بدون آنکه در متن اختلافات ایدئولوژیک و سیاسی سرگردان شود؟

پیروز زورچنگ:

باید بگویم این جمعی است رنگین کمان که از هر گرایشی در جنبش کمونیستی که برای سرنگونی انقلابی جمهوری اسلامی و استقرار سوسیالیسم به عنوان آلترناتیو سرمایه داری مبارزه میکند. اینکه در این میان نیرو و یا نیروها نی دو دوزه بازی کنند و عملاً همزیان با آن گرایشهایی باشند که معتقدند در صورت حمله امپریالیسم در کنار جمهوری اسلامی خواهند بود، نشانگر بی مسئولیتی و حتی پوزش میخوام بی اخلاقی خودشان است. ملاک شرکت در این 25 جریان تنها آن دو بندی است که در بالا گفتم و هیچ نیروی اجازه تفتیش عقاید نسبت به این جریانات نخواهد داشت مگر اینکه در نظرات خود تجدید نظر کنند که در این صورت چای در این جمع نخواهند داشت. اما تا زمانی که اشتراکات نیروها را این دو بند تشکیل میدهد، مسئولانه آن است که اختلافاتشان را در آفتاب صراحت دهند و در بستری رفیقانه به مبارزه نظری بپردازند.

گزارشگران: ناگفته پیداست که این حرکت ضمن مثبت بودن آن با شتاب بالای حوادث سیاسی موجود همگام نیست. آیا بنظر شما میتوان راه حلی برای سرعت بخشیدن به این تلاش ها متناسب با شرایط پیدا کرد؟

پیروز زورچنگ:

به نظر من همگامی مناسب وجود ندارد. وضعیت ایران و منطقه و همچنین بین المللی در شرایط بسیار بحرانی است که میطلبد این جمع عکس العملی هماهنگ و به موقع داشته باشد. اجزاء این مجموعه بطور مجزا عکس العملها نی به موقع داشته و دارند ولیکن پراکنده. ضرورت حاکم شدن گفتمان انقلابی، سوسیالیستی ایجاب میکند که متناسب با وضعیت موجود عمل کنند. هر چند معتقدم شتاب نامناسب هم میتواند مشکل ساز شود. در شروع آزمون جدیدی هستیم، وجود بعضی از کاستیها اجتناب ناپذیر است ولی برای بودن و تاثیر گذاری در مبارز جاری باید سعی شود با شتاب حوادث همگام شد.

گزارشگران: فعالین چپ غیر تشکیلاتی که بخش وسیعی از چپ در تبعید را تشکیل میدهند قطعاً نیروی نیستند که تشکل های شرکت کننده در نشست کلن از حضور مستقیم و دمکراتیک آنها در این بدیل سوسیالیستی صرفنظر کنند. شما نقش آنها را چگونه ارزیابی می کنید؟ آیا تلاشی برای ایجاد ارتباط با این طیف انجام شده است؟

پیروز زورچنگ:

شما بد رستی اشاره کردید. بخش وسیعی از چپ رادیکال در تبعید را منفردین تشکیل میدهند. اکثریت قریب به اتفاق منفردین در رابطه با همان معضل اساسی جنبش چپ یعنی در مواجهه با سکتاریسم درون تشکیلاتی از همراهی و همگامی با آنها باز مانده و به کنار رانده شده اند. این بخش از چپ نه صرفاً به خاطر کثرتش بلکه به دلیل ظرفیت بالایی که اکثریت آن در راهپیمایی تا کنونی چپ از خود به نمایش گذاشته باید با پیوستن به این پروژه و داشتن مشارکت کامل در پیش برد آن و تقویتش تلاش کند. موفقیت چپ و فائق آمدن بر کمبودها بدون توجه به این طیف وسیع ناممکن است. البته این مهم را باید در نظر داشت که این حرکت در مسیرش باید تبدیل به ظرفی شود که تمامی معتقدین به آزادی و برابری چه متشکل و چه منفرد بتوانند خود را در آن تعریف کنند. چنین ظرفی باید فضایی را ایجاد کند که در آن تبادل نظر و گفتگو رفیقانه همراه با اتحاد عملهای مشترک حول اقدامات معین را سازمان دهد.

گزارشگران: هر تلاشی در این زمینه ها با موانعی نیز روبروست و یا میشود. سرچشمه این موانع اختلافات نظری پیشین نیروهای موجود هستند و مشکلات دیگر که نمیتوان از پیش فرموله کرد. بنظر شما چه نباید کرد تا این مجموعه همچنان به راه خود با موفقیت ادامه دهد؟

پیروز زورچنگ:

آنچه نباید کرد اشتباهاتی است که در گذشته انجام گرفته است و باعث از هم پاشیدگی حداقل دو تلاش (اتحاد چپ کارگری و اتحاد انقلابی) وسیعی که انرژی زیادی صرف آن شدو آن چیزی نبود جز خصلت فرقه گرانی حاکم بر تمامی جنبش چپ رادیکال ایران و خود محوری و ذهنی گرانی که خود را در قله عالم احساس کردن و نداشتن تحمل همزیستی با دگرانشان. در بستر مبارزه طبقاتی جاری که تعبیرات مختلفی از این مبارزه وجود دارد و اختلافات نظری که در بین جمع موجود است، با احترام به داشتن تفاوتها نظری در دیگران و قائل شدن حقوق مستقل اندیشیدن برای دیگران و فراهم ساختن ظرفی برای تبادل نظر و گفت و شنود و همکاری و همگرانی هر چه بیشتر در بین نه تنها فقط این جمع بلکه با جمع وسیعتر چپ رادیکال و با اتحاد عمل حول اقداماتی معین بر اساس اشتراکات که بطور واقعی وجود دارد و در کنار آن بدون واهمه دیالوگ حول مسائل و مشکلات میتواند این مجموعه را در راه پیمانی موفقیت آمیز یاری رساند. با این روش است که در مواجهه با موانع قاعدتاً از هم نخواهیم پاشید.

گزارشگران: آیا ناگفته ای مانده است؟

پیروز زورچنگ:

امیدوارم که این حرکت با احساس مسئولیت جمعی همراه باشد و همچنان از عواملی که باعث پراکندگیهای گذشته شده پرهیز کنیم و با در نظر گرفتن مصالح کل جنبش به پیش رویم.

ضمن تشکر مجدداً امیدوارم همچنان شاهد تلاش شما برای هر چه بیشتر روشن شدن زوایای گوناگون این حرکت مهم در ارتباطاتتان با دیگران باشیم.

با سپاس مجدد و آرزوی موفقیت برای شما

3.9.2012

gozareshgar1001@yahoo.de

پاسخی کهنه به یک سؤال قدیمی :

"آیا دوران سرمایه داری به پایان رسیده است !؟"

تقی روزه (1)

مقدمه: سؤال فوق عنوان نوشته آقای سعید رهنماست که در پاسخ به "چه باید کرد" و چگونگی برون رفت "چپ رادیکال" از بحران نگارش یافته است و نوشته حاضر نقدی بر آن.

نخستین نکته مربوط به جایگاه سؤال مطرح شده است. آیا طرح سؤال به این شکل متضمن نوعی نگاه تقدیرگرایانه به تاریخ نیست؟ آیا برخلاف نظر خودنویسنده در جای دیگری از مقاله اش، به معنی آن نیست که براین باور باشیم که گونی سرمایه داری بدون مبارزه طبقاتی و جنبش خود آگاه و مستقل اکثریت عظیم، خود بخود و از گون خواهد شد؟ در واقع دیر زمانی است که دوره سرمایه داری در معنای ترقی خواهانه اش و در برابر نظام های کهن به پایان رسیده است. اما سیرتاریخ روندی از قبل تعیین شده و یا خطی نیست. بلکه محصول شرایط مادی و ذهنی هر دوره و روند مبارزه طبقاتی است. نظام ها می توانند گنبدیده شوند ولی بدلیل فقدان شرایط کافی و از جمله عدم بلوغ اشکال جایگزین، مدت ها جان سختی کره و سرپا به مانند. آیا گسترش فقر و استثمار و بیکاری، سبقت انهدام طبیعت بر روند بازیابی آن، جنون جنگ و کشتار و انباشت عظیم سلاح های مرگبار و بودجه های نظامی سرسام آور و فرادستی سرمایه های مالی و بورس باز بر سرمایه های صنعتی و تجاری، نشان از انگلی شدن و غیرعقلانی بودن این نظام نیست؟ این تصور جبرگرایانه که گویا هر نظام تازمانی که بتواند بر قدرمطلق تولید بیفزاید باقی خواهد ماند، تصور نادرستی از ظهور و افول نظام ها و تمدن ها است. ملاک قراردادن یک جانبه توان قدرت تولید و لاجرم باور به ماندگاری آن تا زمانی که واجد این توانایی است، به ویژه در مورد نظامی که حیات و ممانت با انقلاب مداوم تکنولوژیک و دامن زدن به تب مصرف گره خورده است و در عین حال با بحران مازاد تولید و مصائب بی شماری برای بشریت همراه است، به مراتب نادرست تر است. برعکس سرمایه داری با دامن زدن جنون آمیز و غیرعقلانی به تولید و مصرف و گسترش تبعیض های ذاتی خود است که به نظامی انگلی و غیرتاریخی تبدیل می شود که با به اوج رساندن تضاد انسان با انسان (با تبعیضات عظیم و تبدیل همه حوزه های زندگی به کالا) و تضاد انسان با طبیعت، بطور توأمان هم انسان و هم محیط زیست را در معرض تباهی و نابودی قرار داده است. و چه فاکتوری مهم تر از این دو برای قضاوت پیرامون سپری شدن دوران یک نظام، بدون آن که با افتادن به ورطه جبرگرانی تاریخی نقش انسان و مبارزات طبقاتی آن ها را در برافکندن آن انکار کنیم.

اگر چنین باشد درست تر آن بود که پرسیده می شد: به سرمایه داری به مثابه یک نظام انگلی و ضد انسانی چگونه می توان پایان داد؟ و برای به زیر کشیدن این نظام انگلی چه باید کرد؟ ضعف ها کجا هستند و چگونه می توان بسوی سوسیالیسم و جهانی دیگر پیش رفت؟ طرح سؤال در شکل نخست، و در صورتی که گفته شود دوران سرمایه داری هنوز به پایان نرسیده است، خواسته و ناخواسته ما را به سوی اصلاحات درون سیستمی هدایت می کند و در شکل دوم ما را به یافتن راهی برای پایان دادن به نظام تبعیض و تباهی که زمانه اش سپری شده و جان سختی می کند. از همین رو باید در نظر داشت که همواره طرح درست سؤال مهم بوده و در کلی ترین شکل خود ولو بطور ضمنی متضمن پیشفرض ها و نوعی نقد از آن چه وجود دارد و حامل رگه هایی از پاسخ و ره یافت است. اما متأسفانه در این رویکرد خشت اول کج نهاده شده است. بی شک اهمیت طرح سؤال به شکل دوم به معنی فقدان چالش برانگیز بودن آن نیست، بلکه در نوع چالش ها و پرسش هایی است که پیشاروی ما قرار می گیرد.

چالش ها و پرسش ها بسیارند، اما ماهیت آن ها و وچگونگی دست یابی به پاسخ ها، بالکل با سوالات و چالش هایی که نویسنده در مورد وضعیت کنونی بر شمرده است و هر کدام هم در جای خود می تواند مفید باشد، متفاوت است.

در این جا به نکته دوم و مهم دیگری در رابطه با اهمیت شیوه برخورد علمی در طرح سؤال معروف به "چه باید کرد" می رسم. بدیهی است که طرح سوالات و پیش فرض های کهنه جز به پاسخ های کهنه نمی توان رسید و از آن ها نمی توان انتظار داشت که به مسائل و تحولات تازه و درخور زمان، دست یافت. بی اعتباری سؤال ها و پاسخ های کهنه در رابطه با واقعیت های نوین را می توان قبل از هر چیزی از طریق برهان خلف، یعنی بی خاصیتی آن ها در آزمون عملی یافت. در این مورد هم مثل بسیاری موارد دیگر ذهن از درک واقعیت های نوین و پیشرو عقب افتاده و میراث گذشته و تجارب و آموزه های آن به دلیل جدانشدگی اش از بسترزمانی و مکانی خود به کلیشه ها تبدیل شده اند و سبب آشفتگی و درجا زدن شده اند. از همین رو گاهی لازم می افتد که برای درک تحولات اجتماعی نوین، با الهام از شیوه علمی حتمیت و ابطال ناپذیری آموزه های رسوب کرده را کنار گذاشت و فارغ از ضریب انکسار آن ها به واقعیت های نوین نگریست. بدیهی است که این البته به معنی نادیده گرفتن ارزش تجربیات گذشته و دست آوردهای آن نیست. آن ها دستمایه های ما برای پیشروی هستند، اما لازم است در عین حال بدانیم که برپای هر تجربه بشری مهر و نشان زمان و مکان حک شده است و صحت و سقم نسبی آن ها در محدوده زمانی و مکانی معینی اعتبار دارد و بنابراین نه برای اقتباس و نسخه برداری که تنها به مثابه موادی خام در خدمت درک بیشتر از واقعیت های نوین و در انطباق با شرایط نوین بکار می آیند. به تعبیری غنا بخشیدن به آن ها در اجتناب از کلیشه کردن آن هاست. اکنون و آینده همیشه فراتر و فرجه تراز گذشته هستند و تحمیل گذشته به آن جز نادیده گرفتن این مازاد و به زندانی کردن زندگی و واقعیت های نوین نمی انجامد و فقط نشان دهنده نابهنگامی و تسلط آگاهی کاذب (آگاهی بدون مهر و نشان تاریخ در پای آن) نزد مدافعان آن است. واقعیت ها و از جمله چگونگی انکشاف مبارزه طبقاتی دایما در حال تحول و دگرگونی هستند و با تکیه بر اندوخته های گذشته نمی توان به اکنون و آینده پاسخ داد، ولی می توان از آن برای یافتن پاسخ های درخور زمانه، به ویژه در حوزه آن چه که نباید بشود (دیالکتیک منفی) سود جست. از همین رو است که گفته می شود قبل از آن که کسوت معلم را به تن کنیم بهتر است هم چون شاگردی متواضع از واقعیت های نوین و در حال انکشاف مبارزات طبقاتی-اجتماعی بیاموزیم و الهام بگیریم. با چنین رویکردی است که می توان دریافت، کسانی که در پاسخ به بحران پس از فروپاشی بلوک شرق، شعار بازگشت به مارکس و گذشته را می دهند و در بهترین حالت جز افزودن قرآنی تازه به قرآنت های دیگر کاری انجام نمی دهند، تا چه اندازه شیپور را از دهان گشادش می نوازند و تا چه حد نابهنگامی خود را به نمایش می گذارند و تا چه حد روح بیقرار و تپنده متدعیمی مارکس را سترون می سازند. غافل از آن که تنها در پرتو درس آموزی از معلم کبیری که مارکس خود نیز از آن بسی آموخت و بدون آن مارکس نمی شد، یعنی خیره شدن به واقعیت های نوین و جنبش های طبقاتی-اجتماعی در حال انکشاف زمانه خود و پروبلماتیک برخاسته از دل آن ها، می توان به بازخوانی سازنده گذشته پرداخت و دستاوردهای آن را در خدمت اعتلای جنبش و ساختن آینده به کار گرفت.

در رویکردهای کلاسیک و سنتی همه راه ها در پاسخ به "چه باید کرد" به رُم یعنی ایجاد یک حزب و سازمان سراسری نجات دهنده ختم می شود که امروزه به دلیل تعدد مدعیان بی شمارش که ایشان در یک جوی نمی رود، بیشتر به یک مضحکه تبدیل شده است. آن ها نمی اندیشند که اگر در گذشته می شد جنبش ها را در قالب های بسته و مبتنی بر سلسله مراتب و صدور فرامین از بالا ریخت و به زنده ها و دنباله روان نخبگان و رهبران کشاند، امروزه روز، دیگر "شیاطین" از بطری بیرون جسته و جنبش های اکثریت عظیم، دیگر تن به چنین قالب های پیشینی نمی دهند و هر جا هم از سرناآگاهی تن بدهند یزودی سرشان به سنگ خواهد خورد و مسیر دیگری را شروع خواهند کرد. از همین رو عرق ریختن در این واحه سوزان جز

پاشیدن بذر در شوره زار نیست. اگر ابطال ناپذیری احکام و رسوبات ذهنی را کنار بگذاریم و به شیوه علمی با مسأله برخورد کنیم، یافتن پاسخ به این سؤال آسان ترمی شود: این عدم اقبال به معنی توقف و تعطیل مبارزه طبقاتی و یا باصطلاح تسلیم شدن مردم به شرایط حاکم نیست. برعکس شاهدیم که این مبارزه هم چنان ادامه دارد و گاهی توفنده ترم می شود. مسأله آن است که امروزه، مردم آگاه تر شده و جلوتر رفته اند و دیگر حاضر نیستند خود را در قالب ها و اشکال پیشینی اعم از کلیشه های فکری و یا سازمانی زندانی سازند. دیگر آن ها حاضر نیستند به جای خودکشیگری به ابژه بودن تن بدهند و یا به دوران نقش آفرینی سوژه های میانجی (هم چون احزاب و رهبران و ...) باز گردند. امروزه آن ها تمایل دارند که خود را هم چون سوژه های درحال شدن و نقش آفرین سازمان بدهند و نیازچندانی به حلقه های میانجی بین خود و حقیقت برتر و سپردن زمام خود به آن ها ندارند. لاجرم آن ها هم چون شاگردان خوب از تجارب گذشته آموخته اند و به دنبال آن نوع اشکال نوین از باورها و سازمان یابی ها هستند که در شان قد وقامت امروزی ایشان به عنوان سوژه های خود رهان باشند. برچین زمینه ای است که زمانه شعارهایی چون به ما و به فرقه ما به پیوندید تا رستگار شوید سپری شده است. آن نوع "پیشتازان" امروزه دیگر پیشقراولان آگاهی و رهانی نیستند. آری این زندگی است که بر گذشته انقیاد آور می شود و این مبارزه طبقاتی زنده و جاری است که حاضر نیست در قالب ها و کلیشه های کهن خود را به بند بکشد. در پرتو تجربیات گذشته و دستاوردهای نوین بشری برای آن ها روشن است که آموزه ها و قالب های گذشته برای آزادی و برابری اجتماعی پاسخ گو نیستند. آن ها باید به کناری نهاده شوند و به جستجوی اشکال نوینی از سازمان یابی و گفتن در انطباق با روح زمانه- فرایند مردم سوژگی- برآیند. درجهت گیری نوین آگاهی به آن چه که نباید بشود، خود نیمی از راه است و زمینه پیمودن نیمه دیگر را فراهم می سازد. از قضا خود جنبش ها و کشاکش مبارزه طبقاتی همیشه در آفریدن اشکال نوینی از مناسبات اجتماعی و سازمان یابی ها و آفرودختن کورسوهانی برای جلوتر رفتن پیشتاز بوده اند و می توان در خیره شدن به جوانه های درحال رویش در حین آزمون تغییرجهان، و در سایه نقد و پرسشگری و گفتگو و مشارکت فعال در این جنبش ها و البته با یاری گرفتن از علم و آگاهی زمانه پاسخ های درخوری برای چگونه جلوتر رفتن بدست آورد. مهم آن است که بدانیم پرسمان ها و پاسخ های مربوط به چگونگی پیشروی و تغییر وضعیت را تنها می توان از لابراتوارهای اجتماعی زنده بیرون کشید و نه از قعرآزمون های گذشته. در مرور بر تجربه ها و آموزه های گذشته، هیچ گاه نباید تاریخ حک شده بر پای رویدادها را نادیده گرفت

با این مقدمه طولانی بازگردیم به همان سؤال آغاز مطلب که آیا دوران سرمایه داری به سر آمد است یا نه؟ و به بینیم که پاسخ خودنویسنده به سؤالی که مطرح می کند چیست؟ او براین نظر است که نظام سرمایه داری به رغم تمامی بحران ها توانسته است موقعیت خود را مستحکم تر کند. جهانی سازی سرمایه در تمامی ابعادش مقابله با این نظام را به ویژه در سطح ملی* 2 با موانع بسیار روبرو کرده است. از همین رو امروزه مقابله با نظام سرمایه داری جهانی از هر زمان دیگر مشکل تر شده است.

باچنین تصویری از وضعیت است که نویسنده به ارانه راه حل و آلترناتیو مورد نظر خود پرداخته است: ابتداء یک مرحله مقدماتی و ماقبل فاسوسوسیالیستی وجود دارد که مضمونش عبارت است از: "مبارزه بی امان برای ایجاد اصلاحات رادیکال در نظام سرمایه داری در سطوح ملی و جهانی است. دوران سرمایه داری سر نیامده و بشر راه درازی برای جایگزینی آن در پیش دارد. نیروهای چپ هر کشور، همراه با دیگر نیروهای مترقی می توانند با سیاست های واقع بینانه و مترقی در جهت بهبود شرایط اکثریت زحمتکش و استقرار دولت مترقی در کشور خود مبارزه کنند، و با

همیاری نیروهای مترقی در دیگر کشورهای جهان و نهادهای بین المللی، از جمله صندوق بین-المللی پول، بانک جهانی، سازمان تجارت جهانی را در جهت سیاست های ترقی خواهانه و

ضدانحصارهای سرمایه داری سوق دهند به تدریج به سوی فازهای آرمانی و عدالت خواهانه پیش روند.

چنان که مشهود است نویسنده در پرواز اندیشه خود- برغم تأکیدیاتی که در نوشته اش بر واقع گرایی و عقلانیت می کند- از توصیه های خود خارج شده واز جانی سر درمی آورد که سوسیال دموکراسی قادر است حتی نهادهایی چون صندوق بین المللی پول و بانک جهانی و سازمان تجارت جهانی یعنی نهادهای متعلق به سرمایه های مالی و چند انحصاری فراملی را به سمت سیاست های ترقی خواهانه و ضدانحصارهای سرمایه داری و گذار به سوسیالیسم سوق دهد! غافل از آن که پروژه مورد نظری نه فقط تازه نیست که ده ها سال است در بوته آزمون نهاده شده و نتیجه اش همان وضعیتی است که امروز در مقابل ما قرار دارد. مطابق این آزمون های طولانی شاهدیم که چگونه سوسیال دموکراسی در برابر خشم بی شماران خشمگین اعم از کارگران و سایر مزدو حقوق بگیران و جوانان و.... قرار گرفته و عملا از سرکوب غیرمستقیم به سرکوب مستقیم روی آورده است. واقعیت آن است که در نوشته مورد نظر نقدی پیرامون علل شکست سوسیال دموکراسی، که از قضا دقیقاً همان شعارهای مورد نظرنویسنده مبنی بر فشار از درون دستگاه حکومتی بر بورژوازی با قصد فراهم ساختن گذار از سرمایه داری به سوسیالیسم و نظایران را در سرلوحه برنامه های خود داشته اند، وجود ندارد. در این رابطه او تنها به فقدان یک چپ سوسیالیستی و ضد سرمایه داری، یعنی به آن اهرم ناوجود و نجات بخشی متوسل می شود که گویا در صورت وجود داشتن می توانست مانع از پیوستن سوسیال دموکراسی به صف بورژوازی گردد. عاملی که فقدان آن خود بخشی از صورت مسأله است و نه پاسخ به آن. معلوم نیست در شرایط تعرض نئولیبرالیسم که نویسنده دلایل آن را بر می شمارد، و درحالی که سوسیالیسم سنتی امتحان خود را پس داده است، چگونه می توان تحلیل خویش را بر چنان ستون خیلی و یا بحران زده بنا کرد. در حقیقت توسل و رویکرد مجدد به عناصر بحران زده ای که بخشی از همان بحران "سوسیالیسم" و سوسیال دموکراسی و مبنای تعرض سرمایه و نئولیبرالیسم را تشکیل می دهد، برای برون رفت از بحران نمی تواند کارساز باشد.

جالب است که نویسنده خود بر خیالی بودن این پرواز اندیشه آگاه است، اما سعی می کند با قرار دادن آن در برابر "نظریه و پروژه انقلاب توسط اقلیت برای سرنگونی نظام سرمایه داری" و در مقایسه با آن، معقول و قابل قبول جلوه دهد: "تردیدی نیست که این راهی بسیار مشکل است، حتی می تواند رویانی به نظر رسد. اما اگر این را با تنها به اصطلاح آلترناتیو دیگر، یعنی امید به سرنگونی نظام جهانی سرمایه داری توسط انقلاب یک اقلیت مقایسه کنیم" واقع بینانه تر بنظر خواهد آمد. معلوم نیست در شرایطی که بقول خود نویسنده نظریه انقلاب مارکس- در برابر بلانکی- مبتنی بر جنبش آگاه و مستقل اکثریت عظیم جامعه است و غیر از طرفداران مشی چریکی همه مدافعان انقلاب توده ای نظیر لنین و مانو و هوشی مین و ... همواره جملگی بر شرکت اکثریت عظیم (چه کارگران و چه انتلاف کارگران و دهقانان فقیر و...) در انقلاب باور داشته اند (جدا از این که این اکثریت تاچه حد حد آگاه و یا دنباله رو باشد)، معلوم نیست که چرا ما باید آن را با انقلاب اقلیت نخبگان مقایسه کنیم و نه با انقلاب اکثریت؟ و یا در حالی که بغل گوش ایشان در آمریکای شمالی شعار ما 99% ایم گوش فلک را کر کرده است، و یا حتی خود در نوشته بدرستی بر فرایند دوقطبی شدن جوامع سرمایه داری و بر نوب و یا تضعیف طبقه متوسط اشاره می کند، برای حقانیت نظر خود چرا باید به نظریه انقلاب اقلیت استناد کند؟ اساساً فارغ از ذهن و تصور این یا آن نخبه، آیا در عالم واقع هم انقلاب های بزرگ می توانست و یا می تواند بدون مشارکت اکثریت صورت بگیرد؟ و یا پرسیدنی است که امروزه چه کسی پشت انقلاب اقلیت سنگر گرفته است؟ حتی آن هانی که طبقه کارگر را در معنای تنگ و لاغرش باور دارند می پذیرند که بدون مشارکت سایر اقشار زحمتکش نمی توان انقلابی برپا داشت و به عنوان مثال در بیانیه های فعالان داخل کشور به کرات بر مفهوم گسترده طبقه کارگر و مزد و حقوق بگیران از جمله معلمان و پرستاران و... در کنار کارگران صنعتی اشاره شده است و یا کسی در سخن و برنامه از ضربتی بودن انقلاب سوسیالیستی و مصادره کسب

و کارهای کوچک و نظایر آن سخنی نمی گوید. خلاصه آن که گره گاه ها و چالش های اصلی در این عرصه ها و این نوع سوالات نیست. و بطریق اولی از آن طریق نمی توان بر نظریه انقلاب و ضرورت گسست از نظام سرمایه داری بسود خط اصلاح نظام خط بطلان کشید. البته ناگفته نماند در مکتب نویسنده نسبت به معنای اقلیت و دنباله روی کردن آن از اقلیت نخبه و آگاه حقیقتی نهفته است و در نقد تجربه های گذشته نباید آن را نادیده گرفت. اما مشروط به آن که مشارکت و آگاهی را نسبی و در تناسب با زمانه خود در نظر بگیریم. و مهم تر از آن، حتی اگر دنباله روی راهم البته در تناسب با شرایط زمانی و مکانی خود در نظر بگیریم دلیلی نمی شود آن را انقلاب اقلیت و نه اکثریت بنامیم. چرا که، انقلاب های بزرگ اولاً بدون حضور فعال اکثریت بزرگ جامعه و نقش مهم پانینی ها در شکل دادن به تحولات صورت نمی گیرد. آن ها در انقلاب شرکت نمی کنند بلکه آن را برپا می دارند (گوانین که همیشه کشاکشی در درون آن برای غلبه بر احکامات و رهانی بخش انقلاب و تصاحب سکان آن بین جریان ها و گرایش های مختلف در جریان است). ثانیاً به این معنا نیست که شرکت ولو ناآگاهانه اکثریت در انقلاب ها، آن را به انقلاب اقلیت ها تبدیل کند. با توسعه رشد و آگاهی بشر در تناسب با دست آوردهای عظیم مادی و معنوی و به برکت تجربیات گذشته، همواره زمینه های عینی مشارکت آگاهانه تر اکثریت در قیاس با گذشته فراهم ترمی گردد و بویژه امروزه نقش آفرینی آن ها به مثابه سوژه های خود رهان معنای واقعی تری می یابد.

علاوه بر این، مقاله با طرح سلسله سوالاتی از آن دست که اشاره شد، از دوکاستی عمده در رنج است: نخست آن که مخاطب اصلی نوشته و لاجرم سوالات و پاسخ های برآمده از آن، اساساً معطوف به چپ سنتی است و معلوم نیست چپ جدید و جنبش های اجتماعی و طبقاتی جدید در کجای این رویکرد قرار دارند و اصلاً وجود دارند؟ دوم آن که همان سوالات مطرح شده بیش از آن که به ریشه های ناکامی تجربه های گذشته و نقد چهارچوب های آن متمرکز باشد، در چهارچوب گفتمان ها و رویکردهای مزبور مطرح می شوند و به همین دلیل نمی توانند در خدمت فراتر رفتن از تجربه های گذشته و کشایشگر افق های تازه و رهانی بخش باشند و وقتی هم به ارانه راه حل پرداخته می شود، در همان چهارچوب صورت می گیرد. در این جا نمی توان به همه این نوع پرسش ها پرداخت، اما می توان به یکی دو نمونه آن ها پرداخت: یکی از آن ها سؤال پیرامون ترکیب انواع مالکیت های اجتماعی در تجربه صورت گرفته است. در طرح این سؤال معلوم می شود که نویسنده هم چنان مالکیت دولتی را به عنوان یکی از شقوق مالکیت اجتماعی می پذیرد و تنها به رابطه بین آن ها از جمله تعاونی ها و مالکیت های اشتراکی می پردازد، بی آن که به ماهیت قدرت های برآمده از انقلاب و بیگانگی دولت ها با جنبش مستقل و آگاه قاطبه کارگران و زحمتکشان و چگونگی فرایند بازتولید بورژوازی در قالب ها و اشکال جدید به پردازد و ماهیت دولتی کردن را شفاف سازد. و یا سؤال و انتقاد دیگرش ناظر بر تدوین برنامه های یک پارچه و سراسری است، تا به نفس برنامه ریزی از بالا و بدون مشارکت اکثریت عظیم. آن چه هم که به عنوان اشتراکی کردن عنوان می شود و نویسنده هم اذعان دارد که با زور و سرکوب همراه بوده است، چگونه می توان آن را اشتراکی کردن واقعی نامید با آن که می دانیم، زمام امور و اختیار آن ها نیز عموماً در دست برگزیدگان قدرت بوده و باز توزیع محصول هم بر اساس اراده و امیال دولت و بالائی ها صورت می پذیرفته است. بدیهی است که تنها طرح سوالات معطوف به ریشه ها می تواند ما را به معضل اصلی مبنی بر این که سوسیالیسم بدون مشارکت وسیع و آگاهانه اکثریت عظیم جامعه امکان نیپذیراست، رهنمون شود. و این که این اکثریت عظیم که حتی برای تغییر رادیکال شرایط زندگی خود دست به انقلاب هم می زند، چگونه و در چه اشکال نوینی می تواند خود را سازمان دهد و دخیل در سرنوشت خود باشد.

مثلاً اگر به نقد چرانی بیگانه و سرکوبگر شدن قدرت برآمده از انقلاب و چگونگی شکل گیری سوسیالیسم دولتی که چیزی جز نوعی سرمایه داری دولتی نبوده است به نشینیم، آن گاه معلوم می شود که تصرف ماشین دولتی، بجای درهم شکستن آن، در بهترین حالت خود، حاصلی جز برپاکردن سوسیالیسم دولتی نخواهد بود. تجربه سوسیالیسم

دموکراسی هم با هدف ایجاد رفم در ماشین در ماشین دولتی، حاصلی جز آشفتن صفوف پرولتاریا و تقویت موقعیت بورژوازی و روغن کاری چرخ های زنگ زده آن در مقاطع بحرانی نداشته است. هم چنین گسترش دامنه نقد به مقوله سازمان یابی مار را به نقد آن نوع سازمان دهی های سلسله مراتبی که مولد و تثبیت کننده قدرت بیگانه شده هستند، خواهد رساند.

در تصویر توصیف بحران کنونی جهان سرمایه داری نیز شاهد برخی کاستی های هستیم که دارای نتایج مهمی هستند: نه فقط عملاً بحران را یک بعدی و فقط در عرصه اقتصادی می بیند، بلکه آن را صرفاً از نوع بحران های ادواری می بیند و نشانی از تعمیق آن به بحران های ساختاری نیست. گونی سرمایه داری صرفاً در همان بحران های ادواری گذشته بسر می برد و مثلاً یک توده عظیم و کوه پیکر مالی در مقام هژمون نظام سرمایه، پر قدرت و فارغ از کنترل دولت ها و بر فراز آن ها و در سپهر اقتصاد جهانی و جامعه بشری در گشت و گذار است (البته نوشته به آن ها اشاره می کند ولی فاقد نتیجه گیری و الزامات برآمده از آن است). مهم تر از بی توجهی به مابازاء این بحران اقتصادی در عرصه سیاسی یعنی بحران عظیم دموکراسی و از کارافتادگی و بی اعتباری آن در نزد توده کارگران و زحمتکشان است. و حال آن که بدون نگاه به حوزه سیاسی و انکشاف مبارزه طبقاتی در آن نمی توان از بسترهای پیشروی و از بدیل سخن به میان آورد. اگر هر آینه نویسنده چنین می کرد آنگاه می توانست روزنه ای به سوی رؤیت پارادایم خود سوژگی و دموکراسی مستقیم یعنی آن بستر اصلی که جنبش های اجتماعی در متن آن در حال زیست و حرکت هستند بگشاید. دموکراسی مستقیم باندازه ای که عرض اندام کند مطالبات سرکوب شده اعماق را به سرعت به روی صحنه می آورد و با کنار زدن فیلترهایی که برای جاری شدن بی واسطه مبارزه طبقاتی توسط جامعه طبقاتی ساخته و پرداخته شده است، می تواند فشار سنگینی را بر ارکان اصلی نظام و ساختارهای متصلب حاکم بر آن وارد کند. هم چنین روشن است که پارادایم جدید یعنی خود سوژگی و دموکراسی مستقیم نه فقط نافی ماهیت استثمار نظام سرمایه داری و نفی طبقات و مبارزه طبقاتی نیست بلکه تبیین کننده اشکال تازه ای از انکشاف و تعمیق مبارزه طبقاتی است که در آن آحاد طبقه به مثابه افراد اجتماعی در مرکز این تحولات نوین قرار دارند، می باشد. گام های تاریخی البته فواصل، پیچیدگی ها و فراز و نشیب های خود را دارد. با این همه بشر با کنار زدن میانجی ها (به مثابه نوعی تقسیم کار اجتماعی و نقد دوران پیشا بلوغ خود) در حال برداشتن یک گام بزرگ بسوی اداره جوامع خود بدون وساطت میانجی ها و پایان دادن به سلسله مراتب نظم طبقاتی و از جمله دموکراسی نیابتی و یا سیستم نمایندگی، و پشت سر نهادن دوران پیش تاریخ خود است. برای طبقات برخوردار، ساخته و پرداخته کردن میانجی ها و نظام سلسله مراتب بخشی از سازوکارها و لوازم بقاء و حفظ امتیازات بشمار می رود، اما برای جنبش ها رهانی از تار و پودهای آن ها بخشی از پروژه رهانی است. شورش علیه این نوع "دموکراسی" و محاصره پارلمان ها از جمله در یونان و فرانسه ولو آن که هنوز نتوانند بدیل های خود را برپا دارند، بخشی از این فرایند است. آخرین نمونه، برخاستن اعتراضات علیه اولاند در فرانسه است. چنان که شمار قابل توجهی از چپ ها و بخش های بزرگی از کارگران و رأی دهندگان به وی پس از شش ماه ناچار شده اند علیه او بپاییزند.

پارادایم دموکراسی مستقیم و مبتنی بر خود سوژگی هم به مثابه استراتژی و هم تاکتیک و اعمال آن از هم اکنون در جامعه سرمایه داری، با اشغال فضا- مکان ها ی حوزه ها عمومی و برپاکردن مجامع مستقیم در تمامی حوزه های زیست و کار و تحصیل ... و در راستای اعمال نوع دیگری از سیاست و مناسبات اجتماعی، به درجاتی و با شدت و ضعف متفاوتی در جریان است. شالوده این مبارزه اساساً در خارج از سازوکارهای سیستم قرار داشته و تلاش در ایجاد بدیل ها و خرده بدیل ها در حوزه های گوناگون از یکسو، و به موازات آن فشار از بیرون به سیستم برای پیشبرد اصلاحات رادیکال تا سرنگونی نهانی نظام سرمایه داری از سوی دیگر را در برمی

تاملی در مورد جهانی پراز تلاطم و راه رهایی گسست

یونس پارسا بناب

جهانی پراز تلاطم

1 - در پرتو جنب و جوش مردم در اکثر کشورهای جهان و فعل و انفعالات پر تلاطم سیاسی و اجتماعی منبعت از آنها به جرأت می توان گفت که توده ها و ملل به حاشیه رانده شده که برای مدتی تا این اواخر به نظر می رسید که سرنوشت خود را به عنوان قربانیان نظام جهانی تر گشته سرمایه داری پذیرفته بودند ، امروز دیگر حاضر نیستند که زیر بار استبداد و استثمار بروند و نقدا در آن کشورها برای کسب حق تعیین سرنوشت بدست خویش بپا خاسته اند .

2 - خیزش ها و برپایی این مردم (از تونس ، مصر ، یمن ، بحرین گرفته تا یونان ، لهستان ، سنگال ، نیجریه و ...) که تا مدتها ادامه خواهد یافت سرمشق و الهام بخش مردم و ملل دیگر در مبارزه علیه استبداد و استثمار در دیگر نقاط جهان خواهد گشت . در تحت این شرایط وظیفه اساسی نیروهای چالشگر ضد نظام بویژه آنهایی که دارای چشم اندازهای سوسیالیستی هستند ، این است که به مبارزات خود علیه " انحصارات پنجگانه " (کنترل انحصاری بر تکنولوژی ، منابع طبیعی ، ارتباطات بین المللی ، رسانه های گروهی و وسایل و سلاح های کشتار جمعی) که دانما سرمایه امپریالیستی را باز تولید می کنند ، بیشتر دامن بزنند . در این راستا چالشگران ضد نظام در سال های اخیر (از آغاز برملا گشتن بحران ساختاری نظام در اواخر سال 2007) مبارزات ضد انحصاراتی خود را به حق در چارچوب های عمدتا ضد جهانی گری (جهانی زدانی) در کشورهای مرکز شمال و ضد امپریالیستی (گسست از محور نظام) در کشورهای پیرامونی جنوب متمرکز ساخته و به پیش برده اند .

3 - به استنباط این نگارنده در پرتو عروج امواج خروشان بیداری و رهایی که هم اکنون سراسر جهان را درهم نوردیده اگر چالشگران با " نشان دادن سرخ دلیری " خود به همبستگی ها و همدلی ها (مکمل هم بودن ها) بین هم قربانیان نظام و هم بین خود در سطح جهان همت کنند ، آنوقت برای بشریت زحمتکش جای امیدواری خواهد بود که عوض " عبور سرمایه داری از بحران کنونی " بالاخره شاهد عبور و برون رفت از خود سرمایه داری گردند .

موقعیت نظام جهانی

1 - برای چالشگران ضد نظام که به کمپ چپ رادیکال (کمونیست ها و سوسیالیست ها) تعلق داشته و به آموزش های اقتصاد سیاسی مارکس (که جوهر اصلی اش برخورد و بینش ماتریالیسم تاریخی است) مسلح هستند ، اوضاع متحول و رو به رشد در سطح جهان پرسش های مهمی را مطرح میسازند که تهیه و تنظیم پاسخ های مناسب به آنها بیش از هر زمانی در گذشته حائز اهمیت هستند . بخشی از این پرسش ها که تهیه و تنظیم پاسخ به آنها در پرتو اوضاع فعلی و در دوره افول فاز کنونی گلوبالیزاسیون (بازار آزاد نئولیبرالی) ضروری است ، عبارتند از :

- ماهیت و خصلت مناسبات بین سرمایه و کار در سطح کشوری و در سطح جهانی کدامین هستند ؟
- نیروهای ترکیب دهنده قدرت هژمونیک در نظام جهانی سرمایه داری کدامین هستند ؟
- چگونه دولت شرایط مناسب را برای حرکت سرمایه مهیا ساخته و تلاقی ها بین سرمایه و کار را تنظیم میسازد ؟

گیرد. این رویکرد از جهتی و صرفا از جهتی با نکته ای که نویسنده به نقل از گرامشی مطرح می کند، هم پوشانی دارد. گویان که با بخش دوم آن در تقابل قرار می گیرد:

[گرامشی بر این باور بود که «تنها راه تخریب جامعه ی کهن (نظم موجود)... آغازیدن به ساختن نظمی نوین است». نظم نوین نه از لحظه ی سرنگونی رژیم قدیم، که از پروسه تدارک ایجاد ضد هژمونی بر علیه آن و در اوج قدرت آن رژیم آغاز می شود.

گرامشی مفهوم هژمونی را پایه ریزی کرد و در آن بر نقش سیاسی روشنفکران تأکید کرد. روشنفکران ارگانیک هر طبقه نقش سازمان دهنده نظم جدید را بر عهده دارند و شبکه ی اعتقادی و نهادی و روابط اجتماعی را سازمان دهنده می کنند و در مقابل هژمونی حاکم، ضد هژمونی را بسط و گسترش می دهند.]

همانطور که در بخش دوم عبارات فوق ملاحظه می کنید در نزد گرامشی نه طبقه و افراد اجتماعی، که این روشنفکران طبقه هستند که در نقش سوژه های تاریخی ظاهر می شوند و طبقه را سازماندهی می کنند. و این البته بازتاب دهنده همان رویکردهای سنتی است که در آن میانجی گران جایگزین طبقه می شوند و طبعا در مغایرت با آن چه که در بالا به عنوان روح زمانه و پارادایم جدید مطرح شد قرار دارد. در واقع روشنفکرانی که خود محصول تقسیم اجتماعی کار در یک نظام طبقاتی هستند، در نقش سر برای "بدنه فاقد توان اندیشیدن و توان خودمدیریتی"، روی صحنه سیاسی ظاهر می شوند و چنان که آزمون های صورت گرفته نشان داده است، رفته رفته تبدیل به یکی از عوامل مهم بازتولید نظم بزرگشده شده می گردند. در این جا البته بحث بر سر کم بهادادن به نقش و اهمیت روشنفکران و عناصر آگاه تر در تقویت توانانی جنبش ها نیست. بلکه هدف نقد جایگاه آن ها به مثابه یکی از مصادیق مهم تقسیم کار در جوامع طبقاتی و مقابله با خطر نهادینه شدن آن و متقابلا یافتن جایگاهی نهادینه نشده است که در آن نخبگان و روشنفکران ولو با حضور فعال در صفوف جنبش طبقه کارگر جایگزین نقش آفرینی طبقه و احاد آن و نهایتا بازتولیدکننده نظام تبعیض طبقاتی نشوند. و حال آن که فارغ از نظام طبقاتی و تقسیم کار نهادینه شده اجتماعی، روشنفکران و یا عناصر آگاه تر می توانند برپایه دموکراسی مستقیم و مشارکتی احاد طبقه نقش حساس و موثر خود را باشکالی دیگر بکارگیرند به نحوی که نه بازتولید کننده نظام تقسیم طبقاتی و نهادینه کردن سلسه مراتب که در خدمت پرمردگی آن باشند. بکارگیری آگاهی در بستر دموکراسی مستقیم و مشارکتی و تقویت آن از طریق انواع ابتکارات و اشکال مناسب کارجمعی، می تواند در خدمت ارتقاء پتانسیل خود گردانی (و یا خود حکومتی) توده های کارگر و تضعیف و پرمردگی کردن تقسیم کار نهادی شده جامعه طبقاتی قرا گیرد.

1391-10 -12-2012

*1- مقاله آقای سعید رهنما در آدرس زیر:

<http://news.gooya.com/politics/archives/2012/11/150904.php>

این مطلب راهم چنین می توانید در سایت نقد اقتصادی-سیاسی به آدرس زیر مشاهده کنید:

آیا دوران سرمایه داری سر آمده؟ / سعید رهنما | نقد اقتصادسیاسی

2- در واقع بخشی از بهم ریختن توازن نیرو بسود سرمایه و تعرض آن به دلیل انتقال مرکز ثقل مبارزه طبقاتی در چهارچوب دولت- ملت ها به گستره جهانی است. تحولی که از کارآیی اهرم های فشار و قدرت چانه زنی طبقه کارگر کاسته است. درحالی که سرمایه و بورژوازی جهانی عمل می کند، طبقه کارگر جهانی پراکنده عمل می کند و بورژوازی از آن برای خنثی کردن مبارزات و فشار طبقه کارگر استفاده موثر می کند. از همین رو راه بهم زدن توازن قوا و مقابله با آن نیز جز از طریق گسترش همبستگی و پیوستگی مبارزات طبقه کارگر در برابر سرمایه جهانی ممکن نیست. و این البته یکی از وجوه مهم انکشاف مبارزه طبقاتی در زمانه ماست.

- در پرتو و چهارچوب رشد ناموزون سرمایه داری برای توده های کار و زحمت در کشورهای در بند پیرامونی چه نوع استراتژی مبارزاتی ضروری است که در عین حال که دولت سرمایه داری کمپرادور خود را سرنگون می سازند موفق به گسست از محور نظام جهانی و استثمار امپریالیستی نیز گردند؟

- چه نوع و اشکالی از همبستگی و همدلی در اوضاع روبه رشد جهان بین مردمان مرکز شمال و پیرامونی جنوب ضروری است که سرمایه داری و امپریالیسم را به چالش جدی بطلاند؟ و بالاخره چگونه این همبستگی ها و همدلی ها میتوانند در درازمدت در جهت کسب جهانی بهتر (با چشم اندازهای سوسیالیستی) ادامه یافته و موفق گردند؟

2 - خیلی از تحلیلگران طرفدار نظام جهانی سرمایه داری واقعا موجود انگاشت و پراتیک گلوبالیزاسیون را یک پدیده جدید در عصر حاضر قلمداد کرده و ابعاد و میدان عملکرد آن را ماورای حیطه سرمایه و در تمام زمینه های انسانی و اجتماعی محسوب میدارند. در صورتیکه بررسی تاریخ پانصد ساله سرمایه داری تاریخی به خوبی نشان میدهد که حرکت سرمایه در مسیر تحول خود همیشه جهانی گرا ولی عمدتا محدود به خود سرمایه و مولفه های مربوط به آن بوده است. به عبارت دیگر در دوره های مختلف تاریخ تکامل خود، حرکت سرمایه (گلوبالیزاسیون) چیزی غیر از "شراب های کهنه" در "بطری های جدید" نبوده و همیشه همان پدیده منتهی در چهارچوب جدید بوده است.

3 - نگاه و بینش فراتاریخی و فقدان وجدان تاریخی در بین این تحلیلگران باعث گشته که آنها ماموریت جهانی گرانی استثمار کهن و سپس ادامه و گسترش و تحول آن به استثمار نوین (بعد از کنگره برلین در سال های 1885 - 1884) را به کلی نادیده گرفته و عمدا رابطه تاریخی آن دوره ها با دوره کنونی جهانی شدن سرمایه (گسترش بازار آزاد نئولیبرالی) را به کلی نفی کرده اند. بدون تردید ماهیت و شکل حرکت جهانی سرمایه در فاز فعلی، پولاریزاسیون عمیق بین کشورهای مرکز شمال و پیرامونی جنوب را بیش از هر زمانی در گذشته بسط و گسترش داده و مبارزات طبقاتی را نیز به همان نسبت بین المللی تر و فراملی تر ساخته است. باید پیوسته تاکید کرد که هم در داخل هریک از مرکزهای شمال و هم در داخل هر یک از کشورهای پیرامونی جنوب نیز پدیده پولاریزاسیون بین صاحبان قدرت و ثروت (یک درصدی ها) و قربانیان نظام (99 درصدی ها) در سال های اخیر تعمیق و تعمیم یافته و لاجرم جهان ما را به سوی یک رشته انفجارات غیر قابل مترقبه و تصور سوق داده است.

4 - یکی دیگر از دگرگونی های قابل اهمیت در نظام جهانی سرمایه دگرگونی در شکل و شمایل پدیده امپریالیسم در دوره بعد از پایان "جنگ سرد" (از 1991 به این سو) است. در دوره های گذشته تاریخ سرمایه داری انحصاری (از 1884 تا 1991) شکل و شمایل امپریالیسم متکثر و متعدد بوده و میدان فعالیت و نفوذش غالباً به بازارهای متعدد و "حوزه های نفوذ" معین و مشخص محدود می گشت. ولی امپریالیسم عصر ما (در دوره بعد از جنگ سرد) به امپریالیسم دسته جمعی سه سره تحول یافته که آمریکا در راس آن قرار دارد. میدان و عملکرد و حوزه نفوذ امپریالیسم کنونی در "بازار واحدی" به بزرگی این جهان است که در آن راس نظام نیز بر خلاف گذشته از یک نیروی امپریالیستی "غیر ارضی" به یک نیروی امپریالیستی "ارضی" تبدیل گشته است. در سایه این امپریالیسم، اولیگوپولی های صاحب "انحصارات پنجگانه" بیش از پیش به تاراج منابع طبیعی و انسانی کشورهای پیرامونی در بند ادامه می دهند. ضامن پیروزی این اولیگوپولی ها دولت های فرمانبر امپریالیسم سه سره هستند که پدیده میلیتاریسم در تاروپود (متابولیسم) آنها تنیده گشته و آنها را قادر ساخته که به بازتولید تسلط و کنترل منابع انسانی و طبیعی به نفع اولیگوپولی ها، ادامه دهند.

5 - در جستجوی بی رحمانه انباشت این اولیگوپولی های حاکم بر دولت های سه سره بطور مستقیم و بر دولت های جی 20 بطور غیر مستقیم جهان را بیش از پیش به سوی نابودی به پیش می برند. امروز خطرات و بلاهای بزرگ در جهان - قحطی و مرگ و میر از

گرسنگی، تخریب محیط زیست، گسترش بازارهای جهانی تن فروشی، اعتیاد میلیونی، پرتاب میلیون ها انسان به زاغه ها و گنوها، بسط بی امنی ها و احساس بی آیندگی منبعت از شیوع جنگ های مرنی و نامرئی ساخت آمریکا و.... - جملگی پدیده های جداناپذیر از تلاش های بی رحمانه اولیگوپولی های سرمایه داری واقعا موجود نیستند. بررسی اوضاع روبه رشد در کشورهای سه قاره به خوبی نشان میدهد که توده های وسیعی از مردم در آن ها کشور به طور دائم آگاهی خود را در مورد رابطه تخریب محیط زیست و استثمار اقتصادی منابع زمین (مثل ماهی، کشاورزی، نفت و گاز طبیعی، الماس و...) به نفع اقلیت در شمال و به ضرر اکثریت در جنوب ارتقاء میدهند. این مردم حاضر به پذیرش استثمار و تقسیم مجدد سه قاره بین قدرت های امپریالیستی سه سره مرکز (شمال) و قدرت های نوظهور مثل چین در بخش پیرامونی جنوب نیز نیستند.

6 - در دوره های گذشته سرمایه داری انحصاری، قدرت های امپریالیستی با پیاده ساختن پروژه های "پاره پاره ساختن آفریقا" در کنگره برلین (1885 - 1884)، "اعلامیه بالفور" 1919 در خاورمیانه و تجدید و بسط "دکترین مونرو" در آمریکای لاتین در بین دو جنگ جهانی (1939 - 1918) بخش جنوب جهان معاصر را تحت نام "حوزه های نفوذ" بین خود تقسیم کردند. امروز در بحبوحه بحران عمیق ساختاری نظام جهانی سرمایه ما شاهد بروز و گسترش مجدد پروژه های "پاره پاره ساختن مجدد آفریقا" در شکل دیگری هستیم: تشدید تلاقی ها و رقابت های خونین برای دسترسی به منابع طبیعی قاره آفریقا. این تلاقی ها که در نیمه دوم سال پر از تلاطمات انقلابی 2011 به کرانه کشورهای نوار اقیانوس آرام و منطقه آسیای جنوب شرقی نیز گسترش یافت، نشانی از بروز و رشد یک واقعیت در تاریخ پانصد ساله سرمایه داری است که تاکنون بی نظیر بوده است. توضیح اینکه برای اولین بار یک قدرت جهانی نوظهور (چین) از بخش پیرامونی جنوب به تدریج ولی با قاطعیت به دخول و نفوذ در مناطقی از جهان دست زده که تاکنون از نظر تاریخی و با "نخوت و جهالت" حیاط ها و حریم های خلوت نیروهای مقتدر کشورهای مسلط مرکز شمال محسوب میگشتند. در مقابل این شرایط متلاطم و پر از شیفت و چرخش در روند گلوبالیزاسیون، برای کشورهای پیرامونی جنوب که 80 درصد جمعیت 7 میلیارد نفری کل جهان را امروز نمایندگی می کنند، دو راه بیشتری وجود ندارد. یا باید علیه این موج استعمارگری مجدد برخیزند و یا به عبودیت و کمپرادوری خود نه تنها به قدرت های سه سره امپریالیسم دسته جمعی بلکه این بار به عبودیت قدرت های نوظهور اقتصادی چین، روسیه و احتمالاً هندوستان و برزیل (کشورهای معروف به بریک) نیز تن در دهند.

7 - به استنباط این نگارنده توده های وسیعی از مردم در کشورهای جنوب دیگر حاضر نیستند که در تقسیم مجدد جهان بین قدرت های سه سره نظام و قدرت های نوظهور شرکت کرده و به قبول "گلوبالیزاسیون جدید" تن در دهند. این نگارنده نیز مثل بعضی از چالشگران ضد نظام: تاج الدین عبدالرحیم، سمیرامین، کلود آکه (نیجریه)، دان نیودره (اوگاندا) معتقدم که تنها راه رهایی برای بشریت زحمتکش کشورهای پیرامونی جنوب از استثمار و تاراج، راه اتخاذ "گسست" از محور نظام جهانی سرمایه است که در حال حاضر در بحران ساختاری عمیقی غوطه ور گشته است.

مولفه های انگاشت گسست

در مقاله های پیشین من به اصل انگاشت و عملکرد پدیده گسست در تاریخ سرمایه داری صنعتی انحصاری پرداخته ام. در این جا به چندین مولفه این پدیده اشاره میکنم:

1 - حرکت در جهت گسست از نظام جهانی سرمایه به کشورهای سه قاره فرصت میدهد که خود را حتی اگر به تدریج هم شده از مقررات، محدودیت ها و قیودات "انحصارات پنج گانه" و نهادهای بین المللی متعلق به آنها - مثل بانک جهانی، صندوق بین المللی پول و.... - آزاد سازند.

2 - گسست از محور نظام به هیچ وجه ایجاد سیستم اوتارکی (خود کفانی) نیست. به عبارت دیگر این سیاست استراتژیکی به ملت -

دولت های کشورهای سه قاره فرصت میدهد که بر اساس سیاست های " متکی به خود " سیاست خارجی خود را بر پایه نیازها و تقاضاهای امور معیشتی و اجتماعی مردمان ساکن آن کشورها تعبیه و تنظیم سازند . در یک کلام گسست به معنی عقب نشینی از شرکت در تجارت و گسترش ارتباطات متعدد اقتصادی ، فرهنگی و سیاسی با ملل دیگر جهان نیست و پروسه گسست اساساً رد قاطع قرار دادن استراتژی توسعه کشور در خدمت منویات گسترش جهانی سرمایه و " انحصارات پنج گانه " آن است . لازمه این امر وجود یک دولت بی باک و شجاع از نظر سیاسی و افزایش توده های مردمی و آگاه و بپا خاسته است که از این دولت دفاع کنند .

3 - این دولت میتواند با تعبیه یک مدل توسعه ملی بر اساس استقلال ، آزادی و عدالت اجتماعی پروژه های ضد کالاسازی و ضد خصوصی سازی را در داخل رشد داده و به موازات آن به رشد و گسترش روابط با کشورهای جنوب براساس انگاشت و پراتیک اصل " از جنوب به جنوب " دامن بزند . این حرکت آغاز برون رفت و عبور از مسیر دردناک و ویران ساز " از جنوب به شمال " که قرن هاست از سوی صاحبان ثروت و قدرت مرکزی ها بر زحمتکشان و ملل پیرامونی ها اعمال گشته است ، خواهد بود . پروسه گسست نوعی گذار و عبور از سرمایه داری و ورود به سوسیالیسم /> یک زمان نسبتاً طولانی است . این گذار به هیچ شکل و درجه ای در مسیر یک خط مستقیم حرکت نکرده و بلکه مسیر آن پر از زیق زاق ها و چرخش ها و شیفت های پریپیچ و خم خواهد بود . روند گسست در کشورهای جنوب که بطور اجتناب ناپذیری با مبارزات ضد گلوبالیزاسیون (جهانی زدانی سرمایه) در کشورهای شمال گره خواهد خورد شرایط برای استقرار جوامعی با چشم اندازهای سوسیالیستی را فراهم خواهد ساخت . در یک کلام سوسیالیسم نیز مثل سرمایه داری سالها و دهه ها طول خواهد کشید که ساخته شود .

4 - در مسیر ساختمان این سوسیالیسم که در ایجاد آن نیروها و چالشگران ضد نظام همراه با قربانیان ضد نظام (نیروهای ضد روند جهانی گرانی در کشورهای شمال و نیروهای طرفدار انگاشت و عمل گسست در کشورهای جنوب) با هم نه تنها همبستگی جهانی بلکه همدلی و هم زمانی به وجود خواهند آورد ، تلاش برای دموکراسی زانی (دموکراتیزاسیون) و تلاش برای برپایی ساختمان سوسیالیسم دو روی یک سکه بوده و در پیروزی و بقای گسست نقش مکمل و لازم و ملزوم هم را ایفاء خواهند کرد .

5 - در روند پیشروی گسست ، توده های مردم با توسعه انگاشت و عمل " اتکا به خود " بویژه در حیطه اقتصادی همکاری های بزرگتر را بین کشورهای جنوب رواج داده و از بازتولید مناسبات استعماری که بین کشورهای سرمایه داری مرکز و کشورهای در بند پیرامونی وجود دارند ، شدیداً احتراز خواهند کرد .

6 - در این تلاش ها و مبارزات طولانی و پریپیچ و خم گسست از نظام حاکم ، خلق های کشورهای جنوب باید با پدیده فلاکت بار میلیتاریزاسیون حرکت جهانی سرمایه (گلوبالیزاسیون) نیز دست و پنجه نرم کنند . میلیتاریزاسیون (نظامیگری) در ده سال گذشته در تاروپود نظام جهانی تنیده گشته و به بخش لاینفک در متابولیسم نظام تبدیل گشته است ، آمریکا به عنوان راس نظام در 144 کشور در اکناف جهان پایگاهها و حضور نظامی بر پا ساخته که آخرین آنها ساختمان فرماندهی نظامی آمریکا در آفریقا (آفریکوم) در کشور کوچک جیبوتی در شاخ آفریقا (همراه با 2000 سرباز آمریکایی) می باشد . در راستای گسترش نظامیگری، آمریکا با تاسیس پایگاه نظامی در داروین (استرالیا) در پنج قاره جهان دارای پایگاههای نظامی گشته . علت گسترش نظامیگری آمریکا در قاره های آفریقا و اقیانوسیه همانا ادامه و گسترش هژمونی نفتی آمریکا در کشورهای نفت خیز آفریقا است . کشورهای غنا و چاد که اخیراً منابع عظیم نفتی در آنها کشف گشته همراه با کشورهای نقداً صاحب نفت مثل نیجریه ، آنگولا ، لیبی ، سودان ، گابون و اهمیت استراتژیکی قاره آفریقا را در محاسبات جهانی امپریالیسم دسته جمعی سه سره بویژه در ارتباط با تحدید چین ، افزایش داده است .

7 - تجربه و تحلیل تنوریکی مولفه های اصلی حرکت سرمایه (گلوبالیزاسیون) در فاز کنونی نشان میدهد که اگر اوضاع به همین منوال به پیش رود و راه حل واحد و جهانی به عنوان یک آلترناتیو

بوجود نیاید در آنصورت جهان به سوی آشوب و توحش سوق داده خواهد شد . این مولفه ها و مضامین اصلی که عملکرد های مکمل آنها در روند بحران عمیق ساختاری سرمایه داری جهانی نقش های مهم و تعیین کننده ایفاء می کنند ، عبارتند از :

- عمومی تر ، در هم تنیده تر ، مالی تر و میلیتاریزه تر گشتن انحصارات اولیگوپولیستی در فاز کنونی گلوبالیزاسیون سرمایه .
- ادامه هژمونی آمریکا بوسیله جنگ های مرنی و نامرنی در سراسر جهان .
- نزول و ریزش آزادی های دموکراتیک و سوء استفاده مزورانه از دموکراسی در جهت گسترش منویات و منافع امپریالیستی .
- افزایش قدرت اولیگارش های جهانی در کنترل دولت های سراسر جهان .
- پذیرش و اعمال " مسنولیت حفاظت " از جان و مال و مردم تحت عنوان " مداخلات بشر دوستانه " نظامی توسط دولت های سه سره امپریالیستی .
- تخریب زمین در جستجوی هار و افسار گسیخته اولیگارش های غارت منابع طبیعی بیشتر برای افزایش سهام بیشتر در " بازار واحد " به بزرگی این جهان .

نتیجه اینکه :

1 - در تحت این شرایط قربانیان نظام جهانی و جنبش های رادیکال تحت رهبری چالشگران رادیکال ضد نظام هر کجا که هستند باید علیه جنگ های امپریالیستی بپاخاسته و " نیروهای سه سره " درون امپریالیسم دسته جمعی را وادار سازند که پایگاههای نظامی خود را ببندند . مضافاً با ایجاد و ساختمان یک " انترناسیونال کارگران و خلق های جهان " باید علیه گلوبالیزاسیون " قدیم و جدید سرمایه و مولفه ها و مضامین آن تلاش کنیم . والا بدیل چیزی غیر از امپراطوری آشوب و نظام توحش نخواهد بود . انتخاب راه های رهانی بخش که قربانیان نظام و چالشگران ضد نظام را با اتخاذ چشم اندازهای سوسیالیستی به سوی استقرار جهانی بهتر خواهد برد ، به هیچ عنوان راه های هموار و آرام و پر از امن و امان نخواهد بود . ولی باید پیوسته بیاد داشته باشیم که بدیل چیزی غیر از آشوب و توحش نخواهد بود .

2 - به قول الیپیکر (فعال آفریقایی - آمریکایی ضد نظام) " رادیکال " کسی است که به درک کاملی از " علت ریشه ای " یک پدیده برسد . به عبارت دیگر امروز انسان در مقابل نظامی قرار دارد که به نیازهای بشری توجه ندارد . وظیفه انسان رادیکال در تحت این شرایط تعبیه و تنظیم راه های رهانیبخش در جهت تغییر نظام است . امروز چپ های رادیکال (کمونیست ها و سوسیالیست ها) بعد از مدتی در موضع دفاعی و " حفظ خود " دوباره به میدان کارزار تعرضی و ارانه " نشان سرخ دلیری " روی آورده اند .

3 - به نظر این نگارنده اگر سال پر برکت و تاریخساز 2011 سال آغاز و گسترش امواج خروشان بیداری ها و رهانی ها در اکناف جهان از سوی قربانیان نظام بود سال 2012 سال شکلگیری اتحاد ها و گسترش همدلی ها و همزبانی ها و هم بستگی ها بین چالشگران ضد نظام در کشورهای جهان بویژه سه قاره خواهد بود .

منابع و مأخذ

- 1 - ایما باینی ، " سمیرامین : حامل بزرگ یک اندیشه رادیکال " ، نشریه " پامیازوکا " سال 10 ، شماره 546 سپتامبر 2011 .
- 2 - یونس پارسا بناب ، " جهان پر از تلاطم و ضرورت جسارت تاریخی " در نشریه اینترنتی " عصر نو " ، 9 فوریه 2012 .
- 3 - تاج الدین عبدال رحیم ، " گلوبالیزاسیون از منظر یک آفریقایی " ، نشریه " جامعه ای برای توسعه بین المللی " ، 1998 .
- 4 - سمیرامین ، " اشباح سرمایه داری " ، نیویورک ، 1998 .
- 5 - باریبارا رنزی ، " الیپیکر و جنبش رهانیبخش سیاهان " ، سانفرانسیسکو 2003 .

ریشه های خشونت اسرائیل*

نویسنده: تونی کلیف

مترجم: هوشنگ سپهر

فروشنده ای که مشغول فروختن میوه و سبزیجات بودند می پلکید و با آن ها به گفتگو می پرداخت. جوان از کنار بعضی از فروشندگان که رد می شد بر روی محصولاتشان نغت می پاشید و تخم مرغ های شان را می شکست. همسر من که تازه از آفریقای جنوبی آمده بود با دیدن این صحنه هاج و واج از من پرسید: "چه خبر است؟". پاسخ بسیار ساده بود. مرد جوان از فروشندگان می پرسید که میوه و سبزیجات یهودی هستند یا عرب، سپس اگر عربی بود آن را از بین می برد. تازه این رویداد در دورانی بود که این قبیل رفتارها در مقیاسی بسیار محدود و کوچک رخ می دادند و صهیونیست ها هنوز مثلاً گفتمان چپ گرا داشتند. برای نمونه آن ها آثار لنین و تروتسکی را چاپ می کردند. بهرحال دشمنی و سازش ناپذیری آن ها با اعراب نکته مرکزی بود. هیچ عربی هیچگاه به جنبش کیوتنص - جنبش به اصطلاح "سوسیالیستی" مزارع اشتراکی- نیویست. اکثر زمین های یهودیان در واقع به "بنیاد ملی یهود" تعلق داشت که اساسنامه اش استخدام اعراب و با اجاره دادن زمین به آن ها را فدغن کرده بود. بدین ترتیب بود که در سراسر این منطقه، اعراب، یعنی ساکنین اصلی آن، اخراج شدند.

در سال 1946 وقتی تل آویو را ترک می کردم، در میان جمعیت 300 هزار نفری آن شهر حتی یک عرب هم وجود نداشت. تصورش را بکنید که به شهر ناتینگام، شهری با همان وسعت و جمعیت تل آویو، وارد شوید و هیچ انگلیسی ای مشاهده نکنید.

بین اعراب و صهیونیست ها آشکارا دشمنی وجود داشت. صهیونیست ها- یک اقلیتی که به اکثریت اعتماد نمی کرد- به حمایت نیاز داشتند. برای این منظور آن ها همیشه به قدرت های امپریالیستی، که فلسطین را در اشغال خود داشتند، چشم دوخته بودند. تازه این اول ماجرا بود. رهبران صهیونیست بارها به حاکمان امپریالیزم آلمان گوشزد می کردند که گسترش و شکوفایی صهیونیسم در فلسطین به نفع آن ها است.

در سال 1917 هنگامی که انگلیس سرزمین فلسطین را اشغال کرد، رهبران صهیونیست به بالفور وزیر امور خارجه انگلیس که از حزب محافظه کار بود، نامه نوشتند و به او توضیح دادند که منافع بریتانیای کبیر ایجاب می کند که صهیونیست ها در فلسطین حضور نیرومندی داشته باشند. در جریان جنگ دوم جهانی هنگامی که مشخص شد در منطقه خاورمیانه این ایالات متحده آمریکا است که قدرت اصلی امپریالیستی است، رهبران صهیونیست به واشینگتن روی آوردند.

صهیونیست ها "اهل بخیه" هستند. منطق صهیونیسم - تفکر جدایی یهودیان از توده مردم غیر یهودی- چه در روسیه و لهستان و چه در فلسطین، به وابستگی آن ها به امپریالیسم انجامید. نازیسم و قدرت گیری اش بسیار حائز اهمیت بود. حمایت بزرگ سرمایه داران آلمانی از هیتلر نه به دلیل ترس شان از یهودی ها، بلکه بواسطه وحشت شان از طبقه کارگر آلمان بود.

امر کلیدی برای سوسیالیست های انقلابی سازمان دهی طبقه کارگر علیه نازیسم بود. صهیونیست ها مخالف آن بودند. آن ها می گفتند: "یهودیان قربانیان هیتلر هستند"، و تلویحاً همه آلمانی ها را دشمن یهودیان می دانستند. هنگامی که در سال 1933 طبقه کارگر آلمان بدون درگیر شدن در یک مبارزه توده ای علیه هیتلر، شکست خورد، ایده صهیونیسم هم بطور وسیعی تقویت شد. هنگامی که وزنه جنبشی از مرز مشخصی فراتر رود تنها یک جنبش جدید با وزنه بسیار بیشتری می تواند جلوی آن را بگیرد و متوقفش سازد. حال که یهودیان نمی توانستند به آلمانی ها اعتماد کنند، آن ها ایجاد "یک کشور صهیونیستی قوی" را طبعاً تنها راه حل می دیدند.

در سال 1948 دولت اسرائیل رسمیت پیدا کرد. این اعلام موجودیتش در پی و ماحصل یک کارزار تروریستی بود که منجر به بیرون راندن صدها هزار فلسطینی از خانه و کاشانه شان شده بود. با کشتار 240 غیرنظامی فلسطینی در "دهکده دیر یاسین" بود که دولت اسرائیل متولد شد. مردان، زنان و کودکان را کشتند، بعضی ها را زنده زنده در چاه آب دهکده انداختند. من دیر یاسین را به خوبی می شناختم، فاصله زیادی با محل سکونت من نداشت.

از آن زمان تا حالا تنها اعراب نیستند که تاوان سیاست های اسرائیل را می پردازند. رژیم صهیونیستی در جستجوی

در بهار سال 1982 اسرائیل کشور لبنان را مورد تهاجم نظامی قرار داد و به کشتار وحشیانه مردم لبنان و پناهندگان فلسطینی در آن کشور پرداخت. تونی کلیف، سوسیالیست انقلابی یهودی تبار که در سال 2000 از میان ما رفت، در تابستان همان سال 1982 مقاله زیر را می نویسد. او در این مقاله در مقام یک شاهد عینی ریشه های خشونت و توسعه طلبی رژیم صهیونیستی را توضیح می دهد.

هنگامی که تجارب دوران جوانی ام در فلسطین را مرور می کنم درمی یابم که رویداد های کوچک و بیهوده ظاهر بی اهمیت آن روزها، سنگ بنای خشونت و وحشیگری امروزی دولت اسرائیل بودند. صهیونیسم، یعنی باور به جدا کردن یهودی ها از سایر مردم و اعتقاد به سرزمین و میهن یهودی، به خشونت دولتی منجر شده است. پدر و مادر من از پیشگامان صهیونیست بودند که در سال 1902 روسیه را به مقصد فلسطین ترک کردند تا به جمع چند هزار نفری صهیونیست ها بپیوندند.

من هم چون یک صهیونیست بزرگ شدم، اما آن روزها صهیونیسم چهره کریمه امروزش را نداشت. معهذاً همواره شکافی صهیونیست ها را از اعراب جدا می کرد. همین شکاف هم صهیونیست ها را در کشورهایی که زندگی می کردند از بقیه مردم عادی جدا می کرد. اگر به روسیه سده 19 نگاه کنید این مسئله را به خوبی می توان مشاهده کرد. در سال 1891 الکساندر دوم تزار روسیه به قتل رسید. یک سال بعد راست های افراطی یک کشتار جمعی از یهودی ها را سازمان دادند. شعار آن ها این بود: "یک یهودی را بکش تا روسیه را نجات دهی". در پی این کشتار، سوسیالیست های روسیه از یهودی ها خواستند تا بر علیه راست ها و تزار با آن ها متحد شوند. پاسخ آنان کماکان صهیونیسم بود. آن ها می گفتند "یهودی ها به جز به خودشان به کس دیگری نمی توانند تکیه کنند"، و اولین کسانی بودند که روسیه را به قصد فلسطین ترک گفتند. به دنبال هر کشتار جمعی بعدی همواره شاهد همین دو نوع واکنش بودیم: بعضی از یهودی ها به جنبش انقلابی می پیوستند و برخی دیگر جدایی طلبی را ترجیح می دادند. یهودی ها زمانی که به فلسطین می رسیدند در آن جا هم کماکان بر اصل جدایی شان از غیریهودیان پای می فشردند. آن ها زمین های اعراب را به تصاحب خود در می آوردند، در اغلب موارد ساکنان آن را به زور بیرون می راندند و بطور سیستماتیک علیه هزاران عرب بیکار تبعیض روا می داشتند.

با وجود این که 80 در صد جمعیت فلسطین را اعراب تشکیل می دادند اما من در تمام دوران تحصیلم حتی یک عرب هم در مدرسه ام ندیدم. پدر و مادر من از هردو از صهیونیست های افراطی بودند. پدرم می گفت "تنها از داخل مکسک نفیست به یک عرب نگاه کن". من هیچگاه با یک عرب زیر یک سقف زندگی نکردم.

صهیونیست ها اتحادیه کارگری خودشان را سازمان داده بودند. نام اتحادیه "هیس تادروت" بود که دو صندوق جمع آوری کمک مالی داشت. یکی "صندوق برای دفاع از کارگران یهودی" نامیده می شد و آن دیگری "صندوق برای دفاع از تولیدات یهودیان". این کمک های مالی در خدمت سازمان دهی اعتصاب علیه اشتغال کارگران عرب در شرکت های یهودی و جلوگیری از ورود محصولات عربی به بازار یهودیان به کار گرفته می شد. این اتحادیه و صندوق هایش به هیچ وجه خطری برای منافع شرکت های یهودی به حساب نمی آمدند.

در سال 1944 ما نزدیک بازار شهرتل آویو زندگی می کردیم. یک روز همسر من متوجه جوانی شد که دور و بر زنان

دموکراسی بدون جنبش نیرومند کارگری امکان پذیر نیست

گروه پژوهش کارگری

طبقه کارگر ایران در سالهای اخیر دورانی را می گذراند که با وجود پرشماری اعتراضات، تجمع ها، تحصن ها، راه پیمایی ها و سرانجام اعتصابات که در ۶۰ سال گذشته (بجز در مقطع سالهای ۵۷ تا ۶۰) بی نظیر است، اما همین طبقه کارگر از نظر سازماندهی و تشکلات در دوران فترت بسر می برد! باوجودی که تشکلات مستقل کارگری با زمینه اعتراضات و اعتصابات پایه گذاری و گسترش می یابد، اما سرکوب شدید آگاهان و فعالان کارگری توسط نیروهای امنیتی و انتظامی دولت و حکومت، عمده ترین دلیلی است که سازماندهی کارگران را دچار ضعف نموده و اجازه گسترش به نطفه های آن را ن داده است.

عوامل مهم دیگری چون خارج شدن دو نسل از کارگران آگاه و فعالین کارگری به دلایل بازنشستگی، کهولت سن، زندانی و اعدام شدن، اخراج و تلاش برای تکاپوی زندگی خانواده نیز در این ضعف دخیل بودند، همچنین فترت و تفرقه نیروهای چپ و سوسیال دموکرات و بدلیل مجهز نشدن آنها به دانش مبارزه طبقاتی دیگر عوامل در عدم ایجاد جنبش کارگری بشمار می روند. تشکلات زرد کارگری با حمایت همه جانبه از طرف مقامات دولتی و حکومتی و همچنین نیروهای امنیتی و انتظامی با وانمود کردن اینکه آنها تنها تشکلات موجود کارگری بوده و با داشتن روابط خوب با دولت و کارفرماها قادرند خواسته های کارگران را تحقق بخشند، نقش مخربی نیز در عدم ایجاد تشکلات مستقل کارگری داشتند. علاوه بر آن مسولان خانه کارگر و انجمنهای اسلامی و دیگر تشکلات وابسته تلاش داشتند تا بعنوان شاخکهای نفوذی و جاسوسی و استفاده از کارگران ناآگاه، سازماندهان تشکلات مستقل کارگری را شناسایی و از تحرک آنها برای ایجاد چنین تشکلاتی که آنرا برای خود فاجعه می دانستند، بکمک نیروهای امنیتی و انتظامی جلوگیری نمایند. عدم ایجاد جنبش کارگری و رشد سریع افشار متوسط بدلیل تبلیغات رژیم برای افزایش جمعیت که با تفکر اصلاح طلبی همراه بود، موجب گردید تا برخلاف سالهای ۵۶ تا ۶۰ گسترش جنبش دانشجویی و روشنفکری برای برقراری دموکراسی مبتنی بر حقوق بشر مدافع جنبشهای دموکراتیک گردند و باین ترتیب مبارزه طبقاتی و برقراری سوسیالیسم از الویت تفکر سوسیال دموکراسی بکنار رفت.

سرکوب هر نوع جنبش دموکراتیک و کارگری، چه تحت عنوان برابری جنسیتی، قومی، مذهبی، صنفی و چه تحت عنوان فرهنگی، اجتماعی، اخلاقی و چه تحت عنوان آزادی مطبوعات، اندیشه، هنر و سرانجام هر فعالیتی که منجر به ایجاد تشکلات مستقل مدنی، اجتماعی و کارگری گردد، موجب الویت یافتن گسترش جنبشهای دموکراتیک در جامعه گردید. جنگ بین جناحهای حکومت در ۳۴ سال گذشته که همواره منجر به قدرت یابی بخش محدودتری از طبقه سرمایه داری می شد، حذف بخشی از افشار آن طبقه را بدنبال داشت که برای بدست گرفتن مجدد قدرت، مجبور به نزدیک شدن به خرده بورژوازی و بخشی از افشار طبقه متوسط می گردیدند. تفکر حاکم بر این حکومتگران سابق که حفظ نظام را برای کسب قدرت در الویت داشتند، اصلاحات و گاه همراه با تغییر بخشی از قانون اساسی برای محدود کردن قدرت مطلقه ولایت فقیه بود، بطوریکه دموکراسی! مورد درخواست منجر به سقوط نظام نشود! این گروه های نامتجانس که در طول ۳۴ سال گذشته در قالبهای روحانیت و روحانیون، خط امامی و نهضت آزادی، مجاهدین انقلاب اسلامی یا مشارکت و گروه سازندگی، سپاهی و نیروهای امنیتی، تحکیم

مداوم برای یافتن متحد، به تأمین کننده اصلی تجهیزات نظامی برای ارتجاعی ترین رژیم ها تبدیل شده است. موشه دیان وزیر دفاع اسرائیل، در سال 1966 به مدت دو ماه در وینام جنوبی مشاور نظامی حکومت دست نشانده امریکا در آن کشور بود. اسرائیل تأمین کننده تسلیحات جنگی بود برای دیکتاتوری نظامی پنوشه در شیلی، دولت نژادپرست بان اسمیت در افریقای جنوبی و همه کشورهای که به دلیل عدم رعایت حقوق بشر از سوی دولت جیمی کارتر رئیس جمهور وقت امریکا فروش اسلحه به آن ها تحریم شده بود.

اسرائیل به ساواک پلیس امنیتی حکومت شاه ایران آموزش می داد. همچنین دانشمندان اسرائیلی برای رژیم نژادپرست افریقای جنوبی سلاح هسته ای می ساختند.

بعضی ها بر این باورند که ستم همواره به پیشرفت می انجامد. یهودی ها به طرز وحشیانه ای مورد ظلم و ستم واقع شدند اما این ستم تصمیمی نشد که آن ها سیاست های مترقی و انقلابی اتخاذ کنند. به واقع ستمی که با ضعف و کمبود قدرت همراه باشد به ارتجاع می انجامد. هنگامی که هسته اصلی تفکر صهیونیسم جدایی و فاصله گرفتن از نیروهای مترقی و انقلابی روسی و همه نیروهای ضدامپریالیست در خاورمیانه بوده، سیر تحول آتی اش نباید چندان دشوار باشد.

در حال حاضر اسرائیل آشکارا در لبنان با فالانژیست ها، که یک تشکلات فاشیستی علنی است، همکاری می کند. این واقعیت اصلاً موجب تعجب من نمی شود. من بیاد می آورم که در دهه 1930 مناخیم بکین (نخست وزیر کنونی اسرائیل) سازمانی داشت بنام ایرگون. اعضای این حزب همچون نازی ها سلام هیتلری می دادند و پیراهن قهوه ای رنگ برتن می کردند.

در سال 1935 من می پنداشتم که صهیونیست ها نسبت به اعراب فقط تبعیض روا می دارند و هیچگاه نمی توانستیم فکرش را هم بکنم که روزی به کشتار غیرنظامیان دست خواهند زد. اما در دنیای بیرحم امروز که شکافی ها عمیق تر می شوند، شکاف جدایی طلبی یهودی ها هم به این صحنه های وحشتناکی که در لبنان شاهدشان هستیم، منجر شده است. این وحشیگری ها ناشی از منطق صهیونیسم هستند. از این می ترسم که صهیونیسم در آینده چهره کربه ترکی از چهره امروزش داشته باشد.

راه حل طبقه کارگر

طبقه کارگر عرب تنها نیرویی است که می تواند در خاورمیانه جلوی صهیونیسم بایستد، آن را متوقف سازد و پوزه امپریالیسم را به خاک بمالد. دولت های موجود عربی چنین توانایی را ندارند. پادشاه عربستان سعودی بواسطه منافع نفتی اش کاملاً با امریکا همکاری می کند.

رژیم اسد در سوریه هم فاسد است و هم پی ثبات و به خاطر کمک های مالی عربستان سعودی کاملاً به آن کشور وابسته است. این در حالی است که حکومت مصر با میلیون ها کارگر و دهقان تهیدست رو در رو است. میلیون ها کارگر که در زاعه ها زندگی می کنند و میلیون ها روستایی که بواسطه عدم دسترسی به آب آشامیدنی و شرایط غیربهداشتی از بیماری های وحشتناک رنج می برند.

این دولت ها از پس هیچ چیزی بر نمی آیند چه رسد به نبرد علیه صهیونیسم و با امپریالیسم. سازمان آزادیبخش فلسطین به لحاظ مالی به عربستان سعودی وابسته است و به لحاظ بقایش به سوریه. طبقه کارگر مصر به اندازه طبقه کارگر روسیه سال 1917 است. این کارگران قدرت آن را دارند که چهره خاورمیانه را تغییر دهند.

* - این مقاله اولین بار در مجله "Socialist Worker"، شماره 790، ژوئیه 1982، لندن، منتشرشد. این ترجمه از روی متن مندرج در سایت اینترنتی :

وحدت و انجمنهای اسلامی و یا تحت نامهای دیگر باهم درگیر بودند ، سرانجام در سالهای اخیر زیر پوشش دو قطب اصلاح طلبان و اصولگرایان به مقابله با یکدیگر پرداخته اند . تفکر اصلاح طلبی بخاطر بافتهای نیرومندی که در طول سالیان حکومتگری جایگزین سایر اندیشه های مترقی نموده بود بهمراه مواردی که در بالا گفته شد ، توانست بر امواج جنبشهای دموکراتیک سوار شده و خود را غالب نماید . یکی از دلایل عمده شکست جنبش سبز نیز وجود همین تفکر اصلاح طلبی بود که حفظ نظام را در الویت داشته و توانسته بود تا استراتژی نیروهای عمده مخالفان ایرانی را در داخل و خارج کشور تغییر داده و لذا جنبش دموکراتیکی را کمرنگ نماید .

اقتصاد مبتنی بر فساد رانتی وابسته به بیت رهبری و دولتی و جناحی ، واردات بی کیفیت چینی و هندی پرسود قاچاقی بهمراه توقف تولید صنعتی و محصولات کشاورزی ، وارد شدن سپاه در همه عرصه های اقتصادی ، توقف پروژه های نفتی و صنعتی بدلیل تحریم اقتصادی و کمبود بودجه ، حذف سوبسیدها و استفاده از بودجه های دولتی برای پرداخت یارانه ها ، استفاده نامشروع از فروش ارز حاصل از نفت و صادرات ، هزینه های سرسام آور انرژی هسته ای و باج به سران برخی از کشورهای و تروویستهای منطقه برای ایجاد بحران ، اختلاف جناحهای حکومت برای منافع اقتصادی و سیاسی بیشتر ، بالا بردن قیمت کالاهای اساسی با پایین نگاه داشتن دستمزد ، تولید چاپ اسکناس و افزایش نقدینگی ، ممنوعیت انتقال ارز بین بانکها برای واردات مواد و قطعات مصرفی ، پایین آمدن فروش نفت و کم شدن درآمد صادراتی ، کم شدن درآمد مالیاتی دولت بدلیل عدم پرداخت شرکتهای وابسته به جناحها و سپاه بهمراه کاهش درآمد سایر بخشها و مواردی دیگر که منجر به حذف بخش بزرگی از سرمایه داران و خرده بورژوازی از قدرت گردید . در نتیجه با وجود افزوده شدن نیروهای جدید به صف کار ، میلیونها کارگر بخاطر بحران اقتصادی حاصل از دلایل گفته شده بیکار شدند که البته باید مهاجران روستایی خواستار کار و خرده بورژوازی شهرهای کوچک را بعنوان حاشیه نشینان شهری با انواع آلودگی را نیز به آنها اضافه نمود . باین ترتیب بسیاری از اقشار پایین طبقه سرمایه داری و اقشار متوسط به کارگران خدماتی و یا به کارگران و کارمندان حقوق بگیر پیوستند تا صف بیکاران را طولانی تر نموده و خاستگاه طبقاتی خرده بورژوازی را نیز در میان کارگران رسوخ دهند . قوانین کار که دست صاحبان سرمایه را با توجه به پیروی از سیاستهای نئولیبرالیستی کاملا باز گذاشته بود و طبقه کارگر بدلیل سرکوب شدید از عدم تشکلات مستقل کارگری رنج می برد ، خیل بیکاران را برای پایین ترین دستمزد روانه بازار کار نمود تا بیشترین سوء استفاده برای تثبیت قراردادهای سفید امضا با حقوق پایینتر برای کارفرمایان سودجو تامین گردد . در حال حاضر اعتراضات و اعتصابات فراوان کارگری بدلالی همچون عدم پرداخت ماهها حقوق و مزایای عقب افتاده ، قراردادهای موقت و سفید امضا ، وجود بیمانکاران واسطه و وابسته ، حقوق ناچیز بیمه بازنشستگی برای کسانی که سرانجام با مشکلات فراوان بازنشسته می شدند و پرداخت بیمه بیکاری که با سخت گیری فراوان همراه بود ، مشخصه سالهای اخیر کشور می باشند .

جنبشهای دموکراتیک در طول نیمه دوم قرن بیستم و سالهای اخیر برای حل مشکلات جوامع بسیاری از کشورها از جمله ایران براه افتاد که به جنبشهای مسالمت آمیز و مبارزات بی خشونت مشهور گردیدند که با سقوط برخی از دیکتاتورها چنین شیوه های مبارزاتی بعنوان تفکر غالب در جوامع عقب افتاده شد . گاندی یکی از مهمترین کسانی بود که مبارزات بی خشونت وی علیه امپراتوری انگلستان سرمشق بسیاری از جنبشهای دموکراتیک گردید ، گاندی در جواب یکی از رهبران سیاهیوست آمریکا گفته بود ؛ خشونت پرهیزی بزرگترین و اثربخش ترین نیرو در جهان است . گاندی در مبارزه خود از مذهب نیز بعنوان دستمایه ای برای به حرکت در آوردن اقشار مختلف مردم در تفسیر مبارزات بی خشونت استفاده می کرد ، اما در اینراه وی مذهبی را بر مذهب دیگر برتری نمی داد . جنبش همبستگی لهستان در سالهای ۱۹۸۰ که بر محور اتحادیه های کارگری استوار بود و توانست پس از دو سال تظاهرات و اعتصابات نیرومند ، حزب کمونیست را در انتخابات شکست دهد که دولت

لهستان تنها با حمایت ارتش شوروی آنرا کنترل نمود . گرچه با سقوط دولت مقتدر شوروی در زمان گورباچف و پاشیدن آسمان اروپای شرقی در سال ۱۹۸۸ ، جنبش همبستگی مجددا قدرت یافته و لخ والسا بعنوان رهبر آن حتی به ریاست جمهوری لهستان نیز انتخاب گردید . جنبش رنگین پوستان جنوب آمریکا در سالهای ۱۹۶۰ که جنبشی بر علیه نژاد پرستی بود ، توانست جنبشی نیرومند را تدارک بیند که با کشته شدن مارتن لوتر کینگ مبارزات آنها به اوج رسید تا سرانجام به نسبتی از برقراری برابری نژادی موفق شدند . جنبش دانشجویی صربستان نیز با رهبری کسانی همچون ایوان مارویک در سال ۱۹۹۶ توانست دولت مقتدر صربستان را زیر سوال ببرد ، تا نوع دیگری از جنبش دموکراتیک را برضد دیکتاتوریها نشان دهد . نلسون ماندلا و جنبش آفریقای جنوبی که در ابتدا با شیوه مبارزه مسلحانه و سپس با تکیه بر مبارزات بی خشونت به مقابله با رژیم نژاد پرست پرداختند ، خود الگوی بسیاری از جنبشهای دموکراتیک در بسیاری از کشورهای جهان گردیدند . جنبش دموکراتیک سالهای ۵۶ و ۵۷ در ایران که به سقوط سلطنت پهلوی انجامید ، نیز از ترکیب اعتصابات کارگری و مخالفتهای اقشار متوسط با پوشش مذهب برای رسیدن به دموکراسی آغاز گردید که در ادامه به الگویی در کشورهای همسایه و عربی تبدیل گردید .

بنابراین جنبشهای دموکراتیک در اکثر کشورهای قاره های آسیا ، آفریقا ، آمریکا و اروپا با ترکیبهای گوناگونی از جنبشهای کارگری ، دانشجویی ، ضد نژاد پرستی ، برابری جنسیتی ، برابری مذهبی و قومی با پشتیبانی از اعتراضات و اعتصابات کارگران براه افتاد و این موضوع قدرتهای بزرگ غرب و شرق را نیز بفکر راه چاره ای انداخت تا سود سرشارشان ضربه نخورد . بررسی جنبشهای دموکراتیک نیرومند سالیان اخیر نشان داد که دیکتاتوریها هرچند قدرتمند باشند خواهند توانست بکمک یکسری مکانیزمها پیروز گردند اما نتایج حاکمیت که باوجود سقوط بسیاری از دیکتاتورهای پیشین ، نه تنها تغییری در نظامهای جدید ایجاد نشده و دموکراسی نیز بدست نیامده ، بلکه حکومتی دیگر با تکیه بر نظام طبقاتی حاکم گردید . باید سوال کرد که چرا عدم استقرار دموکراسی با وجود پیروزی جنبشهای دموکراتیک ، موجب نگردیده که این استراتژی مورد تردید اساسی قرار گیرد ، درحالیکه بدلیل انحرافات انقلابات سوسیالیستی ، تبلیغات گسترده ای در جهان مبنی بر نفی سوسیالیسم براه افتاده است ؟ با وجودیکه تعداد محدودی از انقلاب سوسیالیستی در جهان روی داد که نتوانستند به آرمان سوسیالیسم و نفی طبقات تحقق بخشند ، اما باوجود تعداد فراوان جنبشهای دموکراتیک پیروز و ناموفق که نتوانستند دموکراسی را برقرار کنند ، بازم بدلیل حمایت اقشار متوسط و تبلیغات فراوان غربیها ، همچنان جنبش دموکراتیکی بعنوان تنها راه حل رسیدن به دموکراسی شمرده شده است . متأسفانه بخشی از سوسیال دموکراسی و روشنفکران با استفاده غلط از دانش مبارزاتی و بویژه نلین ، به دلیل عدم درک شرایط اواخر قرن ۱۹ تا حدود نیم قرن پیش که جنبشهای ملی و دموکراتیک برای برخی از کشورها یک ضرورت بود ، جنبش دموکراتیک را مرحله اول سوسیالیسم نامیدند . درحالیکه با دانشی که توسط مارکس و انگلس و سپس دیگران پایه ریزی گردید ، دیگر سوسیالیسم یک ضرورت بوده و جنبشهای دموکراتیک زمانی قادر به برقراری دموکراسی خواهند بود که جنبشهای نیرومند کارگری شکل گرفته و بتواند رهبری جنبشها را برای نفی طبقات بعهده گیرد .

در اکثر جنبشهای دموکراتیک مبارزه طبقاتی تحت شعاع جنبشها قرار داشته و مقابله با ضد دیکتاتوری مترادف با ایجاد دموکراسی محسوب می گردید که باورهای مذهبی اقشار مختلف نیز در جهت مقابله با رژیم حاکم در نظر گرفته می شد ، در حالیکه استثمار کارگران باید محور اساسی برای عدم تحقق دموکراسی نگریسته می شد . در نتیجه رهبری جنبشها در بهترین وضعیت بدست سوسیال دموکراسی و اقشار متوسط قرار می گرفت و یا در بدترین حالت این خرده بورژوازی و اقشار جناحی طبقه حاکم بودند که رهبری جنبش را بدست می گرفتند و در اکثر آنها جنبش های کارگری و یا کارگران بعنوان بخشی از جنبش و یا نیروی پیاده آن محسوب می گردیدند . اگرچه در سرنگونی دیکتاتور و تکیه بر باورهای مذهبی که نظام طبقاتی را مورد یورش قرار نمی داد اما با منافع قدرتهای بزرگ

همخوانی داشت ، چه آنها نیازی به دفاع و پشتیبانی از دیکتاتور پیشین نداشتند که تاریخ مصرفش به پایان رسیده بود . این همخوانی با قدرت روز افزون دیکتاتورها به نتیجه ای رسید که اصولاً بدون همراهی و پشتیبانی قدرتهای بزرگ ، امکان پیروزی جنبشها وجود ندارد ! لذا سرنگونی دیکتاتورهایی در کشورهای آسیایی همچون برمه ، اندونزی ، فیلیپین ، ایران ، افغانستان ، عراق و غیره ، در کشورهای آمریکایی همچون نیکاراگوا ، کلمبیا ، ونزویلا ، برزیل ، آرژانتین ، بولیوی و غیره ، در کشورهای آفریقایی همچون آفریقای جنوبی ، موزامبیک ، غنا ، اتیوپی ، کنگو و غیره ، در کشورهای اروپایی همچون یوگسلاوی ، لهستان ، آلمان شرقی ، چکسلواکی و غیره که بیشتر از اقمار شوروی بودند ، در جهت ایجاد بازار مصرف کالاهای مصرفی و اسلحه بسیار مورد سودجویان شرکتهای بین المللی واقع شده و همواره نوعی دیگر از دیکتاتوریهایی جدید را به ارمغان آورده است . آنچه تاسف آور بود تکیه برخی از جنبشهای دموکراتیکی در کشورهای وابسته به اقمار شوروی بودند که پس از سالیان دراز از گذشت انقلابات سوسیالیستی بازم به به مذهب برای جایگزینی حکومت نیز تکیه می کردند ، گرچه در بسیاری از جنبشهای دموکراتیک سایر کشورهای جهان مذهب محور محسوب می گردید ! از مدونای پوزنان که از محبوبترین نماد کلیسای کاتولیک کشور در لهستان بود تا مذهب شیعه که بعنوان الگویی در راه رهایی از ستم حکومتها در کشور ایران بود ، حاکی است که بدلیل ریشه عمیق دیکتاتوری و سانسور هر نوع تفکر دیگر ، هنوز نهادهای قدرتمند مدنی نتوانسته اند با تفکر حتی دموکراسی مبتنی بر حقوق بشری جانشین بهتری برای باورهای مذهبی افشار گوناگون مردم باشند ! بهمین دلیل اتحادیه های نیرومند کارگری لهستان و اعتصابات مهم صنعت نفت و نیروگاههای برق در ایران تنها بعنوان سیاهی لشکر مورد استفاده قرار گرفتند ، بطوریکه لخ والسا در اعتصابات آوریل ۱۹۸۸ گفت که طرفدار اعتصاب نیستم اما بر ضد آن هم نیستم و کارگران جوان آنها را با چشم سناتورهای جنبش محسوب می کردند و کما اینکه اعتصابات در صنعت نفت نیز پس از استقرار جمهوری اسلامی ممنوع گردید !

بسیاری از اندیشمندان و مبارزان طبقاتی کوشش فراوانی کردند تا تغییر جهت انقلابات سوسیالیستی را دریافته و ثابت کنند که رهبری طبقه کارگر برای دگرگونی نظامهای سرمایه داری لازم و ضروری است . اما تبلیغات رسانه ای قدرتهای بزرگ غربی بدلیل فروش کالاهای مصرفی و سلاح و سرکوب جنبشهای کارگری توسط دیکتاتورهای بومی ، سبب گردید تا جنبشهای دموکراتیک خود را جایگزین جنبشهای کارگری نمایند و البته وجود دیکتاتوری در کشورهایی که انقلاب سوسیالیستی کرده بودند ، به همراه سودجویی قدرتهای همچون روسیه و چین نیز بر دامنه چنین تفکری افزود . در نتیجه سازمانهای مختلفی در جهت رشد افکار مبارزات بی خشونت همچون انستیتوی آلبرت انشتین در جهت کمک به مطالعه و استفاده استراتژیک از شیوه های پیکار خشونت پرهیز در سراسر جهان تاسیس گردید که هدفش ؛ پشتیبانی از آزادیها و نهادهای دموکراتیک ، مخالفت با سرکوب و دیکتاتوری و کشتار جمعی ، کاهش استفاده از خشونت به مثابه ابزار حکومت است و روشنفکرانی همچون چین شارب ، پیتز اکرم ، جک دوآل و سایرین در جهت توسعه این افکار قرار گرفتند . جنگهای مسلحانه که توسط بسیاری از جنبشها در کشورهای آمریکای مرکزی و جنوبی و کشورهای آسیا و آفریقا برای سرنگونی دیکتاتورهای حاکم انجام گردید و همواره کشتار فراوان را بدنبال داشت ، خود بر گسترش تفکر مبارزات بی خشونت افزود . در نتیجه بجای آنکه عمدگی مبارزات طبقاتی باشد ، مبارزات بی خشونت و انتخابات آزاد که شیوه های مورد استفاده جنبشها هستند ، محور اصلی محسوب گردیدند . در حالیکه با توجه به اینکه سرانجام همه این جنبشهای دموکراتیک چه با شیوه مبارزه مسلحانه و چه با شیوه مبارزات بی خشونت به استقرار نظام طبقاتی با دیکتاتوریهایی جدید منجر گردید ، می بایست نتیجه گرفت که جنبشهای دموکراتیک بدون تکیه بر رهبری جنبشهای نیرومند کارگری قادر نخواهند شد تا دموکراسی را جایگزین دیکتاتوری پیشین نمایند . با وجودیکه مبارزه مسلحانه بدلیل کسب قدرت برای احزاب ، موجب رشد سناترالیسم و دیکتاتوری می گردد و بنظر می رسد که مبارزات بی

خشونت به رشد دموکراسی کمک می کند ، اما در حقیقت مبارزه مسلحانه و یا بی خشونت نه استراتژی و بلکه شیوه های مبارزاتی هستند که باید در پروسه مقابله با طبقه سرمایه دار در نظر گرفته شوند و سناترالیسم دموکراتی موضوعی است که باید در این مبارزه شکل گیرد .

جنبش سبز سال ۸۸ ایران و در ادامه سقوط دیکتاتورهای تونس ، مصر ، لیبی که هرکدام از جنبشهای متفاوتی برخوردار و اما در همگی آنها مذهب و مکانیزم قدرتهای غربی تاثیر مهمی داشت ، به تغییر کیفی در نظام طبقاتی منجر نگردید . در این میان تجربه این سرنگونیهایی ثابت کرد که چه توسط دخالت غیرمستقیم قدرتهای بزرگ همچون مثالهای فوق و چه توسط دخالت جنگی مستقیم آنها همچون در عراق و افغانستان ، نه تنها حکومت دموکراتیکی سرکار نخواهد آمد ، بلکه مبارزه طبقاتی را برای مدت زمان بیشتری به تاخیر خواهد انداخت . جنبشهای نوع آمریکای مرکزی که برپایه پوپولیسم و توزیع بیشتر درآمد بر افشار زحمتکش و کارگر نیز متکی است ، در حقیقت نه تنها به حذف دیکتاتوری نیانجامیده و ظاهر ضد غربی دارند ، بلکه با ارتباط سران آنها با سران کشورهای همچون جمهوری اسلامی و سوریه نشان از ارتجاعی بودن آنها و تکیه برسود و باج بیشتر آنها دارد . بنابراین اگرچه انقلابات سوسیالیستی به دیکتاتوریهایی منجر گردیدند ، اما چه کودتاهای نظامی و چه جنبشهای دموکراتیک با شیوه های مبارزات مسلحانه و بی خشونت نیز به سرانجامی جز تجدید نظام طبقاتی نرسیدند . اگر منطق ایجاد دموکراسی برای همه طبقات و افشار محوری باشد ، ضرورت ایجاد می کند که کارگران و افشار کم درآمد نیز از دموکراسی بهره مند گردند و این از طریق جنبشهای دموکراتیک مبتنی بر اصول حقوق بشر میسر نخواهد گردید که اگر حق تشکل و اعتصاب را برای کارگران مجاز می داند ، حق استثمار کارگران توسط سرمایه داران و دولت را نیز مجاز می شمارد . نتیجه منطقی که می توان گرفت ، اینکه نهادهای کارگری و دموکراتیک مبتنی بر کارگران و افشار متوسط به همراه سوسیال دموکرات باید چنان مقتدر گردند که برای آنها گرفتن هر نوع کمک خارجی تعیین کننده نبوده و آنها باید خود قادر باشند تا دیکتاتور حاکم و نظام طبقاتی را سرنگون نمایند . باید نتیجه گرفت که دموکراسی برای طبقه سرمایه دار ، استثمار را برای کارگران دربر دارد ، دموکراسی برای افشار متوسط و سوسیال دموکراسی ، اگر امکان واقعیت داشته باشد ، بازم نظام طبقاتی را تغییر نمی دهد ، لذا تنها دموکراسی برای پایین ترین افشار یک جامعه یعنی کارگران است که دموکراسی برای کل جامعه را امکان پذیر می نماید .

در حال حاضر طبقه کارگر ایران بدور از سازماندهی طبقه خود هستند و آگاهان و فعالان کارگری با توجه به کمبود نیرو ، تلاش دارند تا اعتراضات و اعتصابات فراوان کارگری را به تشکلات مستقل فراخوانند . راه دشواری در پیش است ، اما نه تنها غیرممکن نیست ، بلکه ضرورتی انکارناپذیر است ، راهیست گرچه امکانش مشکل بنظر می رسد ، اما اگر حرکتهای اولیه آن صورت بگیرد دیگر توسط نیروهای امنیتی قابل سرکوب نخواهد بود . این راه دشوار نیازمند همه نیروهایی است که باور به رهبری کارگران دارند ، چه آنها که خود را کمونیست می نامند و چه آنهایی که باور دارند تنها زمانی سوسیالیست و کمونیستند که مادیت آنرا در جامعه با سازماندهی تشکلات مستقل کارگری فراهم کرده باشند . این راه سخت بهمه نیروهای چپ که باور به حزب کارگری ، یا باور به شوراهای کارگری ، یا باور به لغو کارمزدی ، یا باور به مجمع کارگری ، یا باور به سندیکاهای مستقل کارگری که در ادامه به تشکلات سیاسی کارگری تحول می یابد و یا هر نوع تشکل مستقل کارگری دیگری هستند ، با حفظ برخورد تنوریکی با یکدیگر و بشرطی که رهبری تشکل را نه در خود و بلکه در کارگران آگاه ببینند ، نیازمند است . در پروسه ایجاد جنبش کارگری ضرورت نوع تشکل مشخص شده ، انحرافات سوسیال دموکراسی زودده خواهند شد و هم تاکتیکها با توجه به استراتژی تعیین خواهند گردید . اما در حال حاضر ابتدا لازمست تا تعدادی تشکل مستقل با نیروی سازماندهی شده کارگران ایجاد گردد بطوریکه با سرکوب نیروهای امنیتی و سپاه

از هم متلاشی نگردد و کادراهی بسیار و آگاه کارگران امکان جایگزینی با کارگران و فعالین دستگیر شده را داشته باشند .

کار مشترک گروههای داخل و خارج می تواند حداقل در مورد حمایت از کارگران زندانی و آزادی آنها ، پشتیبانی اعتراضات کارگران ، اعتراض به رشد حوادث کاری کارگران و کمبود تجهیزات ایمنی ، پشتیبانی از عدم اجرای قانون رسمی شدن کارگران پیمانکاری و حذف پیمانکاران ، حمایت از حذف قرارداد موقت و اجباری شدن بیمه بیکاری ، پشتیبانی از لغو اصلاحیه قانون کار و تامین اجتماعی با فشار به رییس دولت و مجلس ، حمایت از حق تشکل مستقل و اعتصاب ، حمایت همه جانبه از امضاهای کارگران در بالا بردن دستمزد و سازماندهی آنها ، پشتیبانی از حقوق برابر کارگران زن و جلوگیری از کار کودکان در حالیکه آموزش پرورش جشن نان آوران خانه را برای تثبیت کار کودکان می گیرد ، حمایت همگانی از استخدام رسمی کارگران پیمانکاریها ، حمایت از افزایش حقوق بازنشستگان ، افزایش تشکیلات زرد کارگری و عدم شرکت در انتخابات فرمایشی ، اعتراض به کارگران اخراجی و زندانی که در زندان نیز دست از مبارزه برنداشته اند ، نامه به سازمانهای حقوقی و کارگری بین المللی و مواردی دیگر باشد . در مراحل بعدی که تشکلات مستقل بیشتر پا گرفتند حمله به سیاستهای اقتصادی و سیاسی دولت ، گرانی و فشار اقتصادی ناشی از فساد حکومتی ، افشا کردن سیاستهای نئولیبرالیستی ، روشن کردن استثمار کارگران در جوامع طبقاتی و موارد دیگر باشد . بخشی از اخبار کارگری یکماه اخیر که به پیوست است حاکیست که اعتراضات و تجمعات و اعتصابات آنها گاهی پیروز و گاهی با شکست همراه بوده و هیچگاه تمامی ندارد و اینکه کارگران آماده سازماندهی و تشکلند و نیاز به کارگران آگاه ضرورتی انکار ناپذیر است . اخبار رسمی گفته شده توسط مسولین مجلسی و دولتی نشان از این دارد که بیش از نیمی از همه شهرکهای صنعتی متوقف شده و کارگران آنها بیکار شده اند ، وضعیت اقتصادی در بخش های تولیدی و خدماتی کشور به زیر ۴۰ درصد نزول کرده ، قیمت محصولات تولیدی ۸۷٫۹ درصد افزایش و قیمت مواد اولیه ۱۱۲٫۱ درصد افزایش داشته ، و دولت با وجود کمترین پرداخت در حق بیمه کارگران دست به دخالت در سازمان تامین اجتماعی زده و حقوق کارگران را در پایین ترین سطح نگاه داشته است . در حالیکه سازمان تامین اجتماعی سازمانی غیر دولتی و متعلق به بیمه شدگان و نسلهای مختلف است و دولت همانطور که کمترین سهم را در میان شرکای اجتماعی دارد ، میبایستی کمترین دخالت را در اداره و تصمیم سازی در سازمان تامین اجتماعی داشته باشد . اخبار کارگری حاکیست که کارگران حتی برای تامین معاش زندگی خود ناچارند در تداوم اعتصابات بکوشند و لذا فضای کاری برای سازماندهی آنها از هر نظر آماده است .

زمانیکه تعدادی از کارگران پیمانکارهای پتروشیمی توانستند از قیود شرکتهای واسطه رها و به کارگران رسمی صنعت نفت تبدیل گردند ، گرچه تعداد زیادی از آنها نیز با ترفندهای دولت و تحت نام قانون استخدامی همچنان درگیرند ولی نیرویشان برای تحقق خواسته ها کمتر شده ، اهمیت تداوم تشکل مستقل درک می گردد . زمانیکه کارگران بازنشسته نوب آهن بر اثر اعتصابات در پروسه گرفتن حقوق مورد درخواست خود پافشاری می کنند ، معنی تشکل مستقل درک می گردد . زمانیکه کارگران فولاد با اعتراضات خود همچنان نسبت به نوع بیمه خود درگیرند ، زمانیکه کارگران برخی از نساجی ها ، خودرو سازیها و غیره به درک تشکل مستقل برای تامین خواسته های خود می رسند ، در ادامه اکثریت کارگران درمی یابند که باوجود تمام تلاش ، آنها باز هم در پایین ترین قشر جامعه جای داشته و حقوق آنها همچنان تکافوی تورم و بحران اقتصادی ناشی از استثمار و فساد مسولان را نمی دهد . زمانیکه کارگران معدن بالی طبس کشته شده و سرنوشت آنها با وجود همه شعارهای مسولان زرد کارگری و نمایندگان زرد مجلس ، همچون سرنوشت سایر کارگران معلول و کشته شده سالهای پیشین سایر معادن دچار می گردد و اینکه حوادث کارگری رو به افزایش است ، اهمیت تشکل مستقل درک می گردد . زمانیکه صدای ۳۰۰۰۰۰ امضای کارگران به مسولانی همچون وزیر کار ، رییس مجلس ، رییس دولت ، رییس قوه قضاییه و سایر مسولان شنیده نمی گردد و اگر هم شنیده شود

موقتی است و درمانش با مسکن امکان پذیر نیست ، وظیفه سنگین کارگران آگاه برای سازماندهی چنین نیروهای روشن و آشکار می گردد . زمانیکه کارگران با وجود رسمیت یافتن قراردادهای سفید امضا و موقتی ، باز هم تلاش مسولان دولتی را می بینند که در صدد تصویب قوانین بیشتری برضد کارگران بعنوان اصلاح قانون کار هستند ، آشکار می گردد که این مشکلات تا بودن طبقه سرمایه دار برقرارند . زمانیکه کارگران آگاه و فعالین کارگری هنوز در زندانها بسر برده و مداوای آنها با وجود احتمال معلول شدن صورت نمی پذیرد ، آینده تاریک کارگران در صورت ماندن در وضعیت پراکنده فعلی روشن خواهد شد . در آزمون کارگران ناگزیر خواهند شد تا تشکلات مستقل خود را همزمان با درخواستهای اقتصادی ، حول خواسته های سیاسی متمرکز نمایند تا دیگر امکان استثمار آنها نباشد . بنابراین کارگران آگاه و فعالین کارگری به همراه نیروهای چپ باور به رهبری کارگران چاره ای ندارند تا تمام هم خود را برای سازماندهی کارگران و ایجاد تشکلات مستقل بکار گیرند و از تفرقه ای که توسط سرکوب حکومت و تفکر برخی نیروهای سوسیال دموکرات پیش می آید ، جلوگیری کنند .

گروه پژوهش کارگری آذر ۱۳۹۱

پیوستها

- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=31651>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=31588>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=31349>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=31391>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=31167>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=31271>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=31202>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=31152>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=27756>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=30895>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=30771>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=30505>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=30511>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=30098>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=30048>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=29859>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=29679>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=29624>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=29352>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=29378>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=28878>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=28498>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=28267>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=27733>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=27490>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=27455>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=26704>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=26275>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=25220>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=25209>
- <http://www.ilna.ir/news/news.cfm?id=30449>
- http://kanoonmodafean1.blogspot.ca/2012/12/blog-post_23.html
- http://kanoonmodafean1.blogspot.ca/2012/12/blog-post_15.html
- <http://www.etehadeh.com/?page=news&nid=2737>
- <http://www.etehadeh.com/?page=news&nid=2728>

http://www.khamahangy.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1189:-45-----&catid=10:1389-12-23-23-55-18&Itemid=26
http://www.khamahangy.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1194:1391-10-06-21-11-06&catid=14:1389-12-23-23-57-18&Itemid=27

در باره "سیر تحولات استعمار در ایران"

علیرضا ثقفی (کانون مدافعان حقوق کارگر)

کتاب "سیر تحولات استعمار در ایران" در سال 1375 منتشر شد. اکنون پس از این سال ها ، دوستانی خواهان پخش اینترنتی آن شده و زحمت اسکن کردن آن را کشیدند. با توجه به این مساله که چاپ مجدد آن در شرایط فعلی نشر در ایران امکان پذیر نمی باشد، تصمیم گرفتم خواسته دوستان را بپذیرم، اما ضروری می بینم با مقدمه ای بعضی مسایل را توضیح دهم. هر چند مطلب اصلی آن و شیوه ی تحلیل کتاب هم چنان مورد قبول من است، اما ضرورت بازنگری، تغییر و تکمیل آن حس می شود.

این کتاب نتیجه مطالعاتی است که از سال 1355 در زندان های شاه میان من و چند تن از دوستان و هم بندان آغاز شده بود. هدف از تدوین و اشاعه این بحث، رسیدن به برنامه ی تغییر در جامعه ی خودمان یا تکمیل آن برنامه بود. زیرا بر این اعتقاد بودیم که بدون داشتن یک تحلیل منسجم از تحولات ایران در دوران سرمایه داری، توان تدوین یک برنامه درازمدت برای تغییر وجود ندارد و شناخت یک برنامه ی درازمدت برای تغییر، از درون تحلیل اقتصادی - اجتماعی و روند شکل گیری طبقات در بستر تاریخی بیرون می آید. در نتیجه، بررسی روند تحولات اقتصادی - اجتماعی ایران در دوران سرمایه داری، رابطه ی رشد سرمایه داری و تحولات ایران، بسط و گسترش طبقه کارگر و مزد بگیر ضروری به نظر می رسید. متأسفانه آن همراهان هر یک به نوعی، یا به ضرورتی یا به تقدیر، این امر را رها کردند. از آن جمله می توانم از زنده یاد جلال فتحایی نام ببرم که به ضرورت رویدادهای دهه ی شصت نتوانست این امر را ادامه دهد. من وظیفه ی خود دانستم تا به وام داری از آن عزیزان، این مهم را پیگیری کنم ... تا آنکه با افت و خیزهای آن دهه و بند و رهایی مکرر، بالاخره کتاب در اواخر سال 72 به پایان رسید و با غلط های تایپی نسبتاً فراوان سه سال بعد به چاپ رسید.

1- بین نام کتاب و مطالب نوشته شده در آن ابهامی وجود دارد، زیرا کشور ایران هیچ گاه به طور کامل مستعمره نبوده است. نام "سیر تحولات استعمار" چندان گویای محتوای کتاب نیست و بهتر بود نام "سیر تحولات اقتصادی - اجتماعی ایران پس از ظهور سرمایه داری" را می داشت، که گویاتر است، یا "روند شکل گیری طبقه کارگر در ایران" می توانست عنوانی برای کتاب باشد، اما در هنگام چاپ کتاب به علت طولانی بودن این عنوان و ملاحظات آن زمان، به "سیر تحولات استعمار در ایران" بسنده شد.

2- یادداشت ها و مطالب اصلی بسیار مفصل تر از این بود، اما به هر حال رسیدن به همین مقدار، در شرایط آن سال ها، حداقل برای خودم قابل قبول بود. بعضی آمارهای جدید در تداوم سیستم اقتصادی تا سال های 1371 در فصل آخر آورده شد که در حقیقت نشان دهنده ی حفاظت از ساختار اقتصادی - اجتماعی گذشته پس از تغییر حکومت است. از آن جا که نظم نابرابر و مبتنی بر فاصله طبقاتی که تضاد طبقاتی و به تبع آن مبارزه نیروهای متخاصم را در پی دارد ، ضرورت ساختاری متمرکز و مطلقه را برای تداوم آن ناگزیر می سازد، بنابراین حفظ شیوه های گذشته برای تداوم تسلط بر نیروی کار، در دستور کار طبقات حاکمه قرار گرفت.

3- همان گونه که در توضیح صفحه 125 کتاب آمده است: "چون در این نوشته هدف تاریخ نگاری نیست، وقایع تاریخی در آن به دقت بررسی نشده است. این وظیفه را به عهده ی محققان تاریخی واگذار می نمایم. وقایع تاریخی در این نوشته بیشتر به صورت کلی مورد

استفاده قرار گرفته است. به این مفهوم که آن وقایعی به عنوان سند ذکر شده که به صورت مکرر و تقریباً بالاتفاق از سوی مورخین مورد تایید قرار گرفته و در صورتی که واقعه ای از تاریخ ، مورد اختلاف مورخان است حداکثر سعی شده تا از آن به عنوان تنها سند استفاده نشود..."

4- در باره شیوه تحلیل در این کتاب توضیحاتی لازم است. می دانیم که شیوه تحقیق با شیوه ارائه آن متفاوت است . در بررسی ساختار اقتصادی و اجتماعی جامعه ایران، ابتدا شرایط موجود مورد مطالعه قرار گرفته است، زیرا آنچه که در ابتدا و بی واسطه به نظر می آید، تفاوت وضعیت اقتصادی و اجتماعی کشورها با کشورها و مردم سرزمین های دیگر است. به طور طبیعی این بررسی اولیه ، هر تحلیلی را به ریشه ها و بنیان های متفاوت جوامع و شکل گیری ساختارهای اقتصادی و اجتماعی می کشاند . اما همان طور که در کتاب ملاحظه می شود، بررسی بر بستر خالی از مناسبات سرمایه داری آغاز می شود. تحلیل از جایی شروع می شود که نه سرمایه داری بود و نه استعمار. زیرا این نقطه آغاز می تواند مورد قبول همگان باشد، یعنی از نقطه ای که کمتر در مورد آن اختلاف نظر وجود دارد و می توان گفت که در یک بستر خالی از روابط سرمایه داری، شناخت ارتباطات اجتماعی، ساده تر و اختلاف نظر در باره آن حداقل و قابل اغماض خواهد بود.

تحلیل در این کتاب از آن جا آغاز می شود که ایران دوره ی قبل از سرمایه داری را می گذراند و اروپا نیز همین دوره را طی می کند. پس از توضیح مشخصات این دوره و همسانی ها و ناهمسانی های آن، به آغاز سرمایه داری در شکل مرکانتیلیسم و سوداگری می پردازد و تاثیر مستقیم آن را بر ساختارهای آن دوره در ایران (و تا حدودی کشورها و مردم سرزمین های همانند آن) و کشورهای مهد ظهور سرمایه داری بررسی می کند . سپس این بررسی و تغییرات را پایه ای برای بررسی تغییرات در دوره های بعدی قرار می دهد. در این بررسی ریشه ی هر یک از پدیده های بعدی را در تحولات دوره قبل نشان داده و سپس تغییرات به وجود آمده در دوره مورد بررسی را مشخص می کند و در نتیجه از اثبات در هر دوره، به عنوان بستری برای دوره بعد استفاده می شود که پایه ای برای بررسی دوره بعد در ابعاد مختلف می شود. در نتیجه هر چند که برای رسیدن به چنین تحلیلی از مسائل روز، از تاثیر مستقیم واقعیت های اجتماعی در ذهن آغاز می شود، اما در پروسه حرکت ذهن از مشخص به مجرد ، ضروری است که بسترهای حرکت در تحول تاریخی مورد بررسی قرا گیرد .

تفاوت میان وضعیت موجود در کشورهایی مثل ایران ، زندگی مردم و شکاف های طبقاتی موجود در آن با کشورهای متروپل، همواره دغدغه و مشغولیت فکری فعالان اجتماعی وهم چنین روشنفکران و دانشجویان علوم اجتماعی بوده است . اما برای پاسخ دادن به این دغدغه، ناچار باید به تاریخ اقتصادی - اجتماعی شکل گیری شرایط موجود پرداخت. همان گونه که از نگاه به ظاهر یک کالا، نمی توان به شرایط تولید و مناسبات اجتماعی تولید آن پی برد و بررسی مناسبات اجتماعی تولید، روند دیگری را می طلبد، همچنان در شناخت مناسبات اجتماعی در کشورهایی مثل ایران نمی توان از نگاه به ظاهر موجود، به عمق روابط نابرابر، چه در میان طبقات و اقشار مختلف و چه در میان کشورهای مهد سرمایه داری و دیگران پی برد. باید به یک بررسی اقتصادی - اجتماعی در بستر تاریخی، هم از نظر زمانی وهم از دید منطقی، مبادرت کرد تا ریشه های تفاوت موجود شناخته شود. در این صورت است که می توان برنامه ی درازمدت و کوتاه مدت را برای تغییر مشخص کرد.

5- اولین کاستی این کتاب مربوط به پایان دوره ی تاریخی بررسی است که به دهه ی 50 می رسد. در آن زمان مساله جهانی سازی نبود و هنوز قطب بندی جهانی و اردوگاه سوسیالیسم وجود داشت. از آن زمان تا کنون بیش از سی سال می گذرد و تغییراتی در سطح جهان و نظام سرمایه داری حاکم بوجود آمده است که من بخشی از آن را در مقاله ایران و جهانی سازی (چاپ شده در کتابی به نام "مقالاتی در مورد جهانی سازی" نوشته ام.

هم چنین کتاب دیگری با نام "جهانی سازی و ایران" شامل 12 مقاله نیز نوشته ام که آن مقالات به بررسی دوران سی ساله ی اخیر و

وضعیت ایران در عصر جهانی سازی پرداخته است، اما به دلیل حاکمیت سانسور بر فضای فرهنگی امکان انتشار آن وجود نداشته است. این کتاب به نوعی جلد دوم کتاب "سیر تحولات استعمار در ایران" محسوب می شود. بعضی از این مقالات در مجله توقیف شده ی "راه آینده" و نیز در برخی سایت های اینترنتی منتشر شده است. این مقالات عبارتند از: "بحران سرمایه داری و نیروی کار"، "انسان یا سود"، "چرا طرح تعدیل اقتصادی به این سرعت تصویب شد"، "اقتصاد انگلی و جنبش ضد سرمایه داری" و...

مطالب کتاب به گونه ای است که ساختار اقتصادی و اجتماعی ایران را پس از تعویض رژیم در ایران نشان داده می شود و همانگونه که ذکر شد، بعضی آمارها تا سال 1371 به آن اضافه شده است، بدون آنکه ساختار کلی تحلیل تغییر کند.

6- بخش اقتصاد دوره ی پهلوی می توانست بیشتر مورد بررسی قرار گیرد و مساله قرارداد نفتی 1312 که در دوره رضا شاه بسته شد، باید بیشتر و مفصل تر شکافته شود. به خصوص که در یکی دو ساله ی اخیر سلطنت طلبان و حامیان رژیم پهلوی دم از پیشرفت در دوران سلطنت این خاندان می زنند، با بوق و کرنا و با امکانات فراوانی که دارند، از گذشت زمان استفاده می کنند و دوران پهلوی ها را دوران طلایی جلوه می دهند. امری که متأسفانه از طرف برخی افراد نا آگاه به آن دامن زده می شود. هر چند عملکردهای مخرب و ویرانگر بعد از پهلوی مجوز این تبلیغات را به آنان داده است، اما نباید ضربات مهلکی را نادیده گرفت که توسط رژیم قبل به سیستم اقتصادی - اجتماعی ایران وارد شد. این ضربات ایران را در بست در اختیار سیاست های سلطه طلبانه امپریالیسم در آن دوران قرار داد که در قسمت های مختلف کتاب به آن پرداخته شده است.

عدم شناخت شیوه های استعمار سبب می شود تا هر نشانه ای از مدرنیسم را به جای گسترش و پیشرفت سرمایه داری مشاهده کنیم. استعمار و سرمایه داری دو همزاد هستند که در یکی نیروهای مولده پیشرفت می کند و در دیگری جلو پیشرفت نیروهای مولده گرفته می شود. این اشتباه را حتا بعضی تحلیل گران با حسن نیت هم مرتکب شده اند، آن جا که می گویند: "با همه این احوال کشور ایران در دوره پهلوی در مسیر پیشرفت سرمایه داری قرار گرفت" (مراجعه شود به ص 6 کتاب، زیر نویس). شناخت شیوه های نوین استعمار یا ترفند های جهانی سازی که ادامه همان شیوه ها با اشکال نوین است، به تحلیل گران کشورهایی مانند ایران کمک می کند تا راه برون رفت از شرایط کنونی خود را بیشتر بشناسند. به همین جهت ضرورت تدوین برنامه درازمدت برای تغییر ایجاد می کند تا روابط کنونی میان کشورهای متروپل با سایر بخش های جهان و همچنین تغییرات به وجود آمده در دهه های اخیر در جهان سرمایه داری، به خصوص پس از تک قطبی شدن جهان مورد بررسی قرار گیرد. هم چنین ظهور جنبش های ضد سرمایه داری، مانند جنبش اشغال وال استریت و رابطه آن با کشورهایی مانند ایران از اهمیت فراوانی برخوردار است که باید در این تحلیل ها به آن توجه شود. زیرا که در شرایط کنونی جهان و درهم تنیدگی روابط اقتصادی - اجتماعی کشورهای مختلف، نمی توان برنامه ی آینده و تغییرات اقتصادی و اجتماعی مردم یک بخش یا منطقه را جدا از مردم سایر مناطق در نظر گرفت. در نتیجه پیوستگی های اقتصادی - اجتماعی کارگران و زحمتکشان و اقشار تحت حاکمیت سرمایه در کشورهای مختلف، هم سرنوشتی و نیز تفاوت های آنان، یعنی گسست ها و پیوست ها، می تواند راهنمای تدوین برنامه ی تغییر باشد.

7- در مورد وضعیت کارگران و مبارزات آنان در چند قسمت بحث شده است. اما در این زمینه هم بررسی های مفصل تر می توان ارائه داد. تحلیل کلی شرایط و مبارزات کارگران در صفحات 248 به بعد، به طور مختصر بیان شده که صحت آن در مبارزات کارگری ایران بارها به اثبات رسیده و در دور جدید مبارزات کارگران و تشکل های کارگری، با حضور تشکل های حامی مبارزات کارگران در کنار تشکل های کارگری بار دیگر به اثبات رسید. ضرورت وحدت طبقاتی میان زحمتکشان، مزد و حقوق بگیران اعم از کارگران صنعتی و فروشندگان نیروی کار بطور کلی برای تغییر ساختار، در سراسر کتاب مورد بحث قرار گرفته، امری که امروزه بسیاری از کارگران و فعالان کارگری به آن واقفند.

به خصوص در ده ساله ی اخیر که فعالیت های مستقل کارگری بار دیگر گسترش یافته، تفاوت و اختلاف خواسته های کارگری در ایران با جوامع کلاسیک سرمایه داری نمود بیشتری یافته است. در این جا فعالان کارگری و نهادهای مستقل آن باید مسیری طولانی و پر رنج و شکنج را برای رسیدن به حقوق اولیه ای طی کنند که سرمایه داری در سطح جهانی برای کارگران به رسمیت شناخته است. دستگیری، زندان و تحمل سختی ها و رنج های فراوان برای رسیدن به ابتدایی ترین حقوق، آن چنان مشکلاتی را بر سر راه فعالیت های مستقل کارگری ایجاد کرده که پیوند مستقیمی میان این خواسته ها و نیازهای اولیه برای آزادی های اجتماعی اجتناب ناپذیر است. در نتیجه پیوند میان خواسته های کارگران که در درجه ی اول آزادی تشکل های صنفی است، با خواسته سایر اقشار همانند آزادی های اجتماعی، حقوق برابر برای زنان، کودکان و آزادی اولیه تشکل های دانشجویی و ... امری ضروری است. فعالان کارگر و طرفداران حقوق کارگران نه تنها به مساله افزایش حقوق و یا مبارزه برای حداقل زندگی باید بپردازند، بلکه باید مقدم بر آن، حق اعتراض را برای همگان از جمله کارگران به دست آورند و این مساله، بر پیچیدگی خواسته های به حق کارگری و اجتماعی می افزاید و بین آن ها پیوندی ناگسستی بوجود می آورد.

8- لازم به ذکر است که نثر نوشته مربوط به سی سال قبل است و از اصطلاحاتی استفاده شده که اکنون استفاده نمی شود یا غلط محسوب می شود. مثلاً در تمام کتاب از عبارت "پرعلیه" استفاده شده که باید با عبارت "علیه" جایگزین شود و... که در صورت چاپ مجدد حتماً باید بازنویسی شود. در جدول زیر بعضی غلط های املائی در کتاب اصلاح شده که بهتر است قبل از مطالعه در نظر گرفته شود.

9- و در انتها، همان طور که در مقدمه ی کتاب نوشته شده است: "این نوشته حاضر را تنها به عنوان آغازی در بررسی همه جانبه ی مسائل و مشکلات جامعه ی ایران می دانیم. با امید به آن که این شروع، زمینه ی بحث را در آینده باز کند."

10- کتاب را می توانید از اینجا دانلود کنید.
11- <http://www.2shared.com/document/ncIWAjew/html>

توجه: برای روایت جدول اصلاحی این مقاله به سایت کانون مدافعان حقوق کارگر مراجعه کنید:

http://kanonmodafean1.blogspot.com/2012/12/blog-post_7.html#more

= پیوندها =

سایت راه کارگر
www.rahekaregar.com
ایمیل سایت
site@rahekaregar.com
روابط عمومی
public@rahekaregar.com
رادیو- تلویزیون برابری
www.radiobarabari.com
ایمیل تلویزیون برابری
info@barabar.tv
تلفن 511- 2617492 - 49

